

BLACK

στο κοινωνικό εργοστάσιο

τεύχος 11
χωρίς τίτλο

MOUΤ

αντιεξουσιαστική επιθεώρηση, θεσσαλονίκη, νοέμβριος 2008

«ΠΗΔΗΤΕ! ΡΕ ΓΑΜΙΟΛΗΔΕΣ»
ΠΛΑΚΑΤ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

editorial

αυτόνομων ιταλών μαρξιστών.

Συζητάμε με τον Sergio Bianchi και την Sillaria Bussoni για την άνοδο της ακροδεξιάς και το ανταγωνιστικό κίνημα στην Ιταλία και η συντρόφισσα Σ. υπονομεύει τους εθνικιστικούς και τους έμφυλους λόγους, καταδεικνύοντας το έθνος, ως τον τόπο των ανδρών και των μανάδων τους.

Τέλος, ο σύντροφος Κ. μας δίνει μια αιρετική ταξική ερμηνεία στα αίτια της χρηματοπιστωτικής κρίσης μέσω της παρουσίας του βιβλίου «Δυνάμεις της Εργασίας» της Beverly Silver.

Την πρωτοβουλία, επιμέλεια, αλλά και ευθύνη για το έντυπο που κρατάτε στα χέρια σας, την έχουμε συλλογικά σαν Συντακτική Ομάδα. Σημείο αναφοράς, είναι η ανάγκη προβολής μιας διαφορετικής από την κυρίαρχη, προσέγγισης-άποψης πάνω σε ζητήματα που είτε απασχολούν την επικαιρότητα, είτε απλά άπτονται της καθημερινότητάς μας. Το στοιχείο είναι η διάχυση ενός αντιεξουσιαστικού λόγου στο σώμα της κοινωνίας, κομμάτι της οποίας είμαστε κι εμείς, πέρα από τα στεγανά του πολιτικού μας χώρου. Δεν είμαστε πρεσβευτές ΤΗΣ άποψης κι ούτε επιθυμούμε να γίνουμε. Μας ενδιαφέρει μέσα από τη συλλογική αυτή κίνηση να αναδειχθούν πέρα από τα ζητήματα καθαυτά και προσωπικές δυναμικότητες, γι' αυτό κι επιμένουμε στη συνεισφορά κειμένων προς δημοσίευση από τρίτους.

Σε καμία περίπτωση δεν θέλουμε να γίνουμε δημοσιογράφοι ή αναμεταδότες των κοινωνικών κινήσεων. Συμμετέχουμε σαν άτομα στον αγώνα ενάντια σε κάθε μορφή εξουσίας και αυτό είναι που μας διακρίνει από τα καθεστωτικά μέσα ενημέρωσης, που στόχος τους είναι η παραπληροφόρηση και ο έλεγχος της κοινής γνώμης - κοινώς η αποβλάκωση και η εξαπάτηση. Επιπλέον, δεν μας ενδιαφέρει να καταξιωθούμε σαν συγγρα-

φείς, θεωρητικοί του κινήματος ή γραφειοκράτες της αμφισβήτησης. Αντιθέτως, η έκδοση αυτή θέλει να προκρίνει το αδιαχώριστο της καθημερινής ριζοσπαστικής πρακτικής και δράσης με το λόγο και την απεύθυνση που θέλει να έχει αυτή προς την κοινωνία.

Καθότι δεν αναγνωρίζουμε τους εαυτούς μας έξω από την αναπαραγωγή του συστήματος, όντας και εμείς κομμάτι αυτής της κοινωνίας, ο λόγος μας δε μπορεί παρά να πηγάει και από τις δικές μας αντιφάσεις και προβληματισμούς, τις αντιφάσεις που η ίδια η κοινωνία έρχεται να αντιμετωπίσει ώστε κάποια στιγμή να τις ξεπεράσει και να κινηθεί προς μια ανατρεπτική κατεύθυνση. Μέσα στον βούρκο των διερρηγμένων κοινωνικών σχέσεων αυτό που έχουμε να αναδείξουμε είναι οι στιγμές αντίστασης και ξεπεράσματος της απάθειας, του βολέματος και της συναίνεσης. Στιγμές που μόνο εμείς σαν υποκείμενα μπορούμε να δημιουργήσουμε, χωρίς διαμεσολαβητές, χωρίς καθοδηγητές, χωρίς αρχηγούς και κόμματα.

Θεωρούμε αυτόνομο πως ένα τέτοιο εγχείρημα κινείται όχι μόνο έξω αλλά και ενάντια σε κάθε μορφή πνευματικών δικαιωμάτων. Επομένως η αναπαραγωγή μέρους ή ολόκληρου κειμένου είναι ελεύθερη και επιθυμητή με την προϋπόθεση ότι αυτή δε θα χρησιμοποιηθεί από καθεστωτικά μέσα ενημέρωσης.

Στην παρούσα, έντυπη μορφή, το Black Out εκδίδεται στη Θεσσαλονίκη σε 2.000 αντίτυπα και διανέμεται στους δρόμους της πόλης (στάσεις, λεωφορεία, πλατείες, κτλ) και στις καταλήψεις Φάμπρικα Υφανέτ και Terra Incognita. Μην σας κάνει εντύπωση εάν κατά «παράδοξο» τρόπο συναντήσετε το έντυπο αυτό σε κάποιο βιβλιοπωλείο, δισκάδικο, ή σε τραπεζάκι στην είσοδο καφετέριας, μαζί με άλλα, αδιάφορα ιλουστρασιόν flyerάκια. Το πιθανότερο είναι ότι εμείς το αφήσαμε εκεί! Ένας περιορισμένος αριθμός αντιτύπων ταξιδεύει σε άλλες πόλεις και συναντά

συντρόφους/ισσες και φίλους/ες σε αυτοδιεχειριζόμενα στέκια και καταλήψεις. Εάν κάποιες πόλεις επιθυμούν να λαμβάνουν ένα σταθερό αριθμό αντιτύπων κάθε τεύχους, θα τους συμβουλευάμε να μας ενημερώσουν με ένα e-mail και σίγουρα θα χαρούμε από την πρότασή τους. Το οικονομικό βάρος του τυπογραφείου το επιβαρύνουμε μόνοι μας, με την πολύτιμη -υλική- συμπαράσταση φίλων, τους/τις οποίους/ες κι ευχαριστούμε πάντα, ανεξάρτητα από το αν το γράφουμε ή όχι.

Όλα τα κείμενα που δημοσιεύονται στο BlackOut μπορούν να βρεθούν και στον διαδικτυακό ιστότοπο www.blackout.gr

Τις όποιες απορίες – προτάσεις – κείμενα - σχόλια έχετε μπορείτε να τις στέλνετε στην ηλεκτρονική θυρίδα editorial@blackout.gr ή να απευθύνεστε στη συντακτική ομάδα που συναντιέται, συνήθως μεσοβδόμαδα, στον χώρο της κατάληψης Φάμπρικα Υφανέτ (Ομήρου και Περδίκας, κάτω Τούμπα).

Υ.Γ. Το παρόν τεύχος ετοιμάστηκε για να τυπωθεί τις πρώτες μέρες του Δεκέμβρη πριν τον θάνατο του Αλέξη Γρηγορόπουλου. Η μη αναφορά στα γεγονότα που ακολούθησαν δεν αποτελεί πολιτική επιλογή, αντιθέτως θεωρούμε ότι οι θεματικές που διαπραγματεύεται το παρόν τεύχος μπορούν να φανούν χρήσιμες και να συμβάλουν ως ερμηνευτικά εργαλεία σε αναλύσεις συζητήσεις εκδηλώσεις που θα πραγματοποιηθούν το επόμενο διάστημα.

WWW.
BLACKOUT.
GR

Δράσεις ενάντια στην μεταναστευτική πολιτική της Ε.Ε. από μετανάστες και αλληλέγγυους/ες

• 13 Οκτωβρίου 2008 – Θεσσαλονίκη

Αποκλεισμός από περίπου 60 αντιεξουσιαστές/ιες για 2 ώρες της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, μοιράστηκαν κείμενα, γράφτηκαν και φωνάχτηκαν συνθήματα προπαγανδίζοντας ταυτόχρονα την πορεία στις 16 Οκτώβρη.

• 15 Οκτωβρίου 2008 - Θεσσαλονίκη

Μηχανοκίνητη πορεία αλληλεγγύης στους μετανάστες/ πρόσφυγες κι εναντίωσης στην Ευρώπη-Φρούριο και το Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο. Η πορεία είχε καλεστεί από τη συνέλευση No Border και συμμετείχαν γύρω στα 80 άτομα, με αυτοκίνητα και μηχανές.

• 15 Οκτωβρίου 2008 - Αθήνα

Σε ημίωρο αποκλεισμό των γραφείων της Ευρ. Επιτροπής στη Βασ. Σοφίας προχώρησε η ομάδα δικηγόρων για τα δικαιώματα προσφύγων και μεταναστών, διαμαρτυρούμενη για την πολιτική αποκλεισμού των μεταναστών και των προσφύγων από το έδαφος της Ε.Ε., με αιχμή την πρόσφατη ψηφισμένη από το Ευρ. Κοινοβούλιο οδηγία περί κοινών διαδικασιών απέλασης στα κράτη μέλη της Ε.Ε.

• 16 Οκτωβρίου 2008 - Θεσσαλονίκη

Την ίδια μέρα που ψηφίστηκε το Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο στην σύνοδο κορυφής της Ε.Ε. στις Βρυξέλλες, πάνω από 600 άτομα συμμετείχαν σε πορεία αλληλεγγύης στους μετανάστες και εναντίωσης στην ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική. Ο παλμός ήταν έντονος, φωνάζονταν συνεχώς συνθήματα και μοιράζονταν πολλά διαφορετικά κείμενα, από τις ομάδες που είχαν καλέσει την πορεία. Στην πορεία καλούσαν η Ομάδα Μεταναστών και Προσφύγων, η Κατάληψη Δέλτα, η Κατάληψη Φάμπρικα ΥΦΑΝΕΤ και η Συνέλευση No Border.

πεδίο εκείνο ανάδυσης αγώνων πέρα από τους εθνικούς διαχωρισμούς αλλά και ενάντια στον καπιταλισμό – είναι πως οι τεχνικές που επιλέγονται ως προς αυτή την κατεύθυνση έχουν δύο αποδέκτες. Πρωτίστως και με κάθε σκληρότητα τους μετανάστες αλλά με έναν αμφίδρομο τρόπο και τις κοινωνίες υπό τα ομογενοποιητικά χαρακτηριστικά των εθνικών κρατών. Γιατί κάθε πολιτική εκτόπισης ενός πληθυσμού, όπως έχει φανεί και ιστορικά, να μην απαιτεί το σχηματισμό μιας κοινωνικής συναίνεσης και μιας επαλήθευσης των εθνικών μύθων απέναντι σε εσωτερικούς ή

εξωτερικούς εχθρούς αλλά ταυτόχρονα δίνει στην κυριαρχία την δυνατότητα να αποφασίζει ποια θα είναι η εκάστοτε κοινωνική ομάδα η οποία θα βρεθεί εκτοπισμένη και υπό την κατάσταση εξαίρεσης που σήμερα βιώνεται σχεδόν αποκλειστικά από τους μετανάστες. Είναι γνωστό πλέον το παράδειγμα της Ιταλίας που απελαύνει Ρουμάνους (σημ. ευρωπαίοι υπήκοοι από το 2003) για να αντιμετωπίσει την «εγκληματικότητα», που οργανώνει πογκρόμ σε τσιγγάνους για να «καθαρίσουν οι πόλεις» και κατεβάζει το στρατό στους δρόμους για να αντιμετωπίσει, όπως διατείνεται ο Μπερλουσκόνι, τους μετανάστες. Φυσικά κανένα κρατικό έγκλημα τέτοιου περιεχομένου δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί εάν η κοινωνία δε σιγοντάρει τις κρατικές εκκλήσεις. Ποιοι/ες θα είναι οι επόμενοι/ες;

Αν το ζήτημα, όμως, είναι η ορθολογικότερη διαχείριση της απαξιωμένης και φτηνής εργασίας δεν μπορούμε πλέον να βλέπουμε τους εαυτούς μας έξω από τις μορφές που παίρνει σήμερα αυτή η συνθήκη, με όλο και περισσότερα κοινωνικά κομμάτια να έρχονται σε άμεση σχέση με τις επισφαλείς συνθήκες εργασίας των μεταναστών. Και αυτό σημαίνει μια όλο και πιο σκληρή υποτίμηση της ζωής

για όλους και όλες. Τέλος, αν οι τεχνικές ελέγχου που αναπτύσσονται έχουν ως βασικό στόχο την πειθάρχηση και τον έλεγχο των από τα κάτω και των αρνήσεων τους τότε εδώ είμαστε για να αποδεικνύουμε ότι ο αγώνας των απελευθέρωση από κάθε μορφή εξουσίας έχει και τα εργαλεία και την θέληση να τους αντιπαρατεθεί.»

Απόσπασμα από την προκήρυξη της κατάληψης Φάμπρικα ΥΦΑΝΕΤ

«Αυτό όμως τελικά που καταλήγει να έχει κεντρική σημασία – και ίσως να αποτελέσει το

• 17-18 Οκτώβριου - Αθήνα

Διήμερο αντιπληρόφορσης για το Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο.

Στήθηκε μικροφωνική στην Ερμού, μοιράστηκαν προκηρύξεις και προβλήθηκε ενημερωτικό βίντεο.

«Στις 15-16 Οκτώβρη 2008 η Ευρωπαϊκή Ένωση επικυρώνει το «Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο», το οποίο συνοψίζεται στα εξής:

- δημιουργούνται νέα στρατόπεδα συγκέντρωσης μεταναστών και προσφύγων εντός και εκτός συνόρων Ε.Ε.
 - καταργείται στην πράξη το άσυλο
 - θεσπίζεται η ελεγχόμενη κυκλική μετανάστευση
 - εγκαθιδρύονται ολοκληρωτικά συστήματα ελέγχου (π.χ. βιομετρικός έλεγχος από την ηλικία των έξι ετών)
 - συστηματοποιούνται οι διώξεις και οι απελάσεις των μεταναστών χωρίς χαρτιά
- Επίσης, αναβαθμίζεται η Frontex («Οργανισμός Συντονισμού Ελέγχου Εξωτερικών Συνόρων»), εξοπλίζεται με νέα μέσα (ραντάρ, δορυφόρους, μη επανδρωμένα αεροσκάφη...), αναλαμβάνοντας επιχειρήσεις σε όλα τα σημεία συνόρων της Ε.Ε, ενώ ανοίγει ο δρόμος για τη δημιουργία σώματος Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής. Ειδικότερα, το Σύμφωνο, ενσωματώνοντας την «ντιρεκτίβα του αίσους» που ψηφίστηκε τον περασμένο Ιούνιο, προβλέπει:
- την απαγόρευση των μαζικών νομιμοποιήσεων μεταναστών
 - τη δυνατότητα 18μηνης κράτησης μεταναστών που «παραβιάζουν τα σύνορα της Ευρώπης»
 - τη δυνατότητα φυλάκισης και απελάσης μεταναστών χωρίς χαρτιά που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες (έγκυες, ηλικιωμένοι, θύματα βασανιστηρίων, ασυνόδευτοι ανήλικοι)
 - την παράκαμψη των νομικών διαδικασιών, καθώς η φυλάκιση των μεταναστών χωρίς χαρτιά θα μπορεί να διατάσσεται από διοικητικές αρχές
 - τη δυνατότητα απελάσης σε τρίτη χώρα, ακόμα και ασυνόδευτων ανήλικων (ένα παιδί-πρόσφυγας από το Αφγανιστάν θα μπορεί να απελαύνεται στην Τουρκία ή τη Λιβύη...)
 - την 5ετή απαγόρευση επανεισόδου σε όσους/ες απελαύνονται.

συνθήκες δουλείας. Οι Αφρικανοί, οι Ασιάτες και οι Λατινοαμερικανοί, ευλογημένο εμπόρευμα, σκλάβοι και υποτελείς στην Ευρώπη των προηγούμενων αιώνων, σήμερα, βαφτίζονται «λαθρομετανάστες», αποτελούν τον νέο «εσωτερικό εχθρό» και γίνονται ανεκτοί μόνο ως ελεγχόμενα φτηνά εργατικά χέρια σ' έναν ευρωπαϊκό εφιάλτη.

Η αλληλεγγύη στους μετανάστες και τους πρόσφυγες δεν είναι ένα απλό σύνθημα. Είναι στάση ζωής, όρος ελευθερίας και μέσο αγώνα. Δείχνει σε ποια πλευρά του κόσμου έχουμε διαλέξει να βρισκόμαστε, στον παγκόσμιο πόλεμο της καπιταλιστικής βαρβαρότητας ενάντια στην ανθρωπότητα, στον παγκόσμιο πόλεμο του θανάτου ενάντια στη ζωή.

Ενάντια στα εσωτερικά και εξωτερικά σύνορα

Ενάντια στα «σύμφωνα» και τις «ντιρεκτίβες» του θανάτου και της υποταγής

Ενάντια στην καταστολή, το ρατσισμό και τη γκετοποίηση των μεταναστών και των προσφύγων

Για έναν κόσμο χωρίς σύνορα, χωρίς χαρτιά, χωρίς εκμετάλλευση»

Συντρόφισσες/οι από τον αναρχικό, αντιεξουσιαστικό, ελευθεριακό χώρο

• 27 Οκτωβρίου 2008

Πάνω από τρεις χιλιάδες διαδηλωτές πλημμύρισαν την πλατεία Κοτζιά ανταποκρινόμενοι στο κάλεσμα της Πακιστανικής Κοινότητας και της Συμμαχίας Σταματήστε τον Πόλεμο για να καταγγείλουν την δολοφονία του πακιστανού μετανάστη Μοχάμεντ Ασράφ και να απαιτήσουν την παραίτηση του Προκόπη Παυλόπουλου. Ο μετανάστης έχασε την ζωή του μετά τις επιθέσεις της Αστυνομίας σε βάρος των χιλιάδων μεταναστών που βρέθηκαν το Σάββατο 25 Οκτώβρη το απόγευμα στην Π.Ράλλη για να υποβάλουν αίτηση για άσυλο. (πηγή: athens.indymedia.org)

• 8 Νοεμβρίου 2008 - Αθήνα

Τα ξημερώματα η αστυνομία επιτέθηκε εκ νέου βίαια εναντίον των συγκεντρωμένων σε ουρά μεταναστών έξω από το μεταγωγών στην Π.Ράλλη ενώ προχώρησαν σε συλλήψεις ορισμένων τραυματιών με αποτέλεσμα να σπεύσουν σε αλληλεγγύη δεκάδες μετανάστες και περίπου 60-70 σύντροφοι/ισσες από τον αναρχικό χώρο. Το έμπρακτο περιεχόμενο της μεγάλης πλέον και απειλητικής συγκέντρωσης διαμόρφωσε τις αιχμές της. Να αφεθούν ελεύθεροι επί τόπου οι 2 συλληφθέντες της προηγούμενης νύχτας και να δοθεί σειρά προτεραιότητας σε όλους τους παρευρισκόμενους πακιστανούς μετανάστες προκειμένου να τακτοποιήσουν τα χαρτιά τους. Μετά από περίπου 2 ώρες, στις 12 και κάτι απελευθερώθηκαν οι δύο συλληφθέντες. Τα σημάδια στα σώματά τους εμφανή. Αδιάψευστα δείγματα «ειλικρινούς φιλοξενίας» ευρωπαϊκού επιπέδου με την βαρβαρότητα να ποτίζει το ψέμα της κυρίαρχης «δυτικής»

αστικής αξίωσης της ζωής. Περισσότερες πληροφορίες για το τι συμβαίνει στην Π. Ράλλη: anarxikoiaigaleo.blogspot.com

• 11 Νοέμβρη 2008- Χανιά

Ξεκινούν απεργία πείνας στα Χανιά 14 μεταναστών από τη Βόρεια Αφρική και ένας από την Παλαιστίνη. Ζητούν να τους χορηγηθεί άδεια για να μείνουν νόμιμα στην Ελλάδα. Την απεργία άρχισαν στις 5 το πρωί σπίνοντας σκηνές έξω από το δημαρχείο της πόλης με την παρουσία πολλών αλληλεγγύων.

«Η αλήθεια είναι όμως, ότι αυτό που ζητάνε οι απεργοί, ουσιαστικά συνιστά αλλαγή μεταναστευτικής πολιτικής του κράτους, κάτι που μόνο με νέο (ή τροποποίηση του παλιού) νόμο μπορεί να επιτευχθεί. Το κατα πόσο μπορούμε να κλιμακώσουμε την πίεση πανελλαδικά προς αυτή την κατεύθυνση, είναι το ζητούμενο για εμάς, τους έλληνες και ξένους αλληλεγγύους, αδιάφορο εάν μια τέτοια θετική εξέλιξη θα πιστωθεί σε κοινοβουλευτικό κόμμα ή όχι. Αυτή είναι και η έκκλησή μας προς τους πάντες. Κάντε ό,τι μπορείτε... Γνωρίζουμε ότι τώρα πολλοί από εμάς τρέχουν για τον αγώνα των κρατουμένων. Οι δυο αυτοί αγώνες αποκλεισμένων ανθρώπων, έχουν ένα κοινό. Αν κερδίσουν αυτοί οι άνθρωποι, θα είναι κέρδος για όλους μας. Αν χάσουν, θα χάσουν μόνον/κυρίως οι ίδιοι...»

Απόσπασμα από κείμενο της πρωτοβουλίας αλληλεγγύης στους απεργούς πείνας.

Την εβδομάδα πριν την ψήφιση του συμφώνου για την μετανάστευση πραγματοποιήθηκαν πορείες και δράσεις σε αρκετές ευρωπαϊκές πόλεις (Ρώμη, Βιέννη, Λισαβόνα, Πάρκα, Καζέρτα)

Όσον αφορά την Ελλάδα, η οποία υπερθεμάτισε σε όλες τις αντιμεταναστευτικές ρυθμίσεις, πρότεινε να λειτουργήσει στον Πειραιά το «Κέντρο για τα Θαλάσσια Σύνορα της Frontex» και να εγκατασταθεί στην Αθήνα το «Ευρωπαϊκό Γραφείο Στήριξης», το οποίο θα δίνει πληροφορίες για το άσυλο, τη στιγμή που το ποσοστό θετικών απαντήσεων ασύλου στη χώρα είναι κάτω από 0,6%, ενώ έχει εξαγγελίσει και την κατασκευή 12 νέων στρατοπέδων συγκέντρωσης. Όλα αυτά, όταν η σφαγή στα σύνορα της Ελλάδας και της Ευρώπης εντείνεται: 257 μετανάστες και πρόσφυγες έχασαν τη ζωή τους στο Αιγαίο μόνο μέσα στο 2007 και πάνω από 1.000 την τελευταία δεκαετία, ενώ την ίδια περίοδο 50 μετανάστες δολοφονήθηκαν από αστυνομικούς, λιμενικούς ή «αγανακτισμένους νοικοκυραίους», χωρίς να περιλαμβάνονται σ' αυτούς τους αριθμούς οι δολοφονίες λόγω έλλειψης μέτρων ασφαλείας σε εργασιακούς χώρους (13 μετανάστες είναι οι νεκροί μόνο στα ολυμπιακά έργα). Επιπλέον, από τις 38 καταγγελίες κατά αστυνομικών για κακομεταχείριση και βασανιστήρια κατά την περίοδο 2003-2007 ερευνήθηκαν πειθαρχικά δύο και αποτάχθηκε μόνο ένας (1) αστυνομικός.

Και η «πολιτισμένη Ευρώπη»; Περίπου 12.000 είναι οι νεκροί την τελευταία δεκαετία στα σύνορα της Ευρώπης και 400.000 είναι τα θύματα βασανιστηρίων, ενώ τους επιζησαντες «τυχερούς» περιμένει η φυλακή, ένα από τα 300 στρατόπεδα συγκέντρωσης, οι βιασμοί, ο καθημερινός εξευτελισμός, το ανθρωποκνηνητό στους δρόμους των πόλεων, το μαχαίρι του φασίστα και του παρακρατικού, τα βασανιστήρια, η άγρια εκμετάλλευση, οι

ΕΝΑΝΤΙΑ στο «Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο»

ΕΝΑΝΤΙΑ στην ΕΥΡΩΠΗ-ΦΡΟΥΡΙΟ

πορεία ΠΕΜΠΤΗ 16 ΟΚΤΩΒΡΗ, 6.00μμ ΚΑΜΑΡΑ

Ομάδα μεταναστών και προσφύγων - BLANDESTINA

δολοφονίες βασανιστήρια απελάσεις/ στρατόπεδα συγκέντρωσης συνθήκες δουλείας

Στις 15-16 Οκτώβρη 2008 η Ευρώπη επικυρώνει το Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο

δημιουργεί νέα στρατόπεδα συγκέντρωσης εντός και εκτός συνόρων ε.ε. | καταργεί στην πράξη το άσυλο | θεσπίζει την ελεγχόμενη κυκλική μετανάστευση | εγκαθιδρύει ολοκληρωμένα συστήματα ελέγχου | συστηματοποιεί τις διώξεις στους μετανάστες χωρίς χαρτιά

ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΥΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ ΟΠΛΑ ΔΕΝ ΘΑ ΣΙΓΗΣΟΥΝ ΠΟΤΕ

ΕΚΑΘΛΟΞΗ-ΣΥΝΤΗΞΗ: Παρασκευή 17 Οκτώβρη, 7.00 μμ, κτίριο ΕΜΜΕ (Καλαμιάτου 2, πλ. Καπνικαρέας)
ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ: Σάββατο 18 Οκτώβρη, 10.30 μμ, πλ. Κηλοθρώνων

Για την Ευρωπαϊκή Ένωση που συνεχίζεται στις Βρυξέλλες στις 15-16 Οκτωβρίου για να ψηφίσει το σύμφωνο για την μετανάστευση και το άσυλο οι έννοιες:

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Σημειώνουν αποτελεσματικότερη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών και της φτηνής εργασίας μέσα από ένα ολοκληρωμένο-πλήν δημοκρατικό-νομικό και εκπαιδευτικό σύστημα

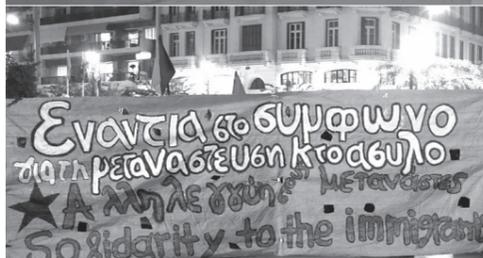
ΠΟΛΕΜΟΣ
Να αντισταθούμε στον νέο ολοκληρωτισμό
Αλληλεγγύη στους μετανάστες

ΠΟΡΕΙΑ: 16 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ, 18.00, ΚΑΜΑΡΑ

Το ευρωπαϊκό «Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο» κτίζει την... ΕΥΡΩΠΗ-ΦΥΛΑΚΗ

Μηχανοκίνητη: Τετάρτη 15 Οκτώβρη 6.00μμ, Καμάρια
Πορεία: Πέμπτη 16 Οκτώβρη 6.00μμ, Καμάρια

Εναντία στο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο
Αλληλεγγύη στους μετανάστες
Solidarity to the immigrants

ΜΟΡΦΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΣΕ ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΒΟ. Ας ξεκινήσουμε με ένα σύντομο ιστορικό των ομάδων Βιβλιοφρικάρων και Ρεπό

Βιβλιοφρικάριος Α : Γύρω στο 2000 - 2001 μαζευτήκαμε κάποιος κόσμος που γνωριζόμασταν από τον χώρο και τύχαινε να δουλεύουμε σε εκδοτικούς οίκους και βιβλιοπωλεία. Πάρθηκε λοιπόν μια πρωτοβουλία να μαζευτούμε για να δούμε τι μπορούμε να κάνουμε πάνω στο καθεστώς που επικρατεί στα βιβλιοπωλεία όσον αφορά π.χ. τις συνθήκες εργασίας, πως διεκδικούμε το μισθό κ.α. Πρέπει βεβαίως να σημειωθεί ότι υπήρχε και υπάρχει το σωματείο βιβλίου-χάρτου το οποίο είναι από τις καλύτερες περιπτώσεις σωματείων στους χώρους δουλειάς, καθώς δεν υπάρχει ιεραρχία και δεν είναι ένα σωματείο σφραγίδα. Υπήρχε επομένως μια προϊστορία και εμείς βρεθήκαμε κάποιος κόσμος που ήθελε να το πάει λίγο πιο πέρα, δηλαδή όπως και να το κάνουμε ο λόγος του σωματείου ήταν λίγο αγκυλωμένος, το οποίο βεβαίως το ξανατονίζω είναι ένα πολύ καλό σωματείο π.χ. στα μέσα της δεκαετίας του '90 στο βιβλιοπωλείο πρωτοπορία είχε γίνει απεργία και μετά απολύθηκε αρκετός κόσμος, τότε λοιπόν το σωματείο έκανε σαμποτάζ στην πρωτοπορία και την ανάγκασε να πάρει όλες τις απολύσεις πίσω και χάλασε και όλη την μόστρα του μαγαζιού, αυτή η κίνηση έμεινε στην ιστορία. Λοιπόν τώρα εμείς βρεθήκαμε όχι ανταγωνιστικά προς το σωματείο αλλά κυρίως επειδή θέλαμε να προχωρήσουμε το λόγο μας λίγο παραπάνω. Ξεκινήσαμε ως εργάτες - εργάτριες από το χώρο του βιβλίου, δεν είχαμε τότε στέκι και μαζευόμασταν στην villa Amalias, ήμασταν 10-15 άτομα, κάποιος γνωριζόμασταν από παλαιότερα αλλά και κάποιος όχι, ξεκινήσαμε λοιπόν να συζητάμε σε σχέση με τις εργασιακές συνθήκες και πως μπορούμε να βγάλουμε προς τα έξω κάποια πράγματα που μας αφορούν κυρίως σε βιωματικό επίπεδο, δηλαδή τι μας συμβαίνει καθημερινά στη δουλειά. Τότε γεννήθηκε η ιδέα του βιβλιοφρικάριου, της εφημερίδας τοίχου, η οποία θα έβγαине μηνιαία, (ήμασταν τότε στην αρχή και ήμασταν ενθουσιασμένοι), και η οποία θα είχε τις απόψεις μας και κάποια κείμενα στα οποία θα σχολιάζονταν τι συμβαίνει σε κάθε βιβλιοπωλείο. Όταν ξεκίνησε ο Βιβλιοφρικάριος υπήρχαν δυο τάσεις η μια ήθελε να μιλήσουμε ενάντια στη μισθωτή σκλαβιά και υπήρχε και η τάση να μιλήσουμε για πιο καθημερινά πράγματα και τελικά βρέθηκε μια χρυσή τομή μετά από αρκετές κόντρες όχι τόσο διότι υπήρχε μεγάλη θεωρητική διαφωνία όσο για τον τρόπο που απευθυνόμαστε. Ο Βιβλιοφρικάριος λειτουργήσε αρκετά καλά, έγινε γνωστός στον χώρο του βιβλίου και ήταν μια σημαντική παρέμβαση καθώς όταν ένα βιβλιοπωλείο π.χ. ο χριστάκης έβαλε κάμερες και γράφτηκε στον βιβλιοφρικάριο ότι έβαλε κάμερες, την άλλη μέρα είχαν φύγει οι κάμερες, δηλαδή έγινε λίγο ο φόβος και ο τρόμος με την έννοια «να μην ακουστεί το όνομα μας και χαλάσει η φήμη μας», εντάξει κάποιες φορές λειτουργήσε και κάποιες μπορεί να μη λειτουργήσε καθόλου. Έτσι εστίασαμε κυρίως στην τακτική έκδοση της εφημερίδας, μερικών προκηρύξεων, συμμετέχουμε επίσης σε απεργίες και μαζί με το σωματείο, παλαιότερα ίσως υπήρχε μια κόντρα με το σωματείο η οποία θεωρώ ότι τα τελευταία χρόνια έχει εξομαλυνθεί, κάνουμε δράσεις μαζί με το σωματείο εξάλλου ως άτομα είμαστε όλοι μέλη του σωματείου. Το καλό είναι ότι έχει αναπτυχθεί μια κινητικότητα στο χώρο του βιβλίου και έχουμε καταφέρει να πάρουμε πίσω αρκετές απολύσεις είτε μονοί μας είτε μαζί με το σωματείο. Παράδειγμα τελευταίο ήταν ο Σαββάλας όπου περίπου για ένα μήνα ήμασταν έξω από το μαγαζί με την στήριξη και κόσμου από τα φροντιστήρια και σχεδόν κάθε μέρα κλείναμε το μαγαζί με αποτέλεσμα μετά από ένα μήνα η απόλυση να παρθεί πίσω. Τώρα είμαστε 8 - 9 άτομα στο βιβλιοφρικάριο, αλλά είχαμε φτάσει να είμαστε μέχρι και 30 άτομα. Μια από τις καλύτερες φάσεις που έγιναν στο παρελθόν ήταν η άρση των απολύσεων στις εκδόσεις Περίπλους. Είχαν απολυθεί τότε 3 άτομα, το αφεντικά μάλιστα είχε κάνει και μηνήσεις για εξύβριση όταν είδε προκηρύξεις και αφίσες, τελικά τα παιδιά το κέρδισαν το δικαστήριο, ήταν πολύ καλή φάση καθώς συμμετείχε αρκετός κόσμος, και πραγματοποιού-

νταν συνέχεια κλεισίματα του μαγαζιού αλλά και στην έκθεση βιβλίου.

Επίσης, όσον αφορά τη λειτουργία του βιβλιοφρικάριου κρατάμε την πολιτική μας ταυτότητα έξω, δηλαδή εδώ ερχόμαστε μόνο ως εργαζόμενοι και δεχόμαστε την ιδιαιτερότητα του καθένα, βέβαια με τον καιρό δημιουργήθηκε πιο φιλικό κλίμα και αναπτύχθηκε συναισθηματικό δέσιμο. Όσον αφορά την πολιτική ταυτότητα, το να κάνεις μια παρέμβαση δημόσια σε εργαζόμενους έχει σημασία να είσαι το ίδιο με αυτούς, εάν προσπαθήσεις αυτόματα να εφαρμόσεις αυτά που συζητάς στην πολιτική σου ομάδα τότε μάλλον θα αποτύχεις, το να πεις λόγου χάρη «κάτω η μισθωτή εργασία» μάλλον δεν θα αγγίξει κανένα, δε λέω ότι δεν θα το πεις ποτέ, αλλά είναι πιο σημαντικό να μιλήσεις για την καθημερινότητα του οκτάωρου, για τις συνθήκες που υπάρχουν μέσα στο βιβλιοπωλείο, παρά να μιλήσεις θεωρητικά και γενικά. Οπότε όποιος κουβάλαγε μια κουλτούρα γεμάτη ατάκες, δηλαδή τη πεπατημένη, ένα δυο τρία έτσι πάμε, είδε ότι δε μπορούν να προχωρήσουν έτσι τα πράγματα. Για αυτό τελικά κατάφερε ο Βιβλιοφρικάριος να συγκαιράσει απόψεις και να συγκεντρώσει κόσμο ο οποίος αρχικά ήταν πολύ ετερόκλητος δηλαδή από αριστεριστές μέχρι αναρχικούς και αντιεξουσιαστές.

Ρεπό : Το Ρεπό δημιουργήθηκε από ανθρώπους που συμμετείχαν στο σύλλογο εμποροπαλλήλων της Αθήνας και όταν κάποιος μετά το 2003 κρίνανε ότι ο σύλλογος είναι πλήρως κομματικοποιημένος κυρίως από την πλευρά του ΠΑΜΕ, αποχώρησαν και έφτιαξαν ένα πιο ανεξάρτητο σχήμα το οποίο έβγαζε αρχικά το εντυπάκι «Πίσω από τη βιτρίνα». Την εποχή της επέκτασης του ωραρίου κατά δυο ώρες, συμμετείχαμε στο σχήμα «Πρωτοβουλία ενάντια στην απελευθέρωση του ωραρίου» από κοινού με άλλες συλλογικότητες και σωματεία αλλά και χύμα κόσμο. Τότε λοιπόν οργανώθηκαν δύο δυναμικές πορείες στην Ερμού από την «πρωτοβουλία ενάντια στο ωράριο» στην οποία συμμετείχε και το Ρεπό και ο Βιβλιοφρικάριος. Στις πορείες αυτές πραγματοποιήθηκαν κλεισίματα μαγαζιών και ανάρτηση πανό. Ειδικά τα κλεισίματα μαγαζιών κράτησαν αρκετό καιρό και μετά την ψήφιση του νομοσχεδίου. Το σημαντικότερο ίσως γεγονός ήταν η παρέμβαση στα εγκαίνια του Άπτικα, της ναυαρχίδας του εμπορίου στο κέντρο της Αθήνας, το οποίο θα έμεινε ανοιχτό και μετά τις εννιά το βράδυ μέχρι τις 1.00 μετά τα μεσάνυχτα ή όσο πήγαινε. Θεωρήσαμε λοιπόν ότι ήταν μια καλή ευκαιρία να παρέμβουμε κεντρικά εμποδίζοντας τα εγκαίνια και να γίνει γνωστή η δράση μας καθώς όλα τα φώτα της δημοσιότητας ήταν στραμμένα εκείνο το βράδυ στο Άπτικα. Είχαμε μάθει επίσης ότι σε πολλά εσωτερικά καταστήματα του Άπτικα οι συνθήκες εργασίας ήταν άθλιες. Είχαμε μαζευτεί γύρω στα 200 άτομα, και οι μπάτσοι μας είχαν αποκλείσει. Για την φιάτσα είχαν μαζευτεί δημοσιογράφοι, πολιτικοί και γενικά πολύς κόσμος και είχε ιδιωτικούς και κανονικούς μπάτσους, γινότανε χαμός. Αλλά με το πέρας του ωραρίου στις 9.00 μπουκάρουμε, ουσιαστικά κάναμε ντου, βάλουμε τους μπάτσους μέσα κατεβάσαμε τα ρολά, ρίξαμε αυγά, ντομάτες, το κλείσαμε το μαγαζί και φύγαμε χωρίς να μας πειράξει κανένας, αφού ξέρανε και οι ίδιοι ότι είναι παράνομοι. Από τότε λοιπόν ξεκινάει πιο δυναμικά η δράση του Ρεπό. Τρία χρόνια τώρα βγάζουμε ένα εφημεριδάκι το οποίο το μοιράζουμε αποκλειστικά σε εργαζόμενους καταστημάτων, και από φέτος βγάζουμε και μια εφημερίδα τοίχου και περιστασιακά καμία αφίσα. Ο πυρήνας της ομάδας είναι 7-8 άτομα, αλλά σε όλο αυτό το διάστημα έχει περάσει αρκετός κόσμος. Ο χώρος του εμπορίου είναι ένας πολύ δύσκολος χώρος. Από τη μια υπάρχει η κουλτούρα της κατανάλωσης η οποία σε μεγάλο βαθμό περνάει και στον εργαζόμενο. Για παράδειγμα, εάν δεν ξέρεις από καλλυντικά δεν θα δουλέψεις στο honpos, θα πρέπει να έχεις μια σχέση με τα καλλυντικά, όμως η σχέση αυτή προϋποθέτει ότι ασχολείσαι με τα καλλυντικά και έχεις επομένως αυτό το lifestyle και με έναν τρόπο ταυτίζονται τόσο έντονα στον χώρο του βιβλίου, το καταλαβαίνετε, ο κόσμος που διαβάζει βιβλία δεν είναι

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

με τις συλλογικότητες ΒΙΒΛΙΟΦΡΙΚΑΡΙΟΙ & ΡΕΠΟ

το περιοδικό **ΡΕΠΟ** εκδίδεται
στο χώρο του εμπορίου στην Αθήνα

η συλλογικότητα **Βιβλιοφρικάριος**
δραστηριοποιείται στον χώρο του βιβλίου στην
Αθήνα

Εδώ και κάμποσο καιρό, σχεδόν από την αρχή της έκδοσης του Black Out είχαμε αρχίσει να ασχολούμαστε και να γράφουμε κείμενα σχετικά με τους μετασχηματισμούς στις εργασιακές σχέσεις και τις αντανάκλασεις τους σε όλα τα πεδία της καθημερινότητας. Ο ρόλος του blackout ως ένα έντυπο όξυνσης της κριτικής και εμπλουτισμού των κινηματικών εργαλείων αναγκαστικά περιόριζε το ρόλο του εντύπου σε ένα επίπεδο άρθρωσης λόγου. Από εκείνη την περίοδο πολύ νερό κύλησε στο κινηματικό αυλάκι. Το τελευταίο διάστημα παλιότερες (βλέπε βιβλιοφρικάριος) αλλά και νεότερες εργατικές συλλογικότητες έχουν κάνει δυναμικά την εμφάνισή τους. Εργάτες στο γαλαξία των επισφαλών σχέσεων, άρχισαν να οργανώνονται είτε φτιάχνοντας αυτόνομα αυτοοργανωμένα σωματεία είτε δραστηριοποιούμενοι σε εργατικές συλλογικότητες. Οι κομμουνισμοί από τα κάτω (μιας και στην Ελλάδα έχουμε συνηθίσει στην από τα πάνω εκδοχή του) άρχισαν δειλά αλλά αποφασιστικά να εμφανίζονται. Οι προσπάθειες αυτοοργανωμένου αγώνα σε ένα εργασιακό τοπίο έρημο από ουσιαστικές ρήξεις και γεμάτο διαμεσολαβήσεις, ξεπουλήματα, και ιδιοτελείς διαδρομές συνδικαλιστών, είναι αναμφίβολα ελπιδοφόρο. Ίσως είναι το σπέρμα, η μήτρα μιας νέας διαδικασίας παραγωγής αγώνων. Εξαιτίας της σημασίας αυτών των προσπαθειών ως συντακτική ομάδα του blackout αποφασίσαμε να διασταυρωθούμε με αυτές τις συλλογικότητες προσπαθώντας να αποτυπώσουμε μέσα από μια σειρά συνεντεύξεων τις εμπειρίες αγώνα που έχουν ειδή αποκομίσει αλλά και τις προσδοκίες που κυοφορούνται. Γιατί πρωταρχικός στόχος του blackout δεν είναι η έντυπη εκπροσώπηση κινημάτων αλλά η κυκλοφορία των αγώνων.

Για επικοινωνία με τις ομάδες

ο βιβλιοφρικάριος

Βιβλιοφρικάριος : bibliofrikarios@bluebottle.com

Το Ρεπό : repo_zine@yahoo.gr
και website: <http://repo-zine.blogspot.com/>

ο ίδιος με αυτόν που δοκιμάζει καλλυντικά. Από την άλλη υπάρχουν τα μεγάλα καταστήματα στα οποία ο κόσμος εναλλάσσεται με πολύ γρήγορους ρυθμούς, πάει ένα τρίμηνο εδώ, ένα εκεί, άρα δεν υπάρχει σταθερότητα και η πολιτική δουλειά που θα κάνεις εκεί θα χαθεί. Έτσι δημιουργείται το φαινόμενο που κάποιος αλλάζει 15 δουλειές μέχρι να κατασταλάξει κάπου, ή να πει βαριέμαι πάλι να ψάχνω για δουλειά, σκατοδουλειές είναι όλες μένω σε αυτή, είναι δύσκολο να τον εντοπίσεις, να τον χωροθετήσεις.

ΒΟ. Μιλήστε μας λίγο παραπάνω για αυτή τη συνθήκη του νομαδισμού. Μας λέτε ότι η κινητικότητα είναι αρνητική καθώς δεν υπάρχει σταθερός κόσμος στον οποίο μπορείς να απευθυνθείς και να χτίσεις μια σταθερή δομή που θα μείνει στο χρόνο. Μήπως όμως υπάρχει και η άποψη ότι τα άτομα τα οποία έτσι κι αλλιώς πολιτικοποιούνται όταν λόγω της κινητικότητας και της ευελιξίας αλλάζουν χώρο εργασίας προσπαθούν πάντα εκεί που βρίσκονται να είναι δραστήριοι και να χτίζουν οργανωτικές δομές όπου και να βρίσκονται, άρα το ίδιο το υποκείμενο γίνεται κόμβος μεταφοράς εμπειριών, κυκλοφορίας αγώνων, μια κουλτούρα που μπορεί να είναι και επιλογή.

Βιβλιοφρικάριος Α : Θα μπορούσε να είναι και επιλογή αλλά εμείς αναφερόμαστε στο κόσμο που δεν είναι πολιτικοποιημένος και απλά αλλάζει δουλειές. Εγώ δεν δικαιολογώ κάπως αυτόν τον κόσμο, διότι οι συνθήκες εργασίας είναι άθλιες και επομένως λογικό είναι να θέλουν οι εργαζόμενοι να φύγουν από κάποια δουλειά, δηλαδή όση όρεξη και να έχεις για να κανείς πολιτικά πράγματα πολλές φορές δεν αντέχεις, είναι ψυχοφθόρο. Δουλεύεις, όχι από χόμπι και χαβαλέ αλλά για να καλύψεις κάποιες σου ανάγκες, άρα δε μπορείς να πηγαίνεις κάθε μέρα στη δουλειά και να είσαι σε κόντρα με το αφεντικό. Εγώ τουλάχιστον τώρα έτσι το βλέπω, μετά από χρόνια, παλαιότερα λέγαμε ότι το να κανείς την χειρότερη δουλειά είναι και το καλύτερο είσαι ο τελευταίος τροχός της αμάξης οπότε δεν ασχολείσαι με την δουλειά. Εγώ έχω καταλήξει πλέον ότι αυτό είναι λάθος, δηλαδή να βρίσκεσαι στις χειρότερες συνθήκες εργασίας και να έχεις κάθε μέρα αυτή την τριβή με το αφεντικό, είναι πάρα πολύ ψυχοφθόρο κάπως πρέπει να ζήσεις, έχεις να πληρώσεις ένα σωρό λογαριασμούς, και εάν έχεις κάνει την επιλογή να φύγεις από τους γονείς πρέπει να έχεις μια καθημερινότητα μετά το οκτάωρο στην δουλειά που να είναι κάπως υγιής. Δηλαδή να μπορείς να κάνεις πράγματα πέρα από τη δουλειά σου που να σε ικανοποιούν και ταυτόχρονα να μην είσαι σε μια διαρκή κόντρα κάθε μέρα με το που ξυπνάς, αυτό το θεωρώ τρομερά ψυχοφθόρο, δηλαδή δεν μπορεί να κρατά για χρόνια αυτό.

Βιβλιοφρικάριος Β: Υπάρχουν δυο ζητήματα. Στην περίπτωση τη δική μας του Βιβλιοφρικάριου υπάρχει η ομάδα, υπάρχει και ο σύλλογος του βιβλίου χάρτου, ο οποίος είναι αρκετά ανοιχτός και μπορείς να συναντηθείς με άλλους ανθρώπους ενώ υπάρχουν άλλες δουλειές στις οποίες έχω βρεθεί μόνος μου και ενώ μπορεί να συμμετέχω σε πολιτικές ομάδες στέκια κτλ είναι όμως πολύ δύσκολο να βοηθήσουν αυτά από μόνα τους για να στήσεις μια κατάσταση. Το δεύτερο είναι σχετικά με τον κόσμο και την σύνθεσή του, υπάρχει μια κινητικότητα και όσοι σπουδάζουν και παίρνουν ένα πτυχίο έχουν άλλες απαιτήσεις από τη δουλειά τους, αλλά αυτό που ισχύει είναι όπως αυτό που λένε ότι «αυτός πουλάει σουβλάκια αλλά τελείωσε μαθηματικός». Αυτή η αντίληψη έχει μπει πολύ στο μεδούλι του κόσμου, δηλαδή ότι αυτό που κάνω είναι προσωρινό μέχρι να διοριστώ ή να βρω μια άλλη άκρη άρα δεν με πολύ ενδιαφέρει να ασχοληθώ πολιτικά και να αγωνιστώ. Αλλά ακόμα και να μην έχει πτυχίο όλοι ελπίζουν ότι θα βρουν κάποια άκρη και θα βολευτούν κάπου καλύτερα. Αυτή είναι μια αντίληψη εντελώς καταστροφική, δεν υπάρχει η αντίληψη ότι είμαι εργάτης και ότι όποια σκατοδουλειά και να κάνω έχω μια προλεταριακή αντίληψη όπου τον κάθε χώρο εργασίας, το κάθε κάτεργο τον βλέπω και σαν ένα χώρο αντίστασης και η συνείδησή μου λέει ότι εδώ έχουμε πόλεμο με τα αφεντικά.

Ρεπό : Για να συμπληρώσω ότι έχει να κάνει με τις συνθήκες εργασίας, κινητικότητα, ελαστικότητα όλο αυτό το πράγμα που λέγεται επισφάλεια είναι καλό

αν προέρχεται και βασίζεται πάνω στον ίδιο τον εργαζόμενο. Αν δηλαδή λένε οι ίδιοι οι εργαζόμενοι ότι ναι θα αλλάζω δουλειές και θα γυρνάω από μαγαζί σε μαγαζί και όπου πάω θα δημιουργώ προβλήματα στα αφεντικά. Αλλά τώρα τα περισσότερα καταστήματα π.χ. super market σε παίρνουν για λίγες ώρες, 4ωρα - 6ωρα, άρα δεν είναι δικιά σου επιλογή.

Βιβλιοφρικάριος Α : Να συμπληρώσω για την περίπτωση των βιβλιοπωλείων, έχω βρεθεί αρκετές φορές να κάνω παρεμβάσεις με εργαζόμενους που δεν είναι στον Βιβλιοφρικάριο ούτε στον σύλλογο, και είχαμε διεκδικήσει διάφορα. Όμως το ότι εγώ είμαι στον Βιβλιοφρικάριο και ότι εάν χρειαζόταν κάτι θα ερχόταν και άλλος κόσμος, ήταν πολύ σημαντικό. Όσον αφορά για την κινητικότητα, είναι τρομερή, ειδικά στον κόσμο που δουλεύει με μηχανάκια ή σε αποθήκες αλλά και συνολικότερα οι μισθοί και οι συνθήκες εργασίας είναι άθλιες. Εγώ θεωρώ ότι έχουμε χάσει πλέον την μπάλα, έχουμε φάει 50 γκολ. Δηλαδή τότε με το ωράριο έλεγχος κάνω 5 κλεισίματα καταστημάτων, έρχεται τώρα το ασφαλιστικό και τα παίρνουν όλα, νιώθεις εντελώς αδύναμος στο τι μπορείς να κάνεις, περνάει από πάνω σου σαν οδοστρωτήρας, το μόνο που μπορείς να κανείς είναι μικρά πράγματα και πολύ δύσκολα μπορείς να πας παραπέρα. Να φέρω ένα παράδειγμα: συζητούσαμε τις προάλλες για την σύνταξη στα 65 και εγώ τους λέω ότι υπάρχει κόσμος που δουλεύει συνέχεια υπερωρίες κάθε μέρα 10 ώρες και παραπάνω και τις περισσότερες φορές απλήρωτα χωρίς ένσημα τι να του πεις ότι θα δουλεύεις μέχρι τα 65, μα αυτά τα επιπλέον χρόνια τα έχει δουλέψει ήδη, δηλαδή τα έχει ανεβάσει μόνος του τα όρια ηλικίας.

ΒΟ. Οι Βιβλιοφρικάριοι λειτουργούν έξω από θεσμούς, δεν είναι σωματείο, πώς λοιπόν μπορεί να κάνεις κάποιες δράσεις και να μιλήσεις σε άλλους εργαζόμενους οι οποίοι θα σε ρωτήσουν ποια είναι η ιδιότητά σου και με ποιο «δικαίωμα» μου προτείνεις να δράσουμε;

Βιβλιοφρικάριος Α : Επειδή υπήρχε το σωματείο με το οποίο τα πάμε καλά δεν μας τέθηκε ποτέ το ερώτημα να αποκτήσουμε θεσμική μορφή. Αντιθέτως, υπήρχε η ανάγκη να μιλήσουμε πιο ελεύθερα έξω από τα όρια του σωματείου. Βέβαια επαναλαμβάνουμε ότι ο χώρος του βιβλίου είναι μια ειδική περίπτωση δεν είναι το χάος του εμπορίου, είναι κάπως πιο εξειδικευμένος ο κόσμος που δουλεύει, γνωρίζεται και κατά συνέπεια έχει αποκτήσει μια άτυπη υπόσταση σε αυτόν τον χώρο ο Βιβλιοφρικάριος.

Ρεπό : Όσον αφορά την νομική υπόσταση νομίζω ότι είναι το τελευταίο που μας αφορά. Για να καταλάβετε

τι εννοώ εάν κάνω αφισοκόλληση ως ρεπό, θα χαρώ πολύ να με πιάσουν οι μπάτσοι σαν εργάτη και όχι σαν αναρχικό. Θέλω να πω ότι κάποια πράγματα τα έχουμε ξεχάσει ότι είναι αυτονόητα, δηλαδή όταν τα καταστήματα παρατείνουν από μόνα τους το ωράριο αυτά είναι παράνομα και ο κάθε εργαζόμενος θα μπορούσε να καλέσει, λέμε τώρα, τους μπάτσους για να κλείσουν το μαγαζί.

Βιβλιοφρικάριος Β : Για μένα τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά, ο Βιβλιοφρικάριος δεν θα γίνει δυνατός έχοντας θεσμική συνδικαλιστική υπόσταση αλλά όταν παρεμβαίνει δυναμικά σε μαζικούς αγώνες, αλλά και όταν ένας εργαζόμενος είναι μόνος του δεν αρκεί απλά να τον ενημερώσει το σωματείο για τα δικαιώματά του, χρειάζεται την έμπρακτη στήριξη από κόσμο, έτσι κάνουμε εμείς σε περιπτώσεις απολύσεων, δηλαδή λειτουργούμε περισσότερο ως συλλογικότητα βέβαια η οποία δείχνει αλληλεγγύη σε εργάτες.

Βιβλιοφρικάριος Α : Να φέρω ένα παράδειγμα είχαμε φτιάξει την «πρωτοβουλία ενάντια στην επέκταση του ωραρίου» και δεν είχαμε καμία νομική υπόσταση, όταν λοιπόν πήγαμε στον Φωκά σε ημέρα απεργίας για να τον κλείσουμε και όντως το κλείσαμε βγήκε η προϊσταμένη μάζεψε τους εργαζόμενους και τους

4500 δεν είναι ανόητα στις ειδήσεις

ΣΤΟ ΓΑΛΑΞΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΑΣ

δε μιλάμε για λίγα ευρώ παραπάνω, αλλά για όλη μας τη ζωή

Εκδήλωση-Συζήτηση με:

- ★ Κούριερ, ντελιβεράδες, εξωτερικούς υπαλλήλους-οδηγούς (από το σωματείο 'Συνέλευση Βάσης Εργαζομένων Οδηγών Δικύκλου' της Αθήνας)
- ★ Σερβιτόρους-Μάγειρες, εργαζόμενους στον επισιτισμό (από το Σωματείο Σερβιτόρων-Μαγείρων της Αθήνας)
- ★ Εμποροϋπαλλήλους (από το περιοδικό Ρεπό που εκδίδεται στο χώρο του εμπορίου στην Αθήνα)
- ★ Βιβλιοϋπαλλήλους (από τη συλλογικότητα Βιβλιοφρικάριας που δραστηριοποιείται στο χώρο του βιβλίου στην Αθήνα)

20.00 στη Φάμπρικα-Υφανέτ
(Ομήρου & Περόδικα, Κάτω Τούμπα, Λεωφορεία Νο.2 & Νο.58 στάση Θεαγένειο, Νο.12 στάση Υφανέτ)
Διαργάνωση: Έντυπο δρόμου 'Στάση'

«δουλεύω στον πιο "ανεβασμένο" χώρο της Αθήνας με το πιο χαμηλό μεροκάματο!»

ΔΕΝ πληρώνομαι υπερωρίες ΔΕΝ μου επιτρέπεται να χρησιμοποιώ το τηλέφωνό μου ΔΕΝ πάω στην τουαλέτα αν δεν ζητήσω πρώτα άδεια ΔΕΝ δουλεύω ποτέ οκτώωρο - έκω προσληφθεί μέσω ΟΑΕΔ με άδωρη σύμβαση, δουλεύω 12ωρο και πληρώνομαι με ψικόουλα

Κι όμως αυτό κι άλλα πολλά συμβαίνουν στο νέο μεγάλο βιβλιοπωλείο της Αθήνας. Πίσω από τον γλαυκώδη και το προκαταρκτικό design κρύβεται μια πραγματικότητα καθόλου προκαταρκτική: οι εργασιακές συνθήκες που βιώνουν δεκάδες εργαζόμενοι θυμίζουν προηγούμενο αιώνα. Αυτό που κρύβεται πίσω απ' τη βιτρίνα δεν άρχει να φανεί... Κάποιοι εργαζόμενοι οι οποίοι είχαν προσληφθεί με πρόγραμμα του ΟΑΕΔ και άδωρη σύμβαση, δούλευαν 12ωρο(!) "για τις ανάγκες του μαγαζιού". Όταν ήρθε όμως η στιγμή της πληρωμής χρειάστηκε να κάνουν κατά για να πληρωθούν τις εκπέδον ώρες, και το λεπτό το οποίο ήσαν δεν αντιστοικούσαν σε υπερωριακή ομείη!!! Το ποσό σκόδα περιπέδου... Μια επένδυση εκατομμυρίων ευρώ κοστίζει να βγάθει το οποιασδήποτε από τους εργαζόμενους... Έτσι κτινεται το σύγχρονα κέντρα που πουλάει πολιτισμό, πάνω στις πλάτες των εργαζομένων, πάνω στην ανοχή μας...

Καιρός να αγριέψουμε! Δεν έχουμε να χάσουμε τίποτα παρά τις απώλειες (του πολιτισμού) μας! εργατές-εργάτριες από το κύριο του βιβλίου / εφημερίδα τοίκου ο βιβλιοφρικάριος

πήγε σε ένα καφέ λέγοντάς τους ότι όταν φύγουμε εμείς θα γυρίσετε. Εμείς λοιπόν πήγαμε στην καφετέρια που ήταν μαζεμένοι οι εργαζόμενοι, και τους μιλήσαμε και μετά ακολούθησε πορεία στην Σταδίου, στην οποία ήρθαν οι περισσότεροι εργαζόμενοι του Φωκά, βέβαια κάποιοι ξαναγυρίσανε πίσω μετά την πορεία, για δουλειά αλλά τουλάχιστον έστω και για λίγο ήρθαν στη πορεία και κατάλαβαν γιατί γίνεται αυτή η ιστορία, εντάξει δεν έκαναν ολόκληρο βήμα αλλά κατάλαβαν πέντε πράγματα.

Ρεπό : Για μας δε μπαίνει θέμα θεσμικής υπόστασης. Μπαίνουμε μέσα στα μαγαζιά και εάν μας εμποδίσουν και χειροδικήσουν επάνω μας δεν μπαίνει θέμα νομικής υπόστασης, θα τους απαντήσουμε κατάλληλα, μπορεί και εμείς να χειροδικήσουμε. Δηλαδή με απλά λόγια, εάν υπάρχει μια κίνηση 15 - 20 άνθρωποι οι οποίοι είναι διαθέσιμοι να τρέξουν και να βοηθήσουν, η θεσμική υπόσταση είναι μόνο για τους τύπους.

Βιβλιοφρικάριος Β : Για να καταλάβετε πώς το βλέπουμε, τότε που κάναμε την πορεία ενάντια στην επέκταση του ωραρίου, ξεκίνησε με μικροφωνική στα ΕΛΤΑ στην Αιόλου και τελικά κάναμε πορεία στην Ερμού. Λοιπόν αυτή η πορεία καλέστηκε από την πρωτοβουλία εργαζομένων ενάντια στην επέκταση του ωραρίου, χωρίς να έχουμε καμία θεσμική υπόσταση, ούτε σωματείο αλλά η επιτυχία οφειλόταν στη δουλειά που είχε προηγηθεί, δηλαδή αντιπληροφόρηση, κλεισίματα σε καταστήματα, τσαμπουκάδες με αφεντικά...

Ρεπό : και πέρα από την πορεία αν δούμε και τις απολύσεις που έχουν ανακληθεί τα τελευταία 3-4 χρό-

νια θα δούμε ότι δεν ήταν η επίσκεψη ενός συνδικαλιστή κάποιου σωματείου που πήγε με την καρτούλα του στο αφεντικό, αλλά αντιθέτως ήταν ο αλληλέγγυος κόσμος και οι συνάδελφοι που διαμαρτύρονταν έξω από την κάθε επιχείρηση για να ανακληθούν οι απολύσεις. Με απλά λόγια δηλαδή εάν έχεις 100 άτομα μαζί σου δε χρειάζεται νομική υπόσταση.

Βιβλιοφρικάριος Α : Δηλαδή νομίζω ότι μερικές φορές γίνονται φανερά τα πράγματα και εάν την πάμε και πιο πέρα τη κουβέντα μας λένε ότι το βιβλίο είναι ειδικό εμπόρευμα, αλλά αυτό που προσπαθούσαμε να κάνουμε ως Βιβλιοφρικάριος ήταν να σπάσουμε αυτήν την αντίληψη, να απομυθοποιήσουμε το βιβλίο. Ποιο ειδικό εμπόρευμα, όταν εγώ κουβαλάω κάθε μέρα κούτες με βιβλία δε ξέρω και εγώ ποσα κιλά μας κοροϊδεύουνε. Δηλαδή θέλω να πω ότι σε όλες οι δουλειές οι συνθήκες εργασίας είναι σκατά, ποιός κόσμος του πνεύματος, τι μας πουλάτε, ποιός κόσμος του βιβλίου, ποιο αριστερό αφεντικό, ποιός αριστερός εκδότης, υπάρχει και ένα χαρακτηριστικό σύνθημα «τι μου λες πως είσαι και πάω να τρελαθώ, άνθρωπος του πνεύματος και όχι αφεντικό».

ΒΟ. Στις δράσεις και στο λόγο σας πέρα από τους τυπικούς εχθρούς το αφεντικό, το κράτος, στον πελάτη με ποιον τρόπο απευθύνεστε;

Ρεπό : Οι πελάτες πάντα μας ενδιαφέρουν, ωστόσο έχει σημασία και για ποια καταστήματα μιλάμε. Ένα super market στην Κυψέλη έχει διαφορετικούς πελάτες από κάποιο άλλο στην Αγία Παρασκευή ή στην Εκάλη, δηλαδή στο super market που δουλεύω εγώ το 75% είναι μετανάστες. Η αλήθεια είναι ότι έχουμε βρεθεί πολλές φορές σε δυσχερή θέση όσον αφορά την πελατειακή σχέση και είναι πάντα ένα μεγάλο ζήτημα. Χαρακτηριστικά, εκεί που δουλεύω επειδή είναι γειτονιά η σχέση με αρκετούς πελάτες έχει υποκειμενοποιηθεί. Βέβαια υπάρχουν πελάτες που έχουμε πλακωθεί και υπάρχουν και πελάτες που έχουν πάρει το μέρος μας. Όταν λοιπόν έρχεται ο συνταξιούχος χωροφύλακας που νοικιάζει 8 διαμερίσματα σε μετανάστες με 450 ευρώ την τρύπα και βλέπει τον μετανάστη από Ρουμανία που είχε να του πληρώσει το νοίκι 3 μέρες και κάνει φασαρία μέσα στο μαγαζί πρέπει να πάρεις θέση, εννοείται υπέρ του μετανάστη. Πέρα από κάποια ακραία περιστατικά για μας το κριτήριο είναι εάν ο πελάτης μπαίνει στο κατάστημα διότι πρέπει να αγοράσει κάποια προϊόντα για να ζήσει και αντιλαμβάνεται ότι ο κόσμος που εργάζεται είναι πάνω κάτω στην ίδια μοίρα με αυτόν ή εάν μπαίνει μέσα με στυλ ότι τώρα εγώ αφήνω εδώ τα λεφτά μου και σας θέλω όλους σουζα. Ε, τότε θα τον βρίσω, ένας μου είπε μια φορά «αφήνω εδώ 5 ευρώ και θέλω να κανείς γρήγορα» και του λέω «και εγώ αφήνω εδώ 8 ώρες...». Έχει σημαντική διάφορα ο πελάτης από τον καταναλωτή.

Βιβλιοφρικάριος Α : Για τους πελάτες στο σύνολό τους έχουμε γράψει κατά καιρούς διάφορα. Πολλές φορές δημιουργούν μεγαλύτερο πρόβλημα από τα αφεντικά, π.χ. στα κλεισίματα καταστημάτων είχαμε πολλές φορές πρόβλημα με πελάτες οι οποίοι επέμεναν ότι «θέλω να μπω στο μαγαζί να ψωνίσω». Θυμήθηκα τώρα μια πλάκα που κάναμε σε πελάτες στην έκθεση βιβλίου. Τότε, αλλά και τώρα, παίζουν πολύ άσχημες συνθήκες εργασίας στις εκδόσεις Πατάκη, είχαμε μοιράσει λοιπόν ένα flyer, που έλεγε ότι οι εκδόσεις Πατάκη σας κάνουν δώρο ένα βιβλίο. Το flyer ήταν αρκετά αληθοφανές με το logo του Πατάκη και παρακινούσε τον κόσμο πως όποιος προλάβει και πάει στο περίπτερο του Πατάκη, θα πάρει δωρεάν ένα βιβλίο. Έγινε λοιπόν χαμός, πολύς κόσμος πήγαινε να ζητήσει τζάμπα βιβλία και μετά οι υπεύθυνοι του Πατάκη φάχνανε ποιος το μοίρασε το flyer και τέλος κάνανε ανακοίνωση από τα μεγάφωνα, αλλά ήταν κάποιοι πελάτες που επιμένανε και λέγανε αφού εσείς από τον Πατάκη μου το δώσατε θέλω να πάρω τζάμπα βιβλία. Λοιπόν με την κίνηση αυτή θέλαμε να τη σπάσουμε λίγο στον συγκεκριμένο εκδοτικό οίκο, αλλά χρησιμοποιώντας την καταναλωτική μανία του πελάτη που θέλει να τα πάρει όλα.

ΒΟ. Θα θέλαμε να μας μιλήσετε τώρα για ζητήματα όχι αμιγώς εργατικά, ξέρουμε ότι το σωματείο βιβλίου χάρτου προσπαθεί να βάλει στις δράσεις του και άλλα ζητήματα τα οποία ενισχύουν την αλληλεγγύη μεταξύ των εργαζομένων, όπως να μιλήσεις σε σχέση με τους μετανάστες και για το φύλο, ποια είναι η γνώμη σας;

Βιβλιοφρικάριος Α : Κοιτάξτε να δείτε, όταν μιλάς ενάντια στην εργασία, γίνονται αναπόφευκτα συνδέσεις με άλλα ζητήματα, αλλά ο Βιβλιοφρικάριος έκανε

την επιλογή να μη βάζει άλλα ζητήματα. Όποιος θέλει να ασχοληθεί με κάτι άλλο ας το κάνει με άλλες συλλογικότητες, εμάς αυτό που κυρίως μας ενδιαφέρει είναι ο αγώνας μέσα στον εργασιακό χώρο.

Βιβλιοφρικάριος Β : Κοιτάξτε ως Βιβλιοφρικάριος τα διάφορα ζητήματα τα πολεμάμε μέσα στον χώρο εργασίας, δηλαδή εάν υπάρχει ένα σεξιστικό σχόλιο σε κάποιο βιβλιοπωλείο δεν χρειάζεται καν να βγει προκήρυξη, αντιδράς και το παλεύεις άμεσα.

Βιβλιοφρικάριος Α : Ποτέ δεν έχουμε πει ότι τώρα θα ασχοληθούμε με ένα άλλο θέμα, π.χ. ο τάδε είναι στη φυλακή και θα το δημοσιοποιήσουμε, βέβαια βγάλαμε μια αφίσα για τον Στεργίου ως εργαζόμενο που συνελήφθη μαζί με άλλους, βγάλαμε μια αφίσα για τον πόλεμο που και αυτό το συνδέσαμε με την εργασία έλεγε «για τα αφεντικά ο πόλεμος είναι δουλειά, για εμάς η δουλειά είναι πόλεμος» και «δε φταίνε μονάχα οι βόμβες αλλά και οι δουλειές» σε αντιδιαστολή με το σύνθημα του ΣΕΚ «δουλειές και όχι βόμβες». Υπάρχουν περιπτώσεις που έχουν απολυθεί μετανάστες οι οποίοι κυρίως δουλεύουν σε αποθήκες, οπότε τότε μέσα σε όλες τις κινήσεις που κάναμε λέγαμε και δυο λόγια παραπάνω σε σχέση με το καθεστώς των μεταναστών. Για σεξιστική συμπεριφορά μέσα σε βιβλιοπωλεία έχουμε γράψει στο Βιβλιοφρικάριο. Σε γενικές όμως γραμμές αυτή η παρσα των εργαζομένων μαζεύτηκε κυρίως με βάση τον εργατικό χαρακτήρα και είπαμε ότι αφήνουμε στην άκρη τις πολιτικές μας αναφορές, την πολιτική μας ταυτότητα, για τους λόγους που είπαμε προηγουμένως και ξεκινώντας από το μηδέν θέτουμε βασικά ερωτήματα, ποιους έχουμε απέναντι μας, τι είναι αυτοί, πώς θα μιλήσουμε, πώς θα παρέμβουμε, γνωρίζοντας ότι δεν υπάρχει πεπατημένη. Βάζουμε λοιπόν ως αφετηρία την εργασία και τα αλλά είναι προέκταση, μας αφορά ό, τι αγγίζει την εργασία που είναι ο πυρήνας της ενασχόλησής μας, π.χ. η κατανάλωση, οι σεξιστικές συμπεριφορές, το μεταναστευτικό.

Ρεπό : Όσον αφορά την πολιτική ταυτότητα και τις πολιτικές απόψεις για μένα είναι αδιανόητο να εμφανιστώ σε μια εργατική συλλογικότητα και να αρχίσω να τους λέω για τον Ντεμπόρ, για τον Βανεγκέ, για το Νταντά, για τον Σουρεαλισμό και όλες αυτές τις ωραίες αναφορές, είναι εντελώς άκυρο. Πρέπει να βρεις έναν τρόπο να προσεγγίζεις την καθημερινότητα, πολλές φορές μπορεί να αναγκάζεσαι να μιλήσεις για πράγματα που δε σε ενδιαφέρουν όπως π.χ. για το ποδόσφαιρο, εγώ ξανασανακάλυψα το ποδόσφαιρο για να μπορέσω να επικοινωνήσω με άλλους εργαζόμενους. Ταυτόχρονα κατάλαβα ότι πολλές φορές κάποιες πολιτικές απόψεις είναι εκτός πραγματικότητας, δηλαδή το νταντά είναι είκοσι βιβλία στο ράφι του δωματίου μου. Έτσι μου μπήκε το ερώτημα, πώς κάποια πράγματα μπορείς να τα πολεμήσεις εκεί, μέσα στο χώρο της δουλειάς, εκεί εδαφικοποιημένα. Είναι λοιπόν σημαντικό να χτίσεις δεσμούς αλληλεγγύης με τους υπόλοιπους εργαζόμενους, να τους στηρίζεις και να σε στηρίζουν, και αυτό είναι που με κράτησε εκεί που δουλεύω, δηλαδή λουφάρουμε όλοι μαζί, κλέβουμε όλοι μαζί, όταν έρχεται ο επόπτης στηρίζουμε ο ένας τον άλλο.

Να σας πω ένα παράδειγμα σε σχέση με τον ρατσισμό, ήταν τότε με το πογκρόμ στους Αλβανούς και ήταν μια εργαζόμενη η οποία περιέγραφε την επόμενη μέρα πώς κατέβηκε και αυτή και συμμετείχε στο λιντσόρισμα και εγώ φυσικά φρίκαρα, έλεγα τι γίνεται; δεν είναι πια κάτι μακριά. Ο ρατσισμός βρίσκεται εδώ, μπροστά μου, είναι ζωντανός. Τι κάνεις λοιπόν όταν βρίσκεσαι αντιμέτωπος με μία τέτοια κατάσταση; Γιατί έχεις από τη μια πλευρά μία συνάδελφο και από την άλλη μία που κατεβάνει να πλακώσει μετανάστες στο ξύλο. Αυτό που εγώ έκανα ήταν από τη μια να την απονομιμοποιήσω -αν τυχόν είχε τέτοια νομιμοποίηση- στις συνειδήσεις των υπόλοιπων συναδέλφων, λέγοντας τι πράγματα είναι αυτά, και από την άλλη να μπω σε μία διαδικασία να προσπαθήσω να πείσω τις συναδέλφους να βλέπουν αλλιώς το ζήτημα πελάτης-μετανάστη. Και αυτό γιατί γενικώς το κλίμα όταν πρωτοέπιασα δουλειά ήταν στη φάση: μισούμε τους πελάτες έτσι και αλλιώς, και άμα είναι και μετανάστες τους μισούμε ακόμα περισσότερο... Από τότε έκανα άπειρες συζητήσεις με συναδέλφους πάνω στο θέμα μετανάστες και θέλω να πιστεύω ότι άλλαξα σε έναν αρκετά μεγάλο βαθμό τις αντιλήψεις τους. Ακόμα και όταν τσακωνόμασταν με πελάτες μετανάστες, είχα κάνει ένα τεράστιο ζήτημα να μην τσακωνόμαστε στη βάση ότι αυτοί είναι μετανάστες αλλά στη βάση ότι αυτοί είναι πελάτες. Τέλος πάντων για να το κλείσω λίγο και για να δείξω τη σύγχυση της αποπάνω συνάδελφου θέλω να αναφέρω και το εξής περιστατι-

αν τ' αφεντικά θέλουν εργασιακό μεσαίωνα...

ΑΝΑΠΙΣΤΕΥΤΕΣ ΥΠΕΡΩΡΙΕΣ
ΨΙΧΟΛΟΓΙΚΑ ΜΙΣΟΙ
ΕΡΩΤΑ ΔΡΑΜΑ
ΑΠΟΡΡΕΙΞΕΙΣ

...ΘΑ ΤΟΝ ΕΧΟΥΝ!!!

ΠΕΜΠΤΗ 10³⁰ πμ ΣΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ (Σόλωνος και Αοκληπιού)

κό: τα Χριστούγεννα της ίδιας χρονιάς παίρνει σε κάποια φάση ένα παιχνίδι καμιά 10 ευρώ το χτυπάει στο ταμείο της και το χαρίζει στο πισσιρικό μιας πελάτισσας αλβανίδας... Όταν τη ρώτησα, γιατί τόση καλοσύνη η απάντησή της ήταν "αυτή δεν είναι σαν τους άλλους"...

ΒΟ. Θα θέλαμε να μας πείτε εάν υπάρχουν κίνδυνοι αφομοίωσης σε σχέση με θεσμικά όργανα ή με τη συμμετοχή σε καλεσμένες απεργίες από ΓΣΕΕ, τι στάση κρατάτε;

Βιβλιοφρικάριος Α : Παλαιότερα χρησιμοποιούσαμε τις απεργίες ως αφορμή για να πάμε σε μαγαζιά και να μοιράσουμε κείμενα. Σε κάποιες απεργίες δεν έχουμε κάνει τίποτα, απλά έχουμε απεργήσει, σε άλλες πάλι έχουμε προσπαθήσει να παρέμβουμε πριν την ώρα της πορείας με μοιράσματα σε μαγαζιά ή ακόμα και με κλεισίματα. Δηλαδή θα έλεγα ότι περισσότερο χρησιμοποιούμε την απεργία ως αφορμή για να κάνουμε κλεισίματα καταστημάτων ή κάτι άλλο παρά για να κατεβούμε στην πορεία. Με το γραφειοκρατικό θεσμικό κομμάτι της απεργίας διαφωνούμε για αυτό κάνουμε δουλειά βάσης, με αυτόν τον τρόπο νομίζω ότι δεν τίθεται θέμα αφομοίωσης και πλέον νομίζω ότι αρκετός κόσμος βγάζει λόγο ενάντια στην ΓΣΕΕ. Βέβαια επαναλαμβάνω ότι στη δική μας περίπτωση στο σωματείο βιβλίο χάρτου δεν έχει ηγεμονευτεί ούτε από το ΠΑΜΕ ούτε από πασόκους.

Βιβλιοφρικάριος Β : Βέβαια υπάρχουν και οι κλαδικές στις οποίες συμμετέχουμε πάντα, διότι είμαστε εμείς που τις κάνουμε, είναι από εμάς για μας. Από την στιγμή που ορίζεται η ημέρα της απεργίας τρέχουμε και προπαγανδίζουμε την απεργία από μαγαζιά σε μαγαζιά, από αποθήκη σε αποθήκη από courier σε courier, από υπάλληλο σε υπάλληλο. Τον τελευταίο καιρό μέσα σε τρεις μήνες γίνανε πέντε απεργίες, τρεις γενικές και δύο κλαδικές, ήτανε αρκετά εξοντωτική αλλά και πλούσια περίοδος.

ΒΟ. Για ποιο λόγο πιστεύεται ότι υπάρχει κόσμος που προτιμά μια πολιτική ταυτότητα από το να εμπλακεί σε εργατικές ομάδες;

Βιβλιοφρικάριος Β : Αυτό όντως συμβαίνει, υπάρχουν πολλοί ελευθεριακοί, αντιεξουσιαστές που δουλεύουν ως εμποροϋπάλληλοι ή στο χώρο του βιβλίου και δεν συμμετέχουν. Ενδιαφέρονται να τρέξουν για άλλα ζητήματα για καταλήψεις, για φυλακισμένους, άλλα δεν βρισκόμαστε να συζητήσουμε για τα εργατικά ζητήματα, και ίσως να είναι λάθος έκφραση αυτή «τα εργατικά», να μιλήσουμε για την καθημερινότητά μας.

Βιβλιοφρικάριος Α : Εγώ θυμάμαι όταν είχε ξεκινήσει ο Βιβλιοφρικάριος έλεγα ότι είναι κάτι κλαδικό άρα δε μπορεί να με καλύπτει συνολικά ως πολιτικό, ότι είναι κάτι πολύ επιμέρους, που είναι βέβαια, αλλά προχωρώντας λίγο πιο βαθιά και συναντώντας και άλλο κόσμο άλλαξε αυτή η αντίληψη. Διότι όταν βρίσκεσαι σε μια διαδικασία και ανοίγεις και κάνεις πράγματα, αυτά δε ξέρεις πού πηγαίνουν, όμως σε κάποιες στιγμές παίρνεις κάτι πίσω, το νιώθεις ότι με κάποιους επικοινωνείς, τους συναντάς, μιλάς, αναπτύσσεται συντροφικότητα, το οποίο τελικά εμένα με γεμίζει περισσότερο από μια εντελώς γενική θεώρηση να παρεμβαίνω παντού.

Ρεπό : Υπάρχει η αντίληψη σε αρκετό κόσμο ότι τα εργασιακά ζητήματα είναι μαρξιστικά ζητήματα δηλαδή ασχολούνται μόνο οι κομμουνιστές με αυτά. Εγώ προσωπικά το θεωρώ λίγο τραγικό να ασχολείται με τα δικαιώματα των ζώων και να μην ασχολείται με τη δουλειά σου, για την δικιά σου τη ζωή. Το κλειδί όσον αφορά το κομμάτι της δραστηριοποίησης είτε αυτός είναι ένας εργασιακός χώρος είτε είναι η γειτονιά είτε οτιδήποτε είναι το feedback, η ανατροφοδότηση, δηλαδή η εμπλοκή σε αυτά τα πράγματα έχει να σου δώσει να σου γυρίσει πίσω αρκετά πράγματα. Εγώ μπορώ χρόνια τώρα να γράφω, να δημοσιεύω αλλά ποτέ δεν έφτασα στο σημείο να κλάψω από συγκίνηση για κάτι που έγραψα και να πάρω ανατροφοδότηση. Αντιθέτως, διαπίστωσα ότι η εμπλοκή μου σε διεκδικήσεις στο χώρο δουλειάς μου, μου πρόσφερε πολλά περισσότερα σε αυτό το επίπεδο, πράγμα που όταν το βλέπεις να συμβαίνει σου προκαλεί ερωτήματα. Είναι για όλους μας μεγάλο ερώτημα πώς θα καταφέρεις να μι-

λήσεις και να πείσεις έναν άλλο συνάδελφο να διεκδικήσετε από κοινού κάτι ή να κατέβει σε μια απεργία και δυστυχώς δεν είμαστε πολλός κόσμος που το κάνει αυτό και δεν υπάρχουν αρκετοί για να σε στηρίξουν. Δυστυχώς δεν είμαστε στις εποχές του ΙWW (Βιομηχανικοί Εργάτες του Κόσμου) που πήγαιναν με τον τσαμπουκά και τα έκλειναν όλα.

Βιβλιοφρικάριος Β : Ε ναι, μα βρισκόμαστε στον 21ο αιώνα δεν μπορείς να βρεθείς με την συναδέλφισσα, με τον συνάδελφο μόνο στο οικονομικό και με το που θα τους μιλήσεις θα τους πάρεις μαζί σου. Δεν αρκεί πλέον να μιλάς μόνο για οικονομικά ζητήματα χρειάζεται ο άλλος, η άλλη να έχουν και μια αντίληψη. Όσοι έχουν ακολουθήσει αυτούς τους νέους αγώνες είμαι σχεδόν σίγουρος ότι είναι άνθρωποι που ζουν έξω από τον καπιταλισμό που έχουν κάνει τέτοιες επιλογές και στην υπόλοιπη ζωή τους. Δηλαδή, δεν έχω δει κανένα που να κατεβαίνει τις πορείες μας και μετά να πηγαίνει στα μπουρδέλα, ενώ παλαιότερα ο βιομηχανικός εργάτης ήτανε διεκδικητικός μόνο στον χώρο εργασίας και στην υπόλοιπη ζωή του δεν ξέρω τι έκανε.

Βιβλιοφρικάριος Α : Εγώ πιστεύω ότι η δυσκολία κινητοποίησης του κόσμου έχει κάνει και με τη συνολικότερη δομή της ελληνικής κοινωνίας, δηλαδή το γεγονός ότι όσο και πεινασμένοι να είναι ο άλλος, η μάνα του ο πατέρας του θα του έχουν σε κάποιο χωριό ένα χωράφι ή θα του έχουν καμιά γκαρσονιέρα. Δηλαδή δεν υπάρχει περίπτωση κάποιος να πεθάνει από την πείνα, σε αυτή τη χώρα δεν υπήρξε κράτος πρόνοιας αλλά υπάρχει μικροϊδιοκτησία και οικογένεια. Έτσι σήμερα μένουν μέχρι τα 30-35 στο σπίτι δεν έχουν την κουλτούρα να φύγουν, βολεύονται με μια σκατοδουλειά με 600 ευρώ, δεν έχουν έξοδα στέγασης, αγοράζουν με δάνειο ένα αυτοκίνητο για να περνάνε καλά το σαββατοκύριακο, οπότε ποια δουλειά και ποια απεργία και ποιος αγώνας. Είναι δηλαδή μια γενικότερη έλλειψη κουλτούρας, αυτό που κυριαρχεί είναι πώς ατομικά θα κοιτάξει ο καθένας να βρει την άκρη, να κάνει μια λαμογιά, να χωθεί κάπου, να γλύψει για να καταφέρει να επιβιώσει, όχι όμως να επιβιώσει διεκδικώντας συλλογικά, αλλά να επιβιώσει με χίλιους άλλους τρόπους εκτός από αυτόν, ίσως θα είναι το τελευταίο πράγμα που θα σκεφτεί η συλλογική διεκδίκηση.

Ρεπό : Υπάρχει τρομακτική έλλειψη στους διεκδικητικούς αγώνες από τα κάτω, αυτοί είναι που γεμίζουν και δίνουν πράγματα στον κόσμο. Ποιους διεκδικητικούς αγώνες από τα κάτω θυμάστε τα τελευταία 20 χρόνια που να έχουν κερδίσει; Όταν συμβαίνει ένας νικηφόρος αγώνας σημαίνει ότι μέσα στην ιστορική εξέλιξη κερδίζονται συνειδήσεις και άτομα. Για παράδειγμα για εμάς εδώ ποια ήταν η πρώτη εμπειρία πολιτικοποίησης; Τα μαθητικά του '91, εάν λοιπόν τώρα κοιτάξεις στο χώρο τι ηλικίες κινούνται, παρατηρείς κάποια χρονικά χάσματα, τα οποία συμπίπτουν με κινητοποιήσεις και αγώνες. Υπάρχει δηλαδή ενδεικτικά ένα ρεύμα κόσμου που βγήκε από τα μαθητικά του 90-91, μια επόμενη φουρνιά που βγήκε πάλι με τα μαθητικά του '98 με τον Αρσένη. Αυτός ο κόσμος έχει δει και έχει ζήσει και γνωρίζει την κουλτούρα της συλλογικής διεκδίκησης.

Βιβλιοφρικάριος Α : Μαζί με τα παραπάνω στην Ελλάδα λείπουν και τα κοινωνικά ανταντακλαστικά που όταν συμβαίνει κάτι ο κόσμος αντιδρά άμεσα, όπως σε άλλες χώρες της Ευρώπης όταν ακριβάζουν τα τρόφιμα πιο πολλοί θα μπουν στα super market και θα κλέψουν ή θα μπουκοτάρουν ή θα κάνουν καταλήψεις. Αυτό έχει να κάνει με την παράδοση, την καταγωγή και την κουλτούρα των αγώνων που στην Ελλάδα υπάρχει τρομερή έλλειψη.

Ρεπό : Η Ελλάδα έχει αποκλειστικά πολιτική κουλτούρα και ουσιαστικά είναι η πολιτική κουλτούρα του ΚΚΕ. Έτσι δεν έχει εμφανιστεί η εργατική κουλτούρα που αναπτύχθηκε στην Αγγλία ή στην Αμερική ή στην Λατινική Αμερική. Στην Ελλάδα η εργατική κουλτούρα είναι η πολιτική σταλινική κουλτούρα του ΚΚΕ.

Βιβλιοφρικάριος Α : Αυτό έχει να κάνει με την δομή της χώρας, η οποία ποτέ δεν ήταν κάτι συγκεκριμένο, ποτέ δεν ήταν ασ' πούμε βιομηχανική χώρα. Αυτό που συνέβη ήταν ότι έλεγε ο άλλος, θα φύγω από το χωριό θά πάω μετανάστης στην Αθήνα, οπότε ερημώνει η ύπαιθρος, δεν υπάρχει αγροτική πολιτική και ταυτόχρονα στοιβάζονται όλοι στην Αθήνα και καταστρέφεται η πόλη καθώς χτίζονται τα πάντα. Ποτέ δεν υπήρ-

ξε μια ξεκάθαρη εργατική φιγούρα, μεμονωμένα μπορεί αλλά όλες αλέσθηκαν έγιναν μια σούπα μέσα στο χάος της Αθήνας. Η δε κυρίαρχη φιγούρα από το 80 και μετά ήταν να καβατζοθώ ατομικά κυρίως μπαίνοντας στο δημόσιο.

Ρεπό : Επίσης στην Ελλάδα ο συνδικαλισμός είναι απόλυτα πολιτικοποιημένος, υπάρχει παντού το κόμμα, όταν λοιπόν βρίσκεσαι σε έναν εργατικό αγώνα και έχεις από πίσω το κόμμα με την πολιτική θεωρία που λέει ότι δε πειράζει άμα χάσουμε σε αυτόν τον αγώνα έχουμε κερδίσει στις εκλογές μια έδρα παραπάνω, πώς να προχωρήσεις.

ΒΟ. Ποια είναι η άποψή σας για την άρνηση της εργασίας, υπάρχει σαν φιλοδοξία, βρίσκεται σε αντίθεση με το χτίσιμο μιας εργατικής ταυτότητας δηλαδή ισχύει ότι όταν αγωνίζεσαι προσπαθείς να καταστρέψεις τον ρόλο του εργάτη, τον ρόλο που είναι ετεροκαθορισμένος από πριν.

Βιβλιοφρικάριος Β : Η άρνηση της εργασίας ξεκινάει από το ότι αρνούμαι την εργασία μέσα από την εργασία. Πολλές φορές αυτό που συμβαίνει είναι ότι υπάρχει η οικογένεια που σε συντηρεί και λέει ο άλλος εγώ «αρνούμαι τώρα την εργασία» μη δουλεύοντας. Υπάρχει όμως και η άρνηση της εργασίας η οποία πατάει πάνω στο χτίσιμο δομών κοινωνικής αλληλεγγύης φτιάχνονται λ.χ. ταμεία εργαζόμενων. Η άρνηση λοιπόν της εργασίας είναι η λούφα, είναι η κοπάνα είναι το σαμποτάζ, αλλά δεν αρκούν αυτά χρειάζονται και οι μαζικές απεργίες, οι δομές υποστήριξης αλληλεγγύης όπως τα ταμεία αλληλοβοήθειας, χρειάζονται οι ρήξεις με την οικογένεια και οι συγκατοικήσεις.

Βιβλιοφρικάριος Α : Για μια εργατική συλλογικότητα είναι δύσκολο να βάλει στο κέντρο της ανάλυσής της την άρνηση της εργασίας. Εάν θέλει να έχει μια σοβαρή παρέμβαση σε χώρους εργασίας δεν μπορεί να το κάνει αυτό μιλώντας στους εργαζόμενους για άρνηση της εργασίας. Δυστυχώς πρέπει να ξεκινήσεις από πολύ πιο απλά πράγματα και κυρίως για τις συνθήκες εργασίας. Δε γίνεται να πεις στον άλλο «μη δουλεύετε ποτέ» όταν έχει χάσει την μπάλα σε βασικά καθημερινά πράγματα.

Ρεπό : Για να μιλήσεις για άρνηση της εργασίας πρέπει να έχεις ένα αντιπαράδειγμα. Σε γενικές γραμμές η άρνηση της εργασίας περνάει από διάφορες διαδρομές, αλλά εγώ ως πολιτικά δραστήριος θα πω ότι προτάσσω την άρνηση της εργασίας μόνο με συλλογικούς τρόπους και όχι ατομικά. Δε με ενδιαφέρει αν ατομικά κάποιος αρνείται την εργασία, οι ατομικές λύσεις και οι ατομικές διέξοδοι δεν αποτελούν πρόταγμα μου. Μπορεί να πω μπράβο σε κάποιον που κλέβει μια τράπεζα και «αρνείται την εργασία», αλλά πολιτικά μου είναι αδιάφορη κίνηση. Μόνο ως μια συλλογική στάση μπορώ να προσεγγίσω την άρνηση της εργασίας.

ΕΘΝΟΣ

Ο ΤΟΠΟΣ ΤΩΝ ΑΝΔΡΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΑΝΑΔΩΝ ΤΟΥΣ

της Σούλας

Στο τέλος της ταινίας *Without you I'm nothing* η πρωταγωνίστρια Σάρα Μπερνάρ τυλίγεται με μια αμερικάνικη σημαία. Με αυτόν τον τρόπο εκθέτει το σώμα της ως εθνικό σώμα, δίνοντας μια παράσταση θηλυκότητας και γκροτέσκου πατριωτισμού. Η Μπερνάρ κάνει το σώμα της σημαία για να ταυτίσει μια ερωτική φαντασίωση που φωνασκεί με μια φαντασίωση που υποβόσκει, αλλά είναι παρόλα αυτά παρούσα: την εθνική φαντασίωση¹. Η πειθαρχική αυτή δέσμευση του σώματος στην εθνική εικονοποιία, η οργάνωση του εαυτού και των σεξουαλικών μεταβλητών του σε τελετουργικές εικόνες που αναφέρονται στο έθνος, δείχνουν τα σημεία στα οποία οι δύο σχέσεις διασταυρώνονται και διεκδικούν από κοινού το σχηματισμό ενός αναπόδραστου πλέγματος. Οι βιοπολιτικές προσταγές μορφοποιούν το πλέγμα αυτό καθώς «πραγματώνονται μέσω των διαπλοκών βιολογικής και πολιτικής ύπαρξης, κοινωνίας και σεξουαλικότητας, σώματος και πληθυσμού, εθνικής πολιτικής και αναπαραγωγικής στάσης των κοινωνικών υποκειμένων»². Η ταξινόμηση και κατ' επέκταση έλεγχος των πειθαρχικών υποκειμένων με επιθυμίες που έχουν υποβληθεί και όχι με νόμους που επιβάλλονται κατευθύνει τις δύο σχέσεις, αν ακολουθήσουμε το σχήμα του Φουκώ για την θετικότητα της εξουσίας και τη δυνατότητά της να παράγει επιθυμίες και ηδονές.

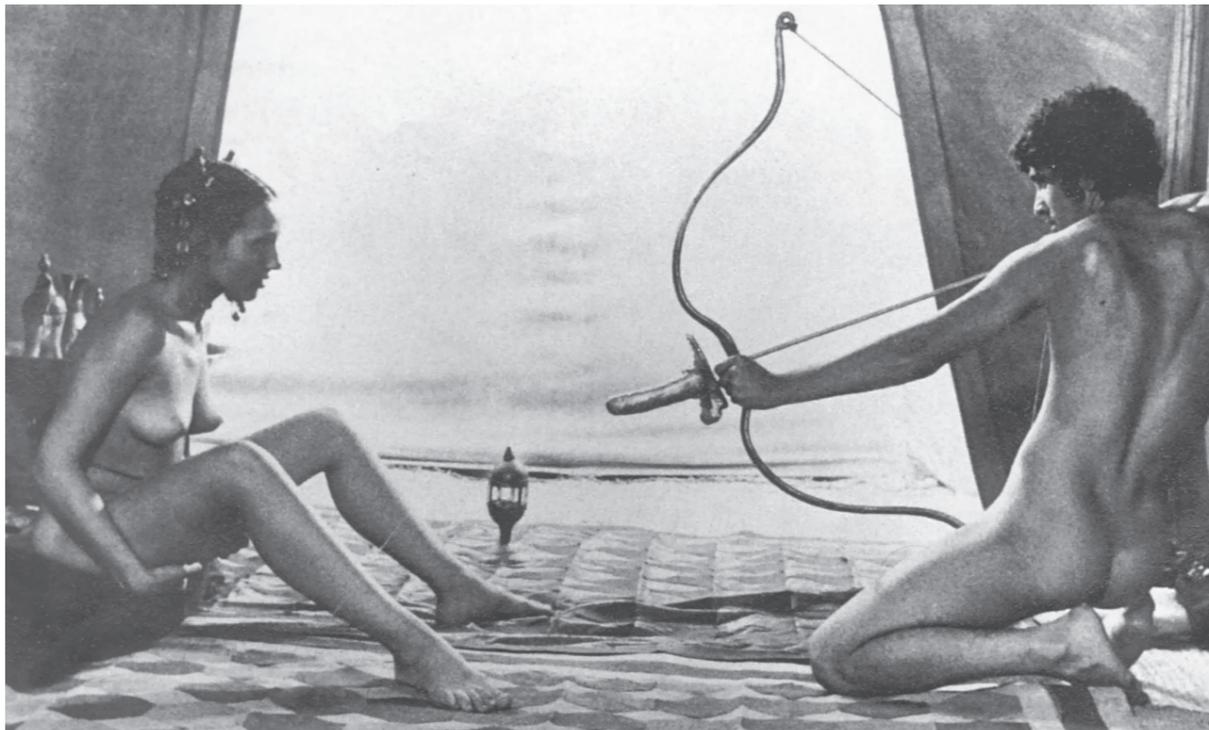
Στις πατριωτικές εξάρσεις εμφανίζεται μια συλλογική επιθυμία οικειοποίησης του έθνους για ευχαρίστηση, για την απόλαυση του συνανήκειν και της δυνατότητας δημόσιας παρουσίας του εαυτού κάτω από μια αξιοσέβαστη στέγη. Άλλωστε ο εθνικισμός βιώνεται και με όρους 'αγάπης για την πατρίδα', δηλαδή με μια έννοια ερωτικοποιημένης προσκόλλησης. Με αντίστοιχους εξουσιαστικούς μηχανισμούς καταναγκάζονται σώματα και επιθυμίες να υποβληθούν στις έμφυλες και σεξουαλικοποιημένες νόρμες με αντάλλαγμα μια αναγνωρισμένη κοινωνική ύπαρξη που υπόσχεται η υπόθεση των κανονιστικών αυτών ρόλων. Στο περιορισμένο αυτό κείμενο θα αναζητήσουμε τον τρόπο με τον οποίο συνομιλεί η κατασκευή κανονικών σεξουαλικότητων, έμφυλων και εθνικών υποκειμένων για να επανατοποθετήσει το πεδίο του πολιτικού. Γιατί τελικά πρόκειται για την κατασκευή του υποκειμένου και τον έμφυλο και εθνικό τόπο που αυτό ανήκει ή δεν ανήκει. Η διαπλοκή τους αναφέρεται στον τρόπο που το εθνικό φαντασιακό εμπεδώνεται μέσα από ρυθμίσεις της καθημερινής ζωής.

Στην ανάδυση ενός λόγου που δεν διακρίνει το έθνος, το φύλο, τη σεξουαλικότητα ως αυτόνομες, αποκλειστικές, περιχαρακωμένες κατηγορίες, συνέβαλε καθοριστικά το έργο του Mosse *Nationalism and sexuality*. Το έργο του διερευνά τη διπλή ιστορία ευρωπαϊκού εθνικισμού και 'ευπρεπούς' σεξουαλικότητας όπως εμφανίστηκαν από κοινού στο τέλος του 18ου αι. Ο Mosse δεν περιέγραψε μόνο πώς η ανάπτυξη των μοντέρνων εθνικισμών στην Ευρώπη επηρέασε την κατασκευή των μεσοαστικών νορμών για το σώμα και τη σεξουαλική διαφορά. Επίσης έδειξε πώς αυτοί οι κώδικες αστικής ηθικής επηρέασαν την ανάδυση των φασιστικών εθνών κρατών τον 20ο αι. Η ανάλυσή του άνοιξε το δρόμο για περαιτέρω διερευνήσεις.

Εδώ θα διερευνήσουμε δύο κόμβους/ συναντήσεις των λόγων αυτών. Η απεικόνιση του έθνους ως ανδρική αδερφότητα συνομιλεί με την κατασκευή της επιτακτικής μητρότητας, καθώς εμβληματοποιούν το έθνος πάνω στο έδαφος της διμορφικής έμφυλης τάξης. Κάθε 'ένδοξο παρελθόν' βρήκει τέτοιων παραδειγμάτων, γι' αυτό και θα φασιστούμε σε μια παράθεση στιγμών που ενδεικτικά τεκμηριώνουν χωρίς να εξαντλούν την υπόθεση

αυτή. Τα παραδείγματα που θα μπορούσαν να τεκμηριώσουν μια τέτοια υπόθεση εργασίας, εκτείνονται σε μήκη και πλάτη τα οποία επιβεβαιώνουν τον πυρήνα αυτής της θέσης παρόλα τα διαφορετικά συγκείμενα μέσα στα οποία βιώνονται και αξιολογούνται.

Ο εθνικισμός πριμοδοτεί μια μορφή ανδρικού δεσίματος αποκλείοντας άλλες δυναμικές επανασηματοδότησης του φύλου και της σεξουαλικότητας. Η παθιασμένη αυτή ανδρική αδερφότητα διατυπώνεται με όρους συγγένειας και προβάλλεται στην απομόνωση και ποινικοποίηση των Άλλων συναφειών³. Έτσι κι αλλιώς, το φύλο και η σεξουαλικότητα συνιστούν επιτακτικές κατηγορίες που τοποθετούν τα υποκείμενα σε συγκεκριμένες θέσεις, αποτελώντας για τον ίδιο λόγο μεταβλητές ξενότητας που αποκλείουν από την καρδιά της κοινωνικότητας όσες και όσους δεν συμμετέχουν στη νόρμα για το ανθρώπινο που για τα δεδομένα της νεωτερικότητας είναι ο λευκός, δυτικός, ετεροσεξουαλικός άνδρας.

Σκηνή από την ταινία «Χίλιες και μια Νύχτες» του Pier Paolo Pasolini

Η απεικόνιση του έθνους ως ανδρική αδερφότητα συνομιλεί με την κατασκευή της επιτακτικής μητρότητας, καθώς εμβληματοποιούν το έθνος πάνω στο έδαφος της διμορφικής έμφυλης τάξης

ΤΟ ΕΘΝΟΣ ΩΣ ΑΝΔΡΙΚΗ ΑΔΕΡΦΟΤΗΤΑ

Ο εθνικισμός πριμοδοτεί μια μορφή ανδρικού δεσίματος αποκλείοντας άλλες δυναμικές επανασηματοδότησης του φύλου και της σεξουαλικότητας. Η παθιασμένη αυτή ανδρική αδερφότητα διατυπώνεται με όρους συγγένειας και προβάλλεται στην απομόνωση και ποινικοποίηση των Άλλων συναφειών³. Έτσι κι αλλιώς, το φύλο και η σεξουαλικότητα συνιστούν επιτακτικές κατηγορίες που τοποθετούν τα υποκείμενα σε συγκεκριμένες θέσεις, αποτελώντας για τον ίδιο λόγο μεταβλητές ξενότητας που αποκλείουν από την καρδιά της κοινωνικότητας όσες και όσους δεν συμμετέχουν στη νόρμα για το ανθρώπινο που για τα δεδομένα της νεωτερικότητας είναι ο λευκός, δυτικός, ετεροσεξουαλικός άνδρας.

Το άρθρο *Tea rooms and sympathy or the epistemology of water closet* του Lee Edelman⁴ δείχνει πώς όταν ο ανδρικός ομοερωτισμός διαρρηγνύει τη δημόσια σφαίρα συνιστά απειλή για το πρότυπο του εθνικού φαντασιακού. Όπως υπογραμμίζει ο Sasho A. Lambevski «Το κράτος αναπαρίσταται ως άνδρας. Το

να υπερασπίζεται κανείς το κράτος σημαίνει να υπερασπίζεται την αρρενωπότητά του, ο ομοφυλόφιλος είναι εξ ορισμού μια απειλή»⁵. Στη μεταπολεμική Αμερική η διεύθυνση ισοδυναμεί με προδοσία. Επιβιώνει ένας μακαρθισμός σύμφωνα με τον οποίο η ομοφυλοφιλία και άλλες σεξουαλικές 'αποκλίσεις' είναι επικίνδυνες για την εθνική ασφάλεια στην Ουάσινγκτον. Αυτή η

σμείωση έγινε μετά τη σύλληψη του Walter Jenkins με έναν άλλο άνδρα σε ένα υπόγειο κοντά στο γραφείο του στον Λευκό οίκο 3 βδομάδες πριν τις προεδρικές εκλογές της Αμερικής. Ο Jenkins είχε συλληφθεί και παλιότερα ωστόσο το μπτρώ του διέφυγε τόσο του λευκού οίκου όσο και του FBI, ενώ ο ίδιος είχε πρόσβαση σε απόρρητες πληροφορίες του κράτους. Ένα άρθρο σχετικό υπογράμμιζε το άγχος που αντικειμενικά προκαλεί η κατάσταση αυτή στη χώρα, αφού οι πληροφορίες αυτές βρίσκονταν στα χέρια ανθρώπου που εύκολα υπόκειται σε εκβιασμούς από 'εχθρούς.' Γι' αυτό και οι σεξουαλικές αυτές επαφές, όπως ο αλκοολισμός και η εξάρτηση από ναρκωτικές ουσίες γίνονται κατανοητές ως ψυχικές ασθένειες. Όταν ξέσπασε το 'σκάνδαλο', ο Jenkins παραιτήθηκε και στη συνέχεια μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο, όπου φρουρούνταν επί 24ωρου βάσεως λόγω υψηλής πίεσης και νευρικής εξάντλησης. Ο πρόεδρος Johnson διέταξε την εξέταση του ζητήματος. Η έρευνα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο Jenkins δεν απείλησε την ασφάλεια και τα συμφέροντα των ΗΠΑ. Κρίθηκε ότι ο κατηγορούμενος δεν ήταν 'βιολογικά' ομοφυλόφιλος και η αδυναμία του αυτή συνδέθηκε με την σωματική και ψυχική του εξάντληση από την αφοσίωσή του στα καθήκοντα απέναντι στην πατρίδα.

Η στιγμή είναι κομβική για το ιδεολογικό πλαίσιο εντός του οποίου κατανοείται η συνύφανση της αρρενωπότητας (ως αντί-στιξη της ομοφυλοφιλίας) και της αμερικανικής εθνικής ταυτότητας. Οι ίδιοι οι ανταγωνισμοί των κρατών εκφράζονται ως μετωπικές αρρενωποτήτων που συγκρούονται. Με αφορμή το παραπάνω εθνογραφικό παράδειγμα εκτίθεται η νευρικότητα που προέκυψε στον τύπο σχετικά με τη χαρτογράφηση των σωμάτων και των συμπεριφορών τους. Την ίδια εποχή στην Αμερική διάφοροι λόγοι συμφωνούν στην προστασία του εθνικού ιδεώδους που απειλείται από όσους προσπαθούν να 'διδασκούν' σε αυτό. Σ' ένα άρθρο του περιοδικού *Life* προσφέρεται ένα είδωλο του gay άνδρα προκειμένου αυτό να αποτελεί μια εικόνα εντοπισμού από το κοινό. Η διαφορά του παθολογικοποιημένου 'αποκλίνοντος' σώματος θα έπρεπε να είναι διάφανη. Παρόλα αυτά δίνονται κάποιες επιπρόσθετες απεικονίσεις του για τις περιπτώσεις που μπορεί και να διαφεύγουν. Ένας δημόσιος κίνδυνος που πρέπει να ελεγχθεί, καθώς απειλεί να μολύνει το δημόσιο σώμα. Υπογραμμίζονται τα λάθη στην 'αλήθεια' του φύλου, όπως παριστάνεται στην ανατομία και την επιτέλεση του φύλου. Μια άλλη απόρροια της κατασκευής αυτού του συστήματος γνώσης που κατηγοριοποιείται πια ως 'ομοφυλοφιλία' είναι η συναινετική εσωτερική κούραση των συστημάτων επιτήρησης που προωθούνται από το κράτος και περιλαμβάνονται στις δομές χωρίς αντιστάσεις. Μια άλλη μεταβλητή που επιδρά στην ευθυγράμμιση αυτών των μορφών επαφής με την εθνική προδοσία αποτελούσε η σύνδεση της μη ιατροκοιμημένης δημόσιας ομοφυλοφιλίας και του κομμουνισμού στη ρητορική του ψυχρού πολέμου. Ο ομοφυλόφιλος είναι ένας κατάσκοπος, ένας μη εντοπίσιμος εχθρός. Η κοινωνική μη-ορατότητα που απολαμβάνουν οι gay άνδρες, προκαλεί ανησυχίες τις οποίες προσπαθεί να καθησυχάσει η ετεροσεξιστική μυθολογία

Οι ίδιοι οι ανταγωνισμοί των κρατών εκφράζονται ως μετωνυμίες αρρενωποτήτων που συγκρούονται.

εγκαθιστώντας ορατούς κώδικες και σημεία από τα οποία μπορεί να διευκρινιστεί η «σεξουαλική διαφορά». Το δράμα που εκτυλίσσεται με σενάριο την αναποφασιστικότητα της διάκρισης των φύλων θα αφήσει τις αρρενωπότητες εκτεθειμένες στον ήλιο της δυσηπικής τους αποσύνθεσης.

Στην οργάνωση των φύλων επιστρατεύεται ιστορικά η τοπολογική οριοθέτηση σε σχέση με τις δυναμικές της δημόσιας, αλλά και της ιδιωτικής σφαίρας. Η εθνική αυτοεικόνα της Αμερικής προβλήθηκε καταλυτικά στο αμερικάνικο όνειρο των προαστίων: η αστική οικογένεια που στεγάζεται στο ασφαλές της σπιτάκι τον ηθικό της εφουσασμό. Η ομοφυλοφιλία που διαβρώνει τη φαντασίωση αυτή αντιμετωπίζεται ως μη αμερικάνικο προϊόν πρόσμειξης με άλλους πολιτισμούς κατά τη διάρκεια του πολέμου.

Έλληνας ποτέ..

Επιστρέφοντας σε πιο οικεία τοπία, αν και διέπονται από τους ίδιους ρηματικούς τόπους που προηγήθηκαν, στην ελληνική βιβλιογραφία το βιβλίο του Γιάννη Γκολφινόπουλου «Έλληνας ποτέ..» θα ανταποκριθεί σε όσα συνέβησαν την φρικαλέα νύχτα της 4ης Σεπτεμβρίου του 2004. Μετά από τον ποδοσφαιρικό αγώνα Αλβανίας-Ελλάδας που έληξε με το αποτέλεσμα του 2-1 ακολούθησε μια νύχτα βίας από Έλληνες σε Αλβανούς σε όλη τη χώρα, η οποία κορυφώθηκε στη δολοφονία του Γκράμος Παλούσι. Το σημείο αυτό στο οποίο ο νεοελληνικός εθνικιστικός λόγος έκανε μια στάση δραματική, ενοικήθηκε κατεξοχήν από αρρενωπότητες που στοιχημάτιζαν πάνω στο «ποιος, ποια είδη υποκειμένων είναι (πραγματικοί) Άνδρες.»⁶ όπως προφανώς θα έπρεπε να είναι αυτοί που ανήκουν σε ένα περήφανο έθνος, αποκαλύπτοντας την ανασφάλεια για την οποία τρέμει αυτός που καθημερινά πρέπει να αποδεικνύει πόσο άνδρας είναι, που πρέπει να δείχνει πόσο του αξίζει η τιμή της κανονιστικής αρρενωπότητας. Ο καθημερινός λόγος των δύο διακυβευμάτων, του διάχυτου κοινωνικού φασισμού και της πατριαρχικής συμβολικής τάξης έδρασε, ώστε η βία αυτή να πάρει τέτοια νομιμοποιημένη έκταση.

Η αρρενωπότητα απαιτείται σ' ένα ερώτημα θεμελιακό για τον τρόπο με τον οποίο υπάρχουν τα υποκείμενα, το «πώς είναι ο άνδρας». Η νύχτα αυτή έδωσε μια απάντηση σε αυτό το ερώτημα. Αυτοί που δουλεύουν για μας δεν δικαιούνται να πανηγυρίζουν. Ήδη αυτή η ανισότητα μας κάνει πιο πολύ άνδρες από αυτούς. «Η 'Αλβανική' αρρενωπότητα δεν είναι μόνο η αρρενωπότητα του 'κατώτερου' αλλά και μια 'κατώτερη' αρρενωπότητα»⁷. Το σύμβολο του τσολιά το οποίο ήρθε στο προσκήνιο αυτής της νύχτας εφόσον ένα από τα συνθήματα που κυριάρχησαν ήταν το «είναι βαριά η πούτσα του τσολιά» συμπυκνώνει επίσης ως φιγούρα τις φαντασιακές σημασίες με τις οποίες είναι επενδυμένη η πρόταση αυτή και εν προκειμένω με τις λογοθετικές κατασκευές για τις οποίες συζητάμε. «Η κυριαρχία επί του αντιπάλου στα πλαίσια του ποδοσφαίρου είναι μια κυριαρχία αρσενική. Μια κυριαρχία πάνω στο θηλυκό, πιο συγκεκριμένα, πάνω στο αρσενικό που εκηπλύνεται»⁸. Ο τσολιάς είναι ο πιο αρσενικός από όλους τους αντιπάλους, απέναντι στους οποίους και θα κυριαρχήσει. Το ασυχώρητο της υπόθεσης είναι ακριβώς το γεγονός ότι η ανασφάλεια αυτή βεβαιότητα του αρσενικότερου όλων τσολιά βεβηλώθηκε ανελέητα, όταν η ελληνική ομάδα, μετωνυμικά του συμβόλου αυτού, ηττήθηκε από κατώτερους, από ξένους. Και αυτό έπληξε θανάσιμα τον ανδρισμό τους.

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΘΗΛΥΚΟΤΗΤΑΣ

Σε μια στιγμή έντονης κοινωνικής κινητοποίησης με αφορμή εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις, η βουλευτής Φάνη Πάλλη Πετραλιά με την ιδιότητα της 'μητέρας' εγκλεί τους εμπλεκόμενους ως 'έφηβους γιους' να φερθούν ώριμα⁹, να υποκλιθούν στη θέληση του πατρικού κράτους. Οι γυναίκες, εξ ορισμού αποκλεισμένες από τα όρια του πολιτικού σώματος, ως οι Άλλοι του καταστατικού του υποκειμένου, εισέρχονται σε αυτό μόνο έχοντας θυσιάσει κάτι από τη δομή του εαυτού και της αυτονομίας τους. Στο πρόγραμμα αυτό μετέχει η εξιδανίκευση

της μητρότητας και ο αποκλεισμός μη παραγωγικών σεξουαλικότητων και άλλων επιλογών. Η μητρότητα εγκυβύεται ως προϋπόθεση της ιδιότητας του πολίτη, επιβεβαιώνοντας για ακόμα μια φορά την εισδοχή των γυναικών στο πολιτικό σώμα υπό όρους. Η υποδοχή αυτή επιφυλάσσεται για όσες αποκλίνουν από το μοντέλο του έλλογου αρσενικού καρτεσιανού υποκειμένου της νεωτερικότητας. Η δυσκολία πρόσβασης σ' ένα αυτόνομο καθεστώς υποκειμένου αποτελεί ένα χάσμα που εγγράφεται και στον ψυχικό τόπο.

..εθνική εμμονή με τη γονιμότητα..¹⁰

Το εγχείρημα της Αθηνάς Αθανασίου στο άρθρο της *Η πειθαρχία της συνέχειας: Χρόνος, σώμα και βιοπολιτική στη σύγχρονη Ελλάδα* παρακολουθεί το αντηχείο της 'δημογραφικής αγωνίας' όπως διαμορφώθηκε κατά τη δεκαετία του '80, την έκρηξη δηλαδή λόγων γύρω από τη μείωση τη γεννητικότητας

δίνει χώρο στο δρων υποκείμενο και τα νοήματά του (τη στιγμή που δεν προσφέρονται κοινωνικά πεδία δράσης από τα οποία οι οριακές αυτές επιλογές να νοηματοδοτηθούν) ώστε ενώ αυτό επιτελείται από δομικές κανονικότητες και πολιτισμικές προσταγές ταυτόχρονα μπορεί να απονευρώσει την καθολική ισχύ που αυτές ευαγγελίζονται.

Τα ρυθμιστικά ιδεώδη του φύλου και της συγγένειας των οποίων η εκπλήρωση εξαργυρώνεται με την υπόσχεση της ιδιότητας του πολίτη, αποκλείει από το εθνικό σώμα όσες/ους «φέρουν το στίγμα της βιοπολιτικής ετερότητας»¹². Γιατί παρόλη την εμπρόθετη υποστήριξη της 'απόκλισης' που συνιστούν, οι Άλλοι του βιοπολιτικού ιδεώδους στερούνται ό,τι δεν επιστρέφουν σε κοινωνική σημασία. Σε αυτό ωστόσο το μελαγχολικά αρνητικό πρόσημο θα αντιπαραθέταμε την εσωτερική εγρήγορση ενός πυρήνα εαυτού που αμύνεται των κανονιστικών προταγμάτων. Η άντληση δύναμης από τα τραυματισμένα όρια της συμβολικής και ηθικής τάξης, ανοίγει ορίζοντες για νέες ταυτίσεις και απολαύσεις.

«Ο βιασμός των θυγατέρων του Λεύκιππου» πίνακας του Paul Rubens, 1681

Πρόκειται για την αρπαγή και βιασμό (ο πρώτος καταγεγραμμένος βιασμός στην ιστορία της ανθρωπότητας) των δυο θυγατέρων του βασιλιά της Μεσσηνίας Λεύκιππου της Ιλάειρας και της Φοίβης από τους Διόσκουρους Κάστορα και Πολυδεύκη

που σημειώθηκε τότε. Το κείμενο εκδιπλώνει την εμπέδωση λόγων φύλο-σεξουαλικότητα-αναπαραγωγή-συγγένεια προκειμένου για την οριοθέτηση της δημόσιας σφαίρας εντός της οποίας κάποια υποκείμενα αποκτούν σημασία και άλλα τη στερούνται. Ο δημογραφικός λόγος «συγκροτεί τη φαντασιακή κατασκευή του έθνους κράτους ως κλειστού και ενιαίου Όλου του οποίου το παρόν και το μέλλον διακυβεύονται στις 'ευαίσθητες' ζώνες επαφής τόσο με όμορους όσο και με εισρέοντες Άλλους»¹¹. Το γυναικείο σώμα με τις 'αντικειμενικές' του αναπαραγωγικές δυνατότητες βαρύνεται και σημαίνεται από την ηθική ευθύνη της διεκπεραίωσης αυτής της εθνικής αποστολής. Η ανταπόκριση στην επιταγή της αναπαραγωγής προσφέρει στα κοινωνικά υποκείμενα την απόλαυση καταρχάς της κοινωνικής αναγνωρισιμότητας που παράγεται από το υλικό του πολιτισμικά διανοτού.

Το κείμενο ωστόσο θα παρουσιάσει την υπόθεση του 'δημογραφικού κινδύνου' από την πλευρά υποκειμένων που εμποδίζουν την άρθρωση αυτού του λόγου ως αρραγούς και συνεκτικού. Επικεντρώνεται συγκεκριμένα στην αποχή από την τεκνοποίηση και τον λόγο που υπερασπίζει τις επιλογές αυτών των γυναικών (κυρίως) παρόλη την κοινωνική δυσανεξία που αντιμετωπίζουν, εφόσον σημειώνονται πολιτισμικά ως πληγές του εθνικού σώματος. Η ευαισθησία με την οποία προσεγγίζει αυτές τις φωνές, η οποία συνιστά και πολιτική τοποθέτηση,

Επιλογές

Το κείμενο αυτό επιχειρήσει να ενσκήψει στα περιθώρια των κανονικότητων, αναπαράγοντας ως επί το πλείστον φωνές που δεν ακούγονται, φωνές των 'από κάτω' που διαρρηγνύουν και υπονομεύουν τους εθνικιστικούς και έμφυλους λόγους, αξιοποιώντας εμπειρίες και διαμορφώνοντας με το υλικό αυτό αντιλόγους που με τη σειρά τους φτιάχνουν άλλα πεδία από τα οποία υποκείμενα εκτοπισμένα μπορούν να αντλήσουν νοήματα για τη δράση τους. Οι πολιτικές υποστασιοποιήσεις αυτών των ρωγμών και των αντιδομών που εμψυχώνουν, εξαρτώνται από την ανάλυση των κυρίαρχων θεομίσεων. Η υποστασιοποίηση της κατηγορίας της 'γυναίκας' και του 'ομοφυλόφιλου' είναι μια από τις οργανωτικές και ρητορικές αρχές των εθνικισμών. Οι ετεροσεξουαλικοί άνδρες που προστατεύουν τις γυναίκες, τα παιδιά και τη γη τους από τις ξένες απειλές, η γένεση του έθνους – κράτους ως η (αρσενική) αρχή που θα φέρει ρυθμιστική τάξη στις απειθαρχες (θηλυκές) μάζες¹³, η επιθυμία όχι μόνο να σκοτώσεις για την ανδρική αδερφότητα που είναι η πατρίδα, αλλά και να σκοτωθείς γι' αυτήν, αποδιοργανώνονται όταν Άλλες συνάψεις και 'αλλόκοτες' επιλογές διασαλεύουν τις βεβαιότητες της τάξης αυτής. Το φεμινιστικό πρόταγμα της γυναικείας αλληλεγγύης που ακολούθησε το πρώτο κύμα του φεμινισμού, διασχίζοντας τα σύνορα, και οι ενδιάμεσοι τόποι που διανοείται το queer κίνημα, είναι κάποιες από αυτές τις αντιστάσεις που η φωτοδότησή τους διοχετεύει με έμπνευση για την αποδόμηση των εμπόλεμων κατηγοριών που είναι τόσο το έθνος όσο και το φύλο.

1. Αναφέρεται στο Fear of a queer planet, ed. Michael Warner, university of Minnesota Press, Minneapolis, London
2. Αθηνά Αθανασίου, Ζωή στο όριο, Δοκίμια για το σώμα, το φύλο, τη βιοπολιτική, Αθήνα, εκκρεμές, 2007, σ. 80
3. Nationalisms and sexualities, ed. Andrew Parker, Mary Russo, Doris Sommer and Patricia Yaeger, Routledge, New York and London, σελ. 6.
4. Από τον τόμο Nationalisms and sexualities, ό.π. Lee Edelman, tearooms and sympathy or the epistemology of the water closet, σελ. 263.
5. Sasho A. Lambevski, Suck my nation- masculinity, ethnicity and the politics of (homo)sex, περιοδικό sexualities, sage publications, σελ. 412.
6. Αλεξάνδρα Χαλιά, εισαγωγή στο Γκολφινόπουλος Γιάννης, «Έλληνας ποτέ..», Αλβανοί και ελληνικός τύπος τη νύχτα της 4ης Σεπτεμβρίου 2004, εκδ. ιανάφι, Ιωάννινα 2007.
7. «Έλληνας ποτέ», ό.π. σελ.43.
8. Στο ίδιο, σελ.44.
9. Αναφέρεται στο «Έλληνας ποτέ..», Αλβανοί και ελληνικός τύπος τη νύχτα της 4ης Σεπτεμβρίου 2004, εκδ. ιανάφι, Ιωάννινα 2007, σελ. 11.
10. Φράση συνομιλήτριας της Αθηνάς Αθανασίου στην επιτόπια έρευνά της.
11. Αθηνά Αθανασίου, Ζωή στο όριο, Δοκίμια για το σώμα, το φύλο, τη βιοπολιτική, Αθήνα, εκκρεμές, 2007, σ. 83.
12. ό. π. σ.94.
13. Mary N. Layoun, Wedded to the land, gender, boundaries and nationalism in crisis, Duke University Press, Durham and London, 2001, σελ. 15.

Η ΑΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΑΚΡΟΔΕΞΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

Μια συζήτηση με τον Sergio Bianchi και την Ilaria Bussoni

Ο **Sergio Bianchi** και η **Ilaria Bussoni** συμμετέχουν στην συντακτική ομάδα του κινηματικού εκδοτικού οίκου **Derive Approdi** στην Ρώμη.

Τον Sergio τον έχουμε γνωρίσει μέσα από το μυθιστόρημα «**οι Αόρατοι**» του Nanni Balestrini. Η ζωή και τα βιώματα του Sergio μέσα από μια σειρά μαγνητοφωνήσεων μετατράπηκαν από τον Balestrini στο συλλογικό υποκείμενο που αντανάκλα τους χιλιάδες νέους της δεκαετίας του 70, τους ιδιάνους της μητρόπολης, την γενιά του 77, το πολύμορφο κίνημα της Αυτονομίας, οι οποίοι σαν ένα χείμαρρος αναστάτωση την πολιτική σκηνή της Ιταλίας. Για 10 ολόκληρα χρόνια άλλαζαν τις κοινωνικές σχέσεις, γόνιμα εξεγερμένοι, γόνιμα εξεγερμένες, εναντιώθηκαν στα κόμματα, κατέλαβαν εγκαταλελειμμένα εργοστάσια και δημιούργησαν τα πρώτα κατελημμένα κοινωνικά κέντρα, συνέδεσαν το πολιτικό με το προσωπικό, αρνήθηκαν την εργασία, το σχολείο, την οικογένεια, δημιούργησαν νέες κοινωνικότητες, αλλά βίωσαν και την πιο ισχυρή καταστολή. Το κράτος έκανε τα πάντα για να τους σταματήσει. 60.000 συλλήψεις, 25.000 καταδίκες, εκατοντάδες χρόνια φυλάκισης. Ο ίδιος ο Sergio θα μείνει στη φυλακή 3 χρόνια και έπειτα θα αυτοεξοριστεί στην Γαλλία.

Το περιοδικό **Derive Approdi** γεννιέται στις αρχές της δεκαετίας του '90, βάσει της προηγούμενης εμπειρίας του περιοδικού **Luogo Comune** (κοινός τόπος) και το οποίο σημάδεψε τη διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στη δεκαετία του '80 και τη δεκαετία του '90 στην Ιταλία. Τα χρόνια της δεκαετίας του '80 στην Ιταλία ήταν χρόνια καταστολής, κλεισίματος και απουσίας των κινημάτων. Στην αρχή της δεκαετίας του '90, με βάση τους φοιτητικούς αγώνες που γίνονταν στο πανεπιστήμιο, το κίνημα της **Pantera**, ξαναεξέκρινε μια θεωρητική επεξεργασία στην οποία συνέβαλε το **Luogo Comune**. Το **Derive Approdi** δεν είναι παρά κληρονόμος αυτού του περιοδικού.

Το **Derive Approdi** συγκέντρωσε γύρω του πρόσωπα τα οποία είχαν συμμετάσχει στους αγώνες του '60 και του '70, και έφερε σ' επαφή αυτόν τον πυρήνα θεωρίας και διανοήσης με τις νέες εκφράσεις που ωρίμασαν κατά τη διάρκεια του '80 και εξελίχθηκαν στη δεκαετία του '90, με το χώρο δηλαδή των κοινωνικών κέντρων. Το **Derive Approdi** θέλει να έχει επικοινωνία με το χώρο των νέων υποκειμένων, του νέου κοινωνικού ανταγωνισμού στην Ιταλία, ο οποίος δομούνταν γύρω από τα κοινωνικά κέντρα. Το πρόταγμα του **Derive Approdi** ήταν η σύνδεση ανάμεσα στο θεωρητικό πυρήνα, που είχε επεξεργαστεί τον κοινωνικό μετασχηματισμό που παρατηρήθηκε κατά το πέρασμα από τη δεκαετία του '80 σ' αυτήν του '90, με την εμπειρία των νέων μορφών συνέντευξης που ήταν τα κοινωνικά κέντρα και να προβάλλει με δυναμικό τρόπο ένα είδος πολιτικού προγράμματος γι' αυτά τα κινήματα, π.χ. πάνω στο θέμα της επισφάλειας.

Επίσης επεξεργάστηκαν και ανέλυσαν έννοιες όπως το πλήθος, η βιοπολιτική, η επισφάλεια, ο νομαδισμός, η κοινωνία του ελέγχου, η έξοδος, η γενική νόση, ζητήματα αισθητικής και επικοινωνίας, νέων τεχνολογιών και φυσικά ιστορικές αναλύσεις για τους ιδιάνους της μητρόπολης το κίνημα της αυτονομίας του 70 και την άρνηση της εργασίας.

ΒΟ: Ποιοι ήταν οι κοινωνικοί μετασχηματισμοί που οδήγησαν στην ανάδυση της ακροδεξιάς, και από πότε άρχισαν να αλλάζουν την ιταλική πραγματικότητα;

Sergio Bianchi: Νομίζω ότι η ιστορική περίοδος που σήμανε την αρχή αυτών των κοινωνικών μετασχηματισμών ήταν οι αρχές της δεκαετίας του '80. Πρόκειται για την περίοδο κατά την οποία έλαβε χώρα η υλική ήττα των δυνάμεων και της ορμής της αριστεράς που συγκρούστηκε τα 20 προηγούμενα χρόνια (δεκαετίες '60-'70), μιας και το ιταλικό '68 κράτησε πάνω από δέκα χρόνια. Αυτή η χρονολογία είναι αυτή που σηματοδοτεί την ήττα του πιο προωθημένου τμήματος της εργατικής τάξης που είναι αυτό στην Fiat. Τον Οκτώβριο του 1980, μετά από 35 μέρες απεργία κερδίζει τελικά η διοίκηση και τα συνδικάτα αποδέχονται τις απολύσεις, που στην πραγματικότητα ήταν απολύσεις της πολιτικής πρωτοπορίας των εργατών των προηγούμενων ετών. Αυτό ήταν κάτι σημαντικό και κατά την άποψή μου σηματοδοτεί το κλείσιμο της μαχητικής περιόδου του '60-'70. Αυτή η ήττα σηματοδοτήθηκε από το γεγονός ότι τα αφεντικά της Fiat κατάφεραν να οργανώσουν την επονομαζόμενη πορεία των 40.000: Πρόκειται για πορεία ατόμων που εναντιώθηκαν στις καταλήψεις του εργοστασίου Mirafiori της Fiat στο Τορίνο. Ήταν μια διαδήλωση στην οποία συμμετείχαν η ιεραρχία του εργοστασίου, οι επόπτες αλλά και η μεσαία τάξη του Τορίνο, καταστηματαρχές, έμποροι, μικροαστοί. Η διοίκηση λοιπόν κατάφερε με αυτή τη μεγαλειώδη πορεία των 40.000 να εκφοβίσει τους συνδικαλιστές, οι οποίοι στην ουσία διαπραγματεύθηκαν την απόλυση δεκάδων χιλιάδων συναδέλφων τους.

Έτσι, αυτή είναι η ημερομηνία από την οποία και έπειτα αρχίζει σταδιακά η αντεπίθεση και αλλάζει ριζικά η μαχητικότητα των εργατικών αγώνων, καθώς ακολουθεί η δεκαετία του '80 που είναι γνωστή ως η εποχή της παλινόρθωσης, επιστρέφει η δεξιά και ξαναπρωτάρει η πρωτοβουλία των κινήσεων στις διοικήσεις των επιχειρήσεων. Αυτό είναι το σημείο που ραγίζουν υλικά οι επαναστατικές δυνάμεις και ταυτόχρονα τα αφεντικά παίρνουν στα χέρια τους την πρωτοβουλία των κινήσεων. Ακολουθεί ένας καθολικός επαναπροσδιορισμός της εργασίας κι εφόσον τα αφεντικά έχουν ξεμπερδέψει με την εργατική πρωτοπορία, επαναφέρουν στην παραγωγή όλα αυτά που κράτησαν τόσο χρόνια στις αποθήκες. Ήταν γνωστό ότι η Fiat είχε αγοράσει καινούργια μηχανήματα που θα της επέτρεπαν να προχωρήσει στην ρομποτικοποίηση της παραγωγής, αλλά η προϋπόθεση γι' αυτό ήταν να πτηθεί η εργατική πρωτοπορία. Τότε ήταν που εμφανίστηκαν τα νέα μοντέλα της Fiat. Έτσι λοιπόν η Fiat από προωθημένος χώρος της εργατικής πάλης (η μεγαλύτερη αυτοκινητοβιομηχανία της χώρας) μετατρέπεται σε πολιτικοκοινωνικό εργαστήριο, μέσα στο οποίο λαμβάνει χώρα μια διπλή επίθεση: μια αυτή που ήδη αναφέραμε και μια δεύτερη μέσω της υψηλής τεχνολογίας, η οποία είχε ως συνέπεια την πολιτική ήττα της τεχνικής σύνθεσης της εργατικής τάξης. Αυτό που συνέβη στην Fiat ήταν αυτό που θα συνέβαινε αργότερα σε όλη την Ιταλία, δηλαδή ο ριζικός επαναπροσδιορισμός της παραγωγής με την εισαγωγή του αυτοματισμού και της πληροφορικής. Αυτά συνέβησαν τη δεκαετία του '80.

ΒΟ: Αυτού του τύπου η προσέγγιση μας φαίνεται αρκετά υλιστική, το να ξεχωρίζεις ένα επιμέρους στοιχείο της αλλαγής της πάλης: ήττα της τεχνικής σύνθεσης συνεπάγεται ταξική ήττα και να το ανάγεις σε κεντρικό. Γιατί να είναι οι διαδικασίες της παραγωγής εκείνες που καθορίζουν την ταξική σύνθεση και δεν είναι οι ταξικοί αγώνες;

Sergio Bianchi: Μιλάμε για δυο διαστάσεις, η μια είναι η πολιτική σύνθεση και άλλη η τεχνική σύνθεση όπως είναι δομημένη μέσα στην παραγωγική διαδικασία, δηλαδή πως είναι συνθετική η εργατική τάξη. Δεν είναι ζήτημα ποσοτικό της εργατικής τάξης, αλλά της κεντρικότητας της εργατικής τάξης. Η ανάλυση, στην οποία εγώ συμμετέχω, βλέπει την ταξική σύνθεση να αποτελείται από δυο μέρη, την πολιτική σύνθεση και την τεχνική σύνθεση. Ως πολιτική σύνθεση εννοούμε την συγκέντρωση πολιτικής δύναμης που η τάξη επιτυγχάνει μέσα από τους ταξικούς αγώνες και που μετατρέπεται σε ικανότητες και τρόπους οργάνωσης, οι οποίοι στη συνέχεια διαχέονται σε ολόκληρη την κοινωνία. Αυτή η ανάλυση είναι σίγουρα υποκειμενική. Η τεχνική σύνθεση είναι μια υλιστική ανάλυση: είναι ο τρόπος που διαμορφώνεται η εργατική τάξη μέσα στην παραγωγική διαδικασία. Μέσα στη σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ της νεκρής εργασίας των μηχανημάτων και της ανθρώπινης εργασίας διαμορφώνεται η τάξη. Ως νεκρή εργασία εννοούμε την εργασία των μηχανημάτων και ως ζωντανή εργασία εννοούμε την ανθρώπινη εργασία κι αυτή είναι ο τεχνικός προσδιορισμός της τάξης. Ως πολιτικό προσδιορισμό της τάξης εννοούμε την πολιτική έξοχία που η εργατική τάξη καταφέρνει να έχει μέσα από αυτή τη διαδικασία και να θέσει τους πολιτικούς, τους θεσμικούς ακόμα και τους συνταγματικούς όρους για να τροποποιήσει την κοινωνική διαδικασία. Αυτό το σχήμα είναι γνωστό στην Ιταλία και όχι μόνο, ως ρεύμα του εργατισμού, το οποίο αποτέλεσε το θεωρητικό εργαλείο των εξωκοινοβουλευτικών πολιτικών δυνάμεων της εργατικής τάξης από το '68 και μετά, όπως ήταν η **Potere Operaio** (Εργατική Εξουσία), η **Lotta Continua** (Συνεχής Πάλη) αλλά ακόμα και μερικές ένοπλες οργανώσεις όπως οι **Brigate Rosse** (Ερυθρές Ταξιαρχίες).

Τώρα όσον αφορά την Fiat, εκεί συγκεντρώνονταν η πρωτοπορία της πρωτοπορίας. Η Fiat ήταν η κεντρική βιομηχανία στην Ιταλία κι εκεί ήταν συγκεντρωμένοι χιλιάδες εργάτες. Για να καταλάβετε τι εννοώ με την αναφορά μου στα γεγονότα του Οκτώβριου του '80. Τρεις μή-

νες νωρίτερα, η εργατική τάξη είχε δεχθεί μια επίθεση σε 61 επιλεγμένα άτομα από τα πλέον ενεργά στελέχη που εκπροσωπούσαν την εργατική πρωτοπορία, οι περισσότεροι εκ των οποίων συμμετείχαν στην **Lotta Continua**, στην **Avanguardia Operaia** (Εργατική Πρωτοπορία) και σε ριζοσπαστικά συνδικάτα. Αυτή ήταν η πρώτη επίθεση των αφεντικών, μπορεί να ακούγεται ίσως απλοϊκό, αλλά σήμερα ακόμα και τα συνδικάτα που τότε συναίνεσαν, το ερμηνεύουν με αυτόν τον τρόπο. Έπρεπε να προηγηθεί η απόλυση των 61 μαχητικών εργατών για να ακολουθήσει μέσα στους επόμενους μήνες η απόλυση 30.000 εργατών. Πλέον δεν εκδιώχθηκε μόνο η πρωτοπορία αλλά μαζικά η πρωτοπορία της πρωτοπορίας. Είναι η πρώτη φορά που η εργατική τάξη δέχτηκε μια τόσο μεγάλη ήττα από την δεκαετία του '50. Τότε τις πρωτοπορίες της παραγκώνιζαν, αλλά δεν κατάφεραν να τις αποβάλουν εντελώς από την διαδικασία όπως έγινε στις αρχές του '80. Συνεπώς εμείς βλέπουμε την αρχή της οριστικής πλέον ήττας του κινήματος του '77, στην κρίσιμη αυτή περίοδο ανάμεσα στον Ιούλιο και τον Οκτώβριο του '80, μια ήττα που αφορούσε όλη την Ιταλία, όχι μόνο τη Fiat. Από εκείνη τη στιγμή αρχίζει όχι μόνο η παρακμή του αυτόνομου συνδικαλιστικού κινήματος, αλλά και του ίδιου του **P.C.I.** (Κομμουνιστικό Κόμμα Ιταλίας) που είχε βοηθήσει σ' αυτό. Έμεινε μόνο η μιλιταριστική αντίσταση διαφόρων παράνομων ομάδων που κι αυτή με τη σειρά της πτήθηκε ολοκληρωτικά.

Σε ό,τι αφορά την, ως την πούμε έτσι, πολιτική αντιπροσώπευση του εργατικού επαναστατικού κινήματος έχουμε το εξής σενάριο. Όλες οι δομές που από το '68 και για περισσότερα από 10 χρόνια υπήρχαν και είχαν αφήσει ρίζες, στα εργοστάσια, στις γειτονιές, στην κοινωνία, μια επαναστατική αριστερά βαθιά αυτοπροσδιοριζόμενη και ριζωμένη, τελικά εξαφανίζεται. Μιλάμε για εκατοντάδες μικρές ή μεγάλες οργανώσεις, εξωκοινοβουλευτικές, συνδικαλιστικές, ένοπλες. Μόνο το '78-'79 υπήρχαν γύρω στις 100 ένοπλες ομάδες, στην κάθε μια από τις οποίες συμμετείχαν από λίγα έως εκατοντάδες μέλη. Όλο αυτό στις αρχές του '80 ραγίζει. Τελικά 10.000 σύντροφοι μπαίνουν στη φυλακή και αντιμετωπίζονται βαρύτερες ποινές, άλλοι 1.000 αυτοεξορίζονται, για να γλιτώσουν τα χειρότερα, στη Λατινική Αμερική και αλλού. Μιλάμε για πρωτοπόρους του επαναστατικού κινήματος εγκλωβισμένους σ' ένα αδιέξοδο.

Στις φυλάκες οι σύντροφοι από το '81 και μετά αντιμετωπίζουν συστηματικά βασανιστήρια και απομόνωση εξαιτίας της έντονης αντίστασης και αλληλεγγύης που ανέπτυξαν μέσα στις φυλακές οι ίδιοι οι κρατούμενοι. Εφαρμόστηκαν νόμοι έκτακτης ανάγκης που αποσκοπούσαν στην ψυχοσωματική ισοπέδωση των κρατούμενων, αλλά και στο να αποθαρρύνουν όσους τυκτών θέλουν να συνεχίσουν στο δρόμο των ένοπλων οργανώσεων. Εκτός από την ωμή καταστολή οι σύντροφοι έχασαν την πίστη στον εαυτό τους και στην ιδέα της επανάστασης, ενσωματώνοντας την ήττα. Παρά πολλοί αγωνιστές που είχαν πρωτίτερα επιλέξει τον επαναστατικό δρόμο όχι απλώς εγκαταλείπουν αλλά κάνουν δημόσια μετάνοια. Ζητούν συγγνώμη που τόλμησαν να φανταστούν την επανάσταση. Και φυσικά όλο αυτό τα media το παίζουν παρά πολύ καλά. Δίνεται έξτρα δημοσιότητα σε τέτοιες δημόσιες μετάνοιες που για ένα διάστημα ακολουθούν η μια την άλλη. Κι αυτό είχε ένα τεράστιο ειδικό βάρος, έκανε τα πράγματα ακόμη πιο βαριά. Αποθάρρυνση, απογοήτευση, ενσωμάτωση της ήττας.

Αρχίζει λοιπόν μια εντελώς άλλη κατάσταση, αδιανόητη πρωτίτερα. Εργάτες της Fiat αυτοκτονούν κατά εκατοντάδες. Άλλοι το ρίχνουν στα ναρκωτικά. Η ηρωίνη θερίζει στο εσωτερικό αυτού που κάποτε ήταν το επαναστατικό κίνημα. Η ηρωίνη έγινε το κύριο εργαλείο καταστροφής της ψυχοσωματικής κατάστασης της κάποτε εργατικής πρωτοπορίας. Μόνο σε μια περιοχή της επαρχίας του Μιλάνου, από τους 500 πάνω-κάτω συντρόφους, μπορώ να διαβεβαιώσω πως τουλάχιστον οι 100 πέθαναν από την πρέζα, είτε άμεσα από overdose είτε από τις μακροχρόνιες συνέπειές της.

Για να κλείσω με αυτό το κομμάτι, όταν το '87 με τον Νάνι Μπαλεστρίνι αποφασίσαμε να γυρίσουμε στην Ιταλία, γιατί τα δικαστικά μας προβλήματα φαινόταν να τελειώνουν, πήγαμε στο Μιλάνο, και δεν υπήρχε κανείς από τους παλιούς συντρόφους, κανένας παρά μόνο ο **Primo Moroni**. Εκεί βρεθήκαμε αντιμέτωποι με μια νέα πραγματικότητα, είχε γίνει συμφωνία μεταξύ όλων των εκδοτών να μην αναδημοσιεύσουν ποτέ τους λεγόμενους «κακούς δασκάλους». Είχε φτιαχτεί μια λίστα με ονόματα, τους ηθικά υπεύθυνους για αυτά που συνέβαιναν το '70. Αποφασίσαμε λοιπόν να εκδώσουμε μόνοι μας τους «Αόρατους» και την «Χρυσή Ορδή». Το αποφασίσαμε αυτό διότι συνειδητοποιήσαμε πως υπήρχε πλέον μια νέα προλεταριακή γενιά στην Ιταλία, που δεν ήξερε τίποτα για το τι είχε συμβεί 5 χρόνια νωρίτερα, εξαιτίας ακριβώς αυτής της συμφωνίας των εκδοτών, της καταστροφής της μνήμης ως συνέπεια της καταστολής και της ήττας.

ΒΟ: Πιστεύετε ότι η έλλειψη κριτικής στον αντιιμπεριαλισμό και αντι-αμερικανισμό της ιταλικής αριστεράς συνέβαλε και αυτή στην άνοδο της ακροδεξιάς, καθώς κάτι τέτοιο έχει συμβεί και στην Ελλάδα;

Sergio Bianchi: Όχι, πιστεύω πως η κατάσταση στην Ιταλία είναι εντελώς διαφορετική. Ασφαλώς και υπάρχει και στη Ιταλία, όπως εδώ, άκρα δεξιά που αναφέρεται στον αντιιμπεριαλισμό, στον αντι-αμερικανισμό και στον αντι-σιωνισμό, αλλά πρόκειται για ομαδούλες ακροδεξιών κι όχι για τη mainstream ακροδεξιά. Πρόκειται για ναζι-φασίστες που δεν έχουν πολιτικό βάρος. Έχουν όμως ένα ειδικό βάρος με την έννοια ότι εκδηλώνουν μια επιθετικότητα

Εμείς, η εργατική αυτονομία, το είχαμε προβλέψει ότι το νέο υποκείμενο του αγώνα δεν θα είναι πια ο εργοστασιακός εργάτης αλλά ο κοινωνικός εργάτης, που πλέον δεν θα ήταν εργάτης αλλά εργολάβος του εαυτού του. Εμείς ως αυτονομία χάσαμε αυτό το στοίχημα γιατί το νέο υποκείμενο αιχμαλωτίστηκε από την δεξιά ρητορική της Λέγκας ακριβώς την εποχή που εμείς εκλείψαμε πολιτικά.

και είναι επικίνδυνο ακριβώς γι' αυτό. Επιτίθενται σε συντρόφους, σε κοινωνικά κέντρα αλλά πολιτικά είναι εντελώς ανυπόληπτοι. Όμως η ιταλική δεξιά δεν έχει τέτοια χαρακτηριστικά. Πάνω απ' όλα η δεξιά, που κυβερνά τη χώρα, δεν έχει τέτοιες πρακτικές, δεν χρησιμοποιεί τέτοια συνθήματα και δεν εξασκεί την εξουσία της σε σχέση με αυτή τη ρητορική. Κάθε άλλο είναι φιλοαμερικανική, είναι ευθυγραμμισμένη και εξυπηρετεί τον αμερικανικό ιμπεριαλισμό και το NATO σε βαθμό αμχανίας.

BO: Συμβαίνει το ίδιο και με τη Λίγκα του Βορρά;

Laria Bussoni: Η Λίγκα του Βορά προσαρμόσε τις νέες θεωρίες της Αμερικής στην ιταλική πραγματικότητα. Πολιτισμικό σοκ, σύγκρουση πολιτισμών, ανατολή - δύση, χριστιανικοί μουσουλμάνοι, όπως περίπου τα εκφράζει η Οριάντα Φαλάτι, που επέστρεψε από τις ΗΠΑ με αναποδογυρισμένα μυαλά. Βάλθηκε να λέει «εμείς είμαστε οι χριστιανοί». Ας μην ξεχνάμε εξάλλου το ρόλο της Ιταλίας σε Αφγανιστάν και Ιράκ.

Η Λίγκα από τη μεριά της παίζει πιο πολύ στο οικονομικό και στο πολιτικό πεδίο. Έχει μια προστατευτική λογική. Ο κύριος εχθρός αυτή τη στιγμή για τη Λίγκα είναι οι κινέζοι. Η Λίγκα στηρίζει και στηρίζεται από το λεγόμενο «βόρειοανατολικό» ιταλικό οικονομικό μοντέλο. Μικρές επιχειρήσεις, που παράγουν ακριβά προϊόντα για την ιταλική και ευρωπαϊκή αγορά (γυαλιά, μπότες του σκι, ποτήρια...). Αυτό το μοντέλο η Κίνα το αντέγραψε, το ξεπέρασε, έριξε το κόστος με τα φτηνά εργατικά χέρια. Η Λίγκα είναι τρομοκρατημένη από τους κινέζους. Συνεπώς όλη η αναφορά στην πατρίδα, στην οικογένεια, στη θρησκεία είναι βοθητική σε σχέση με τον οικονομικό προστατευτισμό ενάντια στους Κινέζους που η Λίγκα προωθεί. Τα υπόλοιπα: οι πήγες του Πάδου, οι Κέλτες εντός των Άλπεων και η όλη αναφορά στο μυθικό παρελθόν είναι γελοίες, είναι ιστοριοζυγές σε στυλ Μίκυ Μάους.

Sergio Bianchi: Ας περάσουμε τώρα να δούμε ποια ήταν η διαδικασία που διαμόρφωσε εκείνα τα κοινωνικά μπλοκ που επέτρεψαν στη δεξιά να γίνει η συντριπτική πλειοψηφία της κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης της χώρας και να την κυβερνήσουν. Εγώ εντοπίζω δυο διαδικασίες. Ξεκινώντας από την κρίση του συγκεκριμένου παραγωγικού μοντέλου, του συγκεντρωτικού εργοστασίου. Τι συνέβη λοιπόν όταν η μεγάλη συγκέντρωση εργατών στα εργοστάσια αναδιάρθρωθηκε; Όταν τα μεγάλα εργοστάσια έσπασαν σε πολλές μικρές μονάδες παραγωγής; με αυτό πραγματοποιήθηκε αυτό που λέμε παραγωγική αποκέντρωση. Μετά τις μεγάλες απολύσεις τι απέγινε αυτός ο κόσμος; οι απολυμένοι; Ασφαλές και δεν έφυγαν από τη παραγωγική διαδικασία. Εμείς το είχαμε εντοπίσει και προβλέψαμε από τη αρχή πως ένα καινούριο παραγωγικό μοντέλο θα φέρει ένα νέο υποκείμενο. Αυτός ο κόσμος δημιούργησε τις λεγόμενες μικρές επιχειρήσεις. Έτσι οι παλιοί εργάτες, με τη βαθιά αίσθηση της ταξικότητάς τους, πολλοί είχαν συμμετάσχει σε αγώνες, πρώην συνδικαλιστές κ.τ.λ., γίνανε μικρά αφεντικά ή εργαζόμενοι για μικρά αφεντικά, πολύ συχνά σε πρώην συνάδελφους τους ή συγγενείς τους. Αυτές οι μικρές επιχειρήσεις συχνά βρίσκονται σε ανταγωνισμό μεταξύ τους. Όλοι λοιπόν αυτοί οι πρώην εργάτες που μετατρέπονται σε μικροεπιχειρηματίες βιώνουν μια ανθρωπολογική μεταστροφή, που διαμορφώνει αυτό το νέο κοινωνικό μπλοκ, που είναι πολύ μεγαλύτερο απ' όσο φαντάζεστε γιατί μεταξύ άλλων, όντας εξαπλωμένο εδαφικά «μολύνει» όλες τις κοινωνικές περιοχές. Είναι εδώ ακριβώς που γεννιέται η Λίγκα της Λομβαρδίας, η μετέπειτα Λίγκα του Βορρά, και που αναφέρεται σε αυτό ακριβώς το υποκείμενο, που είναι ένα παραγωγικό υποκείμενο και συνεπώς έχει κοινωνική δύναμη. Το παλιό εργο-

στάσιο εκρήγνυται και απλώνεται σε έκταση. Δημιουργείται αυτό που λέμε «εξαπλωμένο - διευρυμένο εργοστάσιο».

BO: Εξαπλωμένο εργοστάσιο σημαίνει κοινωνικό εργοστάσιο;

Sergio Bianchi: Όχι ακριβώς, ο κοινωνικός εργάτης είναι αυτός που δεν εργάζεται πια στην φάμπρικα αλλά το διευρυμένο εργοστάσιο είναι το δεξιά του ισοδύναμο, να το πούμε έτσι. Εμείς, η εργατική αυτονομία, το είχαμε προβλέψει ότι το νέο υποκείμενο του αγώνα δεν θα είναι πια ο εργοστασιακός εργάτης αλλά ο κοινωνικός εργάτης, που πλέον δεν θα ήταν εργάτης αλλά εργολάβος του εαυτού του. Εμείς ως αυτονομία χάσαμε αυτό το στοίχημα γιατί το νέο υποκείμενο αιχμαλωτίστηκε από την δεξιά ρητορική της Λίγκας, ακριβώς την εποχή που εμείς εκλείψαμε πολιτικά.

Συνεπώς η Λίγκα δίνει απάντηση στην ανάγκη εκπροσώπησης αυτής της νέας κοινωνικής φυγούρας. Ελλείψει άλλης πολιτικής αναφοράς η Λίγκα έπαιξε μόνιμη της στο νέο πεδίο. Αν υπήρχαμε εμείς θα βάζαμε τον κοινωνικό εργάτη. Η Λίγκα αναφέρθηκε στο μικρό αφεντικό. Όταν κάτι πεθαίνει, κάτι νέο γεννιέται. Αυτό που γεννήθηκε δεν είχε πολλές επιλογές, η επαναστατική αριστερά ήταν κατεστραμμένη και απούσα, ακόμη και ως φυσική παρουσία των ατόμων που κάποτε την εκπροσωπούσαν. Δεν ήταν ότι δεν υπήρχε ως τρόπος σκέψης αλλά ως δυνατότητα να δράσει και να πολιτευτεί. Η Λίγκα είχε όλο το χρόνο και το πεδίο να παίζει και να κερδίζει χρησιμοποιώντας ένα τέχνασμα. Οριοθέτησε γεωγραφικά την παραγωγή. Είπε: «εμείς είμαστε οι παραγωγή του πλούτου της χώρας και είμαστε ο βορράς και δεν θέλουμε να αναδιανέμεται αυτός ο πλούτος σε όλη τη χώρα». Άρτισε λοιπόν να ενεργοποιεί έναν μηχανισμό εγωισμού, έναν μηχανισμό συντήρησης αυτού του πλούτου και μη αναδιανομής του. Εδώ γεννιέται ο σωβινισμός, ο ρατσισμός, που σιγά-σιγά από την δεκαετία του '80 ωριμάζει και στην δεκαετία του '90 είναι πλέον αρκετά ώριμος. Τότε γεννιέται η κοινωνική δεξιά που σήμερα εκπροσωπείται από τη Λίγκα και παίρνει 8% σε όλη την Ιταλία, ενώ στην πραγματικότητα στο βορρά παίρνει από 20 έως και 50%. Η Λίγκα είναι πλέον πολιτικά ηγεμονική, κυριαρχεί πάνω σ' αυτό το νέο παραγωγικό υποκείμενο που έχει σαφή γεωγραφικό προσδιορισμό. Στο μεταξύ κάνοντας πολιτική εδώ και 20 χρόνια έχει ήδη αρχίσει να διαμορφώνει την κοινωνική συνείδηση, την κοινωνική νοσηρία. Έτσι εκείνες οι περιοχές που κυριαρχούνται από τη Λίγκα είναι σίγουρα ξενοφοβικές και συχνά ρατσιστικές, γιατί αυτά τα δυο δεν ταυτίζονται πάντα. Η Λίγκα είναι δεδηλωμένη ξενοφοβική αλλά αρνείται τον ρατσισμό. Αλλά εκ των πραγμάτων το ένα θα φέρει το άλλο σ' αυτές τις ακραίες συνθήκες.

BO: Μπορούμε να πούμε πως είναι κεντρικό το ότι η αυτονομία ήταν απούσα σ' αυτήν την διαδικασία;

Laria Bussoni: Ναι, όχι μόνο η αυτονομία αλλά και το Κομμουνιστικό Κόμμα ήταν απών.

Sergio Bianchi: Ένα δεύτερο κοινωνικό μπλοκ είναι αυτό που εκπροσωπείται από την Forza Italia. Είναι αυτό το κοινωνικό κομμάτι που πάνω του δρα η επικοινωνία, δηλαδή εκείνη η διαδικασία που παράγει γλώσσα, παράγει επικοινωνία. Ο Μπερλουσκόνι ήταν και είναι ο μέγα-επιχειρηματίας του είδους και υπήρξε υποκείμενο απόλυτης ανανέωσης στην Ιταλία. Αυτό το νέο επικοινωνιακό υποκείμενο, όμως παραδόξως αναδύθηκε από το κίνημα του '77. Τότε ήταν η εποχή που έγινε μια επικοινωνιακή κινηματική έκρηξη: έντυπα, εφημερίδες και ραδιόφωνα σε κάθε πόλη, σε κάθε γειτονιά. Το '77 η κεντρική επαναστατική φυγούρα ήταν η επικοινωνιακή φυγούρα. Είχε συμβεί μια μεγάλη ανανέωση και σήμερα ακόμη το κίνημα του '77 το θυμόμαστε και γι' αυτή του την επικοινωνιακή δύναμη. Μετά την ήττα, ο Μπερλουσκόνι ψάρεψε τους πρώτους συνεργάτες του μέσα από το χώρο μας. Έχτισε την επικοινωνιακή του αυτοκρατορία χρησιμοποιώντας τις ιδέες αλλά και τους ανθρώπους μας. Για να το πούμε πιο απλά, αιχμαλώτισε αυτή την νέα επικοινωνιακή φυγούρα. Έδωσε καλές θέσεις εργασίας στον κόσμο αυτό που είχε εμπειρία από ραδιόφωνα, εφημερίδες, περιοδικά κ.τ.λ. Κι εδώ λοιπόν η δεξιά σφετερίστηκε αυτό που η αυτονομία προέβλεψε. Όπως και στον τομέα της υλικής παραγωγής η αυτονομία προέβλεψε τις αλλαγές και εντόπισε το νέο υποκείμενο, αλλά ήταν απούσα λόγω καταστολής για να το κερδίσει, έτσι και στο χώρο της υλικής εργασίας η αυτονομία όχι μόνο προέβλεψε τις διαδικασίες, αλλά και τις έβαλε η ίδια σε κίνηση δημιουργώντας η ίδια, μέσα από το κίνημα του '77, τη φυγούρα εκείνη του εργαζόμενου στο χώρο της υλικής εργασίας, δηλαδή στο χώρο της παραγωγής γλώσσας και κοινωνικότητας. Έτσι τα δυο αυτά στοιχεία, που υπήρχαν ήδη στο κίνημα, εν τη απουσία μας, αιχμαλωτίστηκαν και εργαλειοποιήθηκαν από τις δυο δεξιές.

BO: Πέρα από τους μετασχηματισμούς στην εργασία η συντηρητικοποίηση του κοινωνικού σώματος μήπως οφείλεται και στις ξενοφοβικές και ρατσιστικές αντιλήψεις ενάντια στους μετανάστες;

Sergio Bianchi: Η ξενοφοβία δεν αναδύθηκε άμεσα στην Ιταλία, καλλιιεργήθηκε εδώ και 20 χρόνια. Πέρα όμως από την απουσία εναλλακτικής πρότασης, είναι γεγονός ότι με τη διάχυση του εργοστασίου αυτού, εμφανίστηκε πολύ έντονα το ζήτημα της ανταγωνιστικότητας. Ανταγωνιστικότητα αρχικά μεταξύ των μικρών αφεντικών και έπειτα καθολική δημιουργία κλίματος ανταγωνιστικότητας με τη μορφή της εχθρότητας ενάντια στους ξένους και ιδίως στους Κινέζους.

Laria Bussoni: Το θέμα με τη Λίγκα είναι ότι εθνικοποίησε τις κοινωνικές συγκρούσεις. Τη σύγκρουση κεφαλαίου-εργασίας η Λίγκα την εθνικοποιεί. Μετά την ήττα του κινήματος ξαναβάζει το πρόβλημα των νότιο-Ιταλών. Το θέμα των νότιων ήταν μέσα στη ταξική σύ-

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΟΔΟ ΤΗΣ ΑΚΡΟΔΕΞΙΑΣ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

Στιγμές των τελευταίων μηνών

- Στη Νάπολη καταυλισμοί Τσιγγάνων μεταναστών μετατρέπονται σε κάρβουνο από τις βόμβες μολότοφ, που οι γκάνγκστερ διαφόρων προελεύσεων έριχναν ανενόχλητοι εναντίον αυτών που η μπερλουσκονική Ιταλία χαρακτηρίζει πλέον ως τον υπ' αριθμόν 1 δημόσιο κίνδυνο του ιταλικού έθνους.
- Την ίδια ώρα η αστυνομία καταδιώκει και συλλαμβάνει εκατοντάδες μετανάστες πάνω από 500 και απελαύνει τους περισσότερους από αυτούς επί τόπου.
- φασίστες της Forza Nuova επιτίθενται σε αριστερούς φοιτητές στα πανεπιστήμια και την πρωτομαγιά σκότωσαν έναν ακροαριστή στο Βερόνα
- στις 14 Σεπτεμβρίου, στο Μιλάνο, ένας καταστηματούχος και ο γιός του σκότωσαν ένα 19χρονο μετανάστη
- στις 18 Σεπτεμβρίου στο Castel Volturno δολοφονούνται 6 μετανάστες

Μερικές Δηλώσεις

- «Ρουμάνοι κτήνη!», γράφουν οι δεξιές εφημερίδες.
- «Ρουμάνοι, σμήνη από μύγες που μολύνουν τις πόλεις μας» γράφει η «Ουνιτά», αριστερή εφημερίδα, υποτίθεται. (Ζούμε ιστορικές στιγμές. Η μισαλλοδοξία διαπερνά τις κομματικές γραμμές. Δεξιά και αριστερά, μαζί, ενάντια στον νέο εχθρό της Ευρώπης: τους μετανάστες. Αφορμή η δολοφονία μια Ιταλίδα από τσιγγάνο ρουμανικής καταγωγής.)
- «Δυστυχώς είναι πιο εύκολο να απαλλαγεί κανείς από τα ποτικία με ποτικιοφάρμακο, παρά να ξεριζώσει τους τσιγγάνους» δηλώνει ο Μπόσι της Λέγκας του Βορρά και συνεχίζει: «Δεν φοβόμαστε να κατεβούμε στους δρόμους. Έχουμε 300.000 μάρτυρες έτοιμους να κατέβουν από τα βουνά. Οι καραμπίνες μας δεν έχουν σταματήσει να καννίζονται».
- ο Μπερλουσκόνι είχε παρομοιάσει τους ξένους εγκληματίες με «στράτο του κακού»

Στις 14 Απριλίου 2008 επανεκλέγει ο συνασπισμός του Μπερλουσκόνι στην Ιταλία με άνοδο των ποσοστών των νεοφασιστικών κομμάτων του Φίνι και της Λέγκας του Βορρά του Μπόσι. Χαρακτηριστικό των εκλογών ήταν ότι για πρώτη φορά στην μεταπολεμική ιστορία της Ιταλίας δεν υπάρχει κανένα αριστερό κόμμα στο κοινοβούλιο και η μεγάλη άνοδος της Λέγκα του Βορρά πήρε 8,3% αρνούμενη να κατεβάσει ψηφοδέλτια στη νότια Ιταλία σε ορισμένους δήμους του βορρά τα ποσοστά της άγγιξαν το 40% και ήδη ελέγχε 120 δήμους

- «Είμαστε το νέο κόμμα των εργαζομένων», πανηγύρισε ο αρχηγός της Λέγκας, Ουμπέρτο Μπόσι.
- «Οι εργάτες κατάλαβαν ότι η λύση των προβλημάτων τους περνάει από την ομοσπονδιοποίηση της Ιταλίας. Μας ψηφίζει η αστική τάξη, αλλά και οι εργαζόμενοι. Ο κομμουνισμός ανήκει στον περασμένο αιώνα. Το τείχος του Βερολίνου έπεσε επιτέλους στην Ιταλία!», δήλωσε θριαμβευτικά και ο Ρομπέρτο Μαρόνι, κορυφαίο στέλεχος της Λέγκας και υπουργός Εσωτερικών στην κυβέρνηση Μπερλουσκόνι.
- «Το προλεταριάτο της Λέγκας θα γιορτάζει το 2008 ως τη χρονιά που απέσπασε οριστικά από την ιταλική Αριστερά την αντιπροσώπευση του κόσμου, όπου αυτή γεννήθηκε πριν από ενάμιση αιώνα: τον βιομηχανικό Βορρά, τις πεδιάδες και τις κοιλάδες του.»

τα μέτρα της κυβέρνησης Μπερλουσκόνι «για τη βελτίωση της ασφάλειας»

- Η παραμονή στην Ιταλία χωρίς άδεια μετατρέπεται σε ποινικό αδίκημα και επισείει έως και τετραετή φυλάκιση, ενώ με κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων και φυλάκιση θα τιμωρούνται όσοι προσφέρουν στέγη σε παράνομους μετανάστες.
- Η «προσωρινή» κράτηση στα κέντρα παραμονής επεκτείνεται επ' αόριστον, αρχικά επιμηκύνει το χρόνο παραμονής μεταναστών στα κέντρα κράτησης από 60 ημέρες, που ισχύει σήμερα, σε 18 μήνες - Προβλέπεται η χρήση των ενόπλων δυνάμεων για την απόδοση λαθρομεταναστών, κυρίως περιπολιών του Πολεμικού Ναυτικού, στα διεθνή ύδατα νότια της Σικελίας.
- Σε ό,τι αφορά την ελεύθερη μετακίνηση των πολιτών από και προς τη Ρουμανία, η εφαρμογή της Συνθήκης Σένγκεν θα ανασταλεί προσωρινά.
- Μια ιδιαίτερα ηχηρή κίνηση του Μπερλουσκόνι ήταν η προσέγγιση της Λιβύης, προκειμένου να προωθηθεί η συνεργασία μεταξύ των δύο πλευρών για την αντιμετώπιση της λαθρομετανάστευσης, με πολλές παραμέτρους (δημιουργία κέντρων υποδοχής μεταναστών κ.λπ.).
- εγκρίνεται πρόταση της Λέγκας του Βορά για δημιουργία σχολικών τάξεων όπου θα φοιτούν μόνο παιδιά μεταναστών.
- τέλος περίπου 3.000 στρατιώτες βγαίνουν στους δρόμους μεγάλων ιταλικών πόλεων

ΔΗΜΟΙ

- «Με τους μετανάστες, πρέπει να χρησιμοποιούμε τις ίδιες μεθόδους με τα SS: για κάθε ζημιά που προκαλούν σε ένα πόλη του Τρεβίζο, θα πρέπει να τιμωρούμε 10 ξένους». Δημάρχος του Τρεβίζο ο οποίος ανήκει στη Λίγκα του Βορρά.
- Ο δήμαρχος του Καραβάτζιο απαγορεύει την τέλεση γάμων αλλοδαπών που δεν διαθέτουν άδεια παραμονής.
- Τουλάχιστον 50 δήμαρχοι της περιφέρειας της Βενετίας και του Μιλάνου δήλωσαν ότι θα υιοθετήσουν την απόφαση του δημάρχου της Τσιταντέλα να απαγορεύσει την εγκατάσταση αλλοδαπών στην περιφέρεια του Δήμου εάν δεν διαθέτουν άδεια
- Στη Ρώμη, ο Τζιάνι Αλεμάνο της Εθνικής Συμμαχίας εξελέγη δήμαρχος με την υπόσχεση να απελάσει 20.000 μετανάστες. Η άφιξη του Τζιάνι Αλεμάνο στο δημαρχιακό μέγαρο της Ρώμης έγινε δεκτή από κάποιους οπαδούς του με τον φασιστικό χαιρετισμό και την ιαχή «Ντούτσε, Ντούτσε».

«Δεκτίκανε τους μετανάστες και τώρα ζούμε αποκλεισμένοι»

προεκλογική αφίσα της Λέγκας του Βορρά

ΤΟ ΕΚΡΥΘΜΟ ΚΥΜΑ ΔΕΝ ΘΑ ΣΤΑΜΑΤΗΣΕΙ!

Προς τις κινητοποιούμενες σχολές, τους φοιτητές και τις φοιτήτριες και τους επισφαλείς ερευνητές.

«Δεν θα πληρώσουμε εμείς για τη δική σας κρίση»

Με αυτό το σύνθημα ξεκινήσαμε πριν λίγες βδομάδες τις διαμαρτυρίες μας στο Πανεπιστήμιο La Sapienza της Ρώμης. Ένα σύνθημα απλό, αλλά ταυτόχρονα άμεσο: η παγκόσμια κρίση είναι η κρίση του ίδιου του καπιταλισμού, της οικονομικής και κτηματομεσιτικής κερδοσκοπίας. Η κρίση αυτή δεν μπορεί να πέσει πάνω στις πλάτες της εκπαίδευσης, της υγείας ή γενικώς των φορολογούμενων. Το σλόγκαν έγινε παντού ξακουστό, διαδιδόμενο γρήγορα από στόμα σε στόμα, από πόλη σε πόλη. Από τους φοιτητές ως τους επισφαλείς εργαζόμενους, από τον κόσμο της εργασίας ως τον κόσμο της έρευνας, κανένας δεν θέλει να πληρώσει για την κρίση, κανένας δεν θέλει να εθνικοποιηθούν οι ζημιές, όταν για χρόνια ο πλούτος κατανέμεται μεταξύ λίγων, πολύ λίγων.

Κι είναι ακριβώς η μετάδοση αυτού του ζητήματος που γινόταν τις βδομάδες αυτές, καθώς κι ο αντίστοιχος πολλαπλασιασμός των κινητοποιήσεων στα σχολεία, στα πανεπιστήμια, στις πόλεις, το γεγονός που δόθηκε προκάλεσε τον φόβο. Ως γνωστόν όμως, το φοβισμένο σκυλί γαβγίζει. Παρόμοια, η αντίδραση του Μπερλουσκόνι δεν ήθελε να περιμένει: «η αστυνομία θα πατάξει τις καταλήψεις των πανεπιστημίων», «θα απαλλαγούμε, έτσι, από τη βία στη χώρα μας». Μόνο που ταυτόχρονα, χθες, δήλωνε ο Μπερλουσκόνι ότι θέλει να αυξήσει την οικονομική βοήθεια προς τις τράπεζες κι ότι θέλει το κράτος κι ο δημόσιος προϋπολογισμός να αποτελέσουν τις ύστατες εγγυήσεις των τραπεζιτικών δανεισμών: με λίγα λόγια, αφενός περικοπές στην εκπαίδευση, λιγότεροι πόροι προς τους φοιτητές, περικοπές στην υγεία, κι αφετέρου δημόσιο χρέος προς τις τράπεζες και τον ιδιωτικό τομέα. Αναρωτιόμαστε τότε πού βλέπει κανείς τη βία: είναι η κατάληψη μια βία πράξη ή μήπως ασκεί βία η ίδια η κυβέρνηση που επιβάλλει το νόμο 133 και το διάταγμα Gelmini; Είναι βίαιο όσοι διαφωνούν ή αυτός που θέλει να τους καταπνίξει με την αστυνομική δύναμη; Είναι βίαιο αυτοί που κινητοποιούνται για να υπερασπισθούν το δημόσιο πανεπιστήμιο και σχολείο ή αυτός που θέλει να τα πουλήσει όλα για να ευνοηθούν τα οικονομικά συμφέροντα των λίγων; Η βία βρίσκεται στην πλευρά της κυβέρνησης Μπερλουσκόνι, ενώ στην άλλη πλευρά, στις κατελιημμένες σχολές και σχολεία, βρίσκεται η χαρά μαζί με την κατακραυγή αυτών που αγωνίζονται για το ίδιο το μέλλον τους, αυτών που δεν αποδέχονται να παραγκωνιστούν ή να αποσιωπηθούν, αυτών που θέλουν να είναι ελεύθεροι.

Ο σχεδιασμός είναι ξεκάθαρος, ακόμη και τα εργαλεία του: ο νόμος 133 πέρασε μέσα στον Αύγουστο κι απέναντι τώρα στη διαφωνία δεκάδων χιλιάδων φοιτητών κλήθηκε η επέμβαση της αστυνομίας. Η κυβέρνηση αυτή επιθυμεί να καταστέψει τη δημοκρατία, μέσα από το φόβο, μέσα από την τρομοκρατία. Αλλά σήμερα, από τις κινητοποιήσεις του Πανεπιστημίου La Sapienza της Ρώμης κι από όλες τις σχολές σε κατάληψη, δηλώνουμε ότι δεν φοβόμαστε κι ούτε βέβαια σκοπεύουμε να κάνουμε πίσω. Αυτή τη φορά θέλουμε να προχωρήσουμε ως το τέλος, δεν θέλουμε να χάσουμε, δεν θέλουμε να υποκύψουμε μπροστά σ' αυτή την αλαζονική συμπεριφορά της κυβέρνησης. Για το λόγο αυτό, καλούμε όλες τις σχολές της χώρας που βρίσκονται σε κατάληψη να κάνουν το ίδιο πράγμα: αν η κυβέρνηση θέλει να καταστείλει τις καταλήψεις, ε τότε κι άλλα χιλιά σχολεία και σχολές ας καταληφθούν!

Όσα συμβαίνουν αυτές τις μέρες δείχνουν μια δυνατή, εξαιρετική και πλούσια κινητοποίηση. Ένα νέο κύμα, ένα έκρυθμο κύμα που δεν σκοπεύει να σταματήσει, αλλά αντίθετα επιθυμεί να νικήσει. Πρέπει να μεγαθύνουμε αυτό το κύμα, να διευρύνουμε την επιθυμία για αγώνες. Μας θέλουν πλιθιούς και παθητικούς, αλλά όμως είμαστε έξυπνοι και βρισκόμαστε σε δράση και κίνηση. Το δικό μας κύμα θα πάει μακριά!

Από τις σχολές σε κατάληψη του Πανεπιστημίου La Sapienza της Ρώμης, 23 Οκτώβρη 2008

Φασίστες στην πλατεία Navona στη Ρώμη πριν την επίθεσή τους σε φοιτητική πορεία και μετά την απάντηση αντιφασιστών

«Ένα χαρακτηριστικό του ιταλικού κινήματος είναι, κατά την άποψη μου, ότι όντας τόσο πλούσιο σε πειραματισμούς και ήττες, σίγουρα τώρα δεν θέλει να ξαναδοκιμάσει δοκιμασμένες και αποτυχημένες μεθόδους και συνεπώς σε μια τέτοια κατάσταση η φαινομενική του ακινησία, απουσία, μη αντίδραση οφείλεται στο γεγονός ότι βρίσκεται σε μια διαδικασία αναστοχασμού, υποθέσεων για το ποιες θα μπορούσαν να είναι οι φόρμες για να αντιμετωπισθεί η κατάσταση. Σίγουρα δεν θέλει να ξαναδοκιμάσει μια από τα ίδια και να ξαναποτύχει.»

γκρουση, οι ίδιοι οι εργάτες στις φάμπρικες του βορρά ήταν εν πολλής νότιο-Ιταλοί, αλλά όταν μεσουρανούσε το κίνημα τις δεκαετίες '60-'70, τέτοιο θέμα καταγωγής δεν υπήρχε. Ο κοινωνικός εργάτης ή το διάχυτο εργοστάσιο δεν υπάρχουν στο νότο και η Λίγκα δούλεψε πολύ και σοβαρά σε θεωρητικό επίπεδο πάνω σε αυτό. Η δεξιά διαβάζει και ερμηνεύει την παγκοσμιοποίηση με ένα τρόπο παραμορφωμένο που την βολεύει. Είναι δηλαδή μια πρακτική αντίδραση μιας περιοχής απέναντι στις παγκόσμιες προκλήσεις, στη παγκοσμιοποίηση. Χρησιμοποιεί καιροσκοπικά κομμάτια μιας ανάλυσης που θα μπορούσε και το κίνημα να κάνει. Βλέπουν τους Κινέζους που έρχονται στην Ιταλία και ρίχνουν τις τιμές και κάνουν τις επιχειρήσεις να καταρρέουν, και δε βλέπουν τις ιταλικές επιχειρήσεις που μετακομίζουν σε χώρες με φτηνό εργατικό δυναμικό για να επανεισάγουν τα προϊόντα τους στην Ιταλία, συμβάλλοντας εξ αρχής στην απεδαφικοποίηση της παραγωγής. Αυτές οι επιχειρήσεις έχουν την έδρα τους εκεί ακριβώς όπου ψηφίζουν την Λίγκα.

Είμαι αρκετά σύμφωνη με κάποιους συντρόφους που λένε, πως πρέπει να ερμηνεύσουμε τον εκλογικό θρίαμβο της δεξιάς, στις τελευταίες εκλογές, καταρχήν ως μια συντηρητική αντίδραση των περιοχών στη παγκοσμιοποίηση, αλλά και στην ανάγνωση των μητροπόλεων ως μητροπολιτικών ρωών, παγκοσμιοποιημένων τόπων, που διασχίζουμε και που δεν ριζώνουμε. Δεν είναι τυχαίο ότι η αριστερά, δεν κατέρρευσε μόνο σ' εκείνες τις περιοχές που οι κοινωνικοί αγώνες ήταν συνδυασμένοι με τοπικούς αγώνες. Συνεπώς έχουμε τη σύγκρουση μεταξύ περιοχών, τοπικών κοινωνιών και παγκοσμιοποίησης.

ΒΟ: Οι αναλύσεις του ιταλικού κινήματος τα τελευταία χρόνια εστιάζαν στα ζητήματα της παγκοσμιοποίησης, στην επισφαλή εργασία, στα σύνορα, στους μετανάστες και κατάφεραν να οδηγήσουν σε αρκετά σημαντικούς και ελπιδοφόρους αγώνες (Γένοβα, mayday κτλ). Την ανάλυση όμως που μας παρουσιάζετε τώρα και τους κινδύνους που υπήρχαν για την άνοδο της ακροδεξιάς, δεν τους είχε κατά νου το κίνημα ώστε να προβλεφθεί αυτή η δυσμενής εξέλιξη;

Iaria Bussoni: Κατά κάποιο τρόπο οι διάφορες κινηματικές δυνάμεις συμμετείχαν στη Γένοβα. Οι κοινωνικές δυνάμεις των τοπικών κοινωνιών ενσωματώθηκαν σ' ένα ευρύτερο κίνημα που ήθελε να αντιταχθεί στη παγκοσμιοποίηση. Διάφοροι τοπικοί αγώνες δεν θα ήταν σήμερα επιτυχισμένοι ή δεν θα είχαν σήμερα την ίδια ένταση χωρίς το κίνημα της Γένοβας. Συνεπώς υπήρχαν και περιοχές που βρήκαν το τρόπο τους να οργανωθούν, δεν μιλώ απαραίτητα για κάποια μεγάλη και στιβαρή οργάνωση. Οτιόσο το κίνημα της Γένοβας αν και έβαλε πολλά ερωτηματικά, τα χρόνια που ακολούθησαν συνάντησε δυσκολίες στο να δώσει νέες απαντήσεις, αλλά πάνω απ' όλα στο να κρατήσει ενωμένα τα τόσα πολλά αλλά και διαφορετικά μεταξύ τους υποκείμενα, αλλά και τις πολύ διαφορετικές μεταξύ τους παραγωγικές δυνάμεις. Εμείς για παράδειγμα έχουμε στο μυαλό μας τη φιγούρα του μητροπολιτικού επισφαλή, αλλά αυτή η φιγούρα αντιπροσωπεύει μικρό κομμάτι της εργασιακής δύναμης στη προσωρινή (part time) εργασία. Εργασιακές φιγούρες που απ το βορρά στο νότο διαφέρουν πολύ στις πολιτικές τους διαστάσεις. Η Γένοβα είχε μια διπλή δυναμική αλλά ξεφούσκωσε γρήγορα όπως και τόσα άλλα. Ας μην ξεχνάμε πως είναι αρκετά αληθοφανής η ανάλυση που λέει πως γλίστρησαν ψήφοι, στις τελευταίες εκλογές, ακόμη και από ριζοσπαστικές πολιτικές δυνάμεις όπως η Rifondazione Comunista (Κομμουνιστική Επανάσταση) προς τη Λίγκα. Ακόμη και σε περιοχές που παραδοσιακά ήταν προοδευτικές και ανοιχτές η Λίγκα τα πήγε πολύ καλά.

ΒΟ: Ναι αλλά όλη αυτή η διαδικασία δεν εντοπίστηκε νωρίτερα;

Iaria Bussoni: Αυτή η ανάλυση δεν είναι αποκλειστικά δικιά μας και λέει γίνει από την αρχή της εμφάνισης του φαινομένου. Από το καιρό που κάποιοι ήταν ακόμη εξόριστοι στο Παρίσι είχαν εντοπίσει την βορειοανατολική Ιταλία ως τη περιοχή εκείνης της οποίας το παραγωγικό μοντέλο θα αναδείξει νέα υποκείμενα.

Sergio Bianchi: Δεν είναι αλήθεια ότι δεν πήραμε χαμπάρι τι γίνονταν. Όχι μόνο το πήραμε χαμπάρι αλλά και το προβλέψαμε κιόλας. Όλα τα σοβαρά έντυπα του χώρου ασχολήθηκαν με το θέμα εν τη γενέσει. Δημοσιεύτηκαν άρθρα, αναλύσεις, εκτιμήσεις, προβλέψεις. Εγώ έγραφα για το θέμα στη Derive Arretrati από το '93. Έγραφα για το πέρασμα από τον εξαρτημένο εργάτη στον ανεξάρτητο εργαζόμενο ως την υλική ρίζα της πολιτικής δουλειάς που η Λίγκα έκανε, κι ήταν μια ανάλυση πάνω στη Λίγκα της Λομβαρδίας και σ' αυτό που θα μπορούσε να καταφέρει, ήταν ένα καμπαράκι κίνδυνου. Το πρόβλημα είναι ότι δεν είχαμε τη δυνατότητα να μετατρέψουμε τις έγκυρες και έγκαιρες αναλύσεις μας σε πολιτική δράση, σε αγωνιστική δράση. Δεν είναι τυχαίο ότι εκεί που πρωτοέκανε την εμφάνισή της η Λίγκα της Λομβαρδίας, εκεί ως απάντηση η αγωνιστικότητα έμεινε σε υψηλά επίπεδα και εκεί οι σύντροφοι κατάφεραν με τη δράση τους να δημιουργήσουν εσωτερικά ρήγματα στη Λίγκα, με κάποια κομμάτια της να προσεγγίζουν την ναζιστική άκρη δεξιά. Αλλά δεν υπήρχε η δυνατότητα αντίδρασης γιατί σ' αυτές τις περιοχές και όχι μόνο, έλαβε χώρα ο κινηματικός εκμηδενισμός από την καταστολή όπως περιέγραψα και πριν. Για να σας δώσω να καταλάβετε τι ακριβώς έλαβε χώρα σ' αυτές τις περιοχές θα σας φέρω ένα παράδειγμα. Η Λίγκα έκανε τα πρώτα της βήματα στη περιοχή απ' όπου κατάγομαι. Εγώ τη Λίγκα την έζησα από κοντά από τα πρώτα της βήματα. Ο αδελφός μου είναι της Λίγκας. Δεν είναι μαχόμενος της Λίγκας αλλά είναι ένας πεπεισμένος για τη λογική, για τη φιλοσοφία, τις θέσεις, την πολιτική της Λίγκας. Κάποτε όμως ήταν κι αυτός συνδικαλισμένος εργάτης που ψηφίζει ΚΚΙ...

Εμείς τη Λίγκα την είδαμε να γεννιέται, να εξαπλώνεται, να κυριαρχεί και δεν είχαμε την δυνατότητα να αντιδράσουμε. Όπως δεν κατάφεραν να αντιδράσουν ούτε καν τα κοινοβουλευτικά κόμματα της αριστεράς.

NO GLOBAL?, OXI EYXARISTO, EMPROS GIA TO TOPIKO
«η δύναμη της ταυτότητας ενάντια στη βία της ιδεολογίας»
Αφίσα της νεοφασιστικής οργάνωσης Νέοι της Παδαβίας (το όνομα προέρχεται από τον ποταμό Πάδο και αντιστοιχεί στην ανεξάρτητη χώρα που οραματίζεται η Λίγκα του Βορρά)

Iaria Bussoni: Εγώ νομίζω πως το κίνημα της Γένοβας έχασε μια ευκαιρία να φέρει στις τοπικές κοινωνίες, τα σοβιέτ. Τα νέα σοβιέτ της μεταφορτικής εργασίας. Σε κάποια φάση υπήρχαν παντού αυτά τα φόρουμ, στο εσωτερικό αυτού που ονομάστηκε Social Forum. Παντού στην Ιταλία είχε Social Forum, από το πιο μικρό χωριό μέχρι τις μεγάλες μητροπόλεις. Και τα Social Forum ήταν η ευκαιρία για να διαδοθούν διάφορες θεματικές, ζητήματα για τις μεταφορές, για τις επικοινωνίες, για τη γη, για τις πατέντες, για το copyright, για το νερό, για την παγκοσμιοποίηση. Ήταν μια ευκαιρία να ξεναφταχτεί μια δημόσια σφαίρα πέρα από τη διάσταση της αντιπροσώπευσης, καθώς το κοινοβουλευτικό σύστημα βρίσκεται σε κρίση. Όλα αυτά, χωρίς να είναι κανενός το φταίξιμο, ξεφούσκωσαν εκ των έσω, έσπασαν στα εξ' ων συνετέθη. Και οι τοπικές κοινωνίες, ενώ ήταν μέσα, έχασαν τελικά την ευκαιρία να δουν να γεννιέται μια ριζοσπαστική εναλλακτική, που τελικά εξαφανίστηκε.

Υπάρχει όμως ένα ακόμη πρόβλημα. Στη διαδικασία, όπως την έχουμε ήδη περιγράψει, η πνευματική (cognitiva) εργασία, η επισφαλής εργασία, αυτή η μητροπολιτική φιγούρα, η ευέλικτη, που κατά κάποιο τρόπο προσπαθούμε να αξιοποιήσουμε, είναι μια φιγούρα ίσως πολύ απόμακρη και κάπως άπιαστη από τις τοπικές κοινωνίες, είναι κατά κάποιο τρόπο όπως η φιγούρα του κοινωνικού εργάτη, που ξέφευγε από την φάμπρικα, και όπως στους περασμένους κοινωνικούς αγώνες υπήρχε μια διαφορά ανάμεσα στον εργάτη μάζα και στον νέο κοινωνικό εργάτη, και κάπως αυτή η διαφορά δημιουργήθηκε ακόμη και μέσα στις φάμπρικες ως αντίθεση, το ίδιο τώρα μπορούμε να φανταστούμε ότι συμβαίνει, με τη διαφορά ότι η αντίθεση είναι τώρα τοπική, με ένα συγκεκριμένο παραγωγικό μοντέλο από τη μία και την μητροπολιτική από την άλλη με το δικό της. Πώς να φανταστούμε την αλληλεπίδραση ανάμεσα σ' αυτές τις δυο πραγματικότητες; Ίσως μας λείπουν ακόμα οι κατηγοριοποιήσεις για να διαβάσουμε σωστά αυτή τη σύγκρουση.

Sergio Bianchi: Νομίζω ότι οι μη ιταλοί σύντροφοι, που είναι συνηθισμένοι να θεωρούν την Ιταλία, από την επαναστατική σκοπιά, που τα τελευταία 30 χρόνια παρήγαγε μοναδικά φαινόμενα, ένα πρωτοποριακό επαναστατικό εργαστήριο, είναι λίγο έκπληκτοι από το σενάριο που βλέπουν να ξετυλίγεται μπροστά στα μάτια τους και λένε: «μα πως είναι δυνατόν να μην υπάρχει αντίδραση-αντίσταση; Οι φασίστες στην κυβέρνηση και το κίνημα δεν κάνει τίποτα; Τι κάνει;» Ακριβώς επειδή η Ιταλία τα τελευταία 30 χρόνια υπήρξε ένα ασυνήθιστο κοινωνικό εργαστήριο επαναστατικής έρευνας, που υπέστη ήττες κι εκμηδενίστηκε αλλά ξανααυθόθηκε τέλος πάντων, δεν έσβησε τελείως, αντίθετα επανήλθε και ξαναδοκίμασε, ειδικά με τη Γένοβα, νέες οργανωτικές δομές, που όμως αποδείχτηκαν αποτυχημένες, μη αποδοτικές, μη ενδιαφέρουσες πλέον, πειραματίστηκε με αυτές και τις εγκατέλειψε. Ένα χαρακτηριστικό του ιταλικού κινήματος είναι, κατά την άποψη μου, ότι όντας τόσο πλούσιο σε πειραματισμούς και ήττες, σίγουρα τώρα δεν θέλει να ξαναδοκιμάσει δοκιμασμένες κι αποτυχημένες μεθόδους και συνεπώς σε μια τέτοια κατάσταση η φαινομενική του ακινησία, απουσία, μη αντίδραση οφείλεται στο γεγονός ότι βρίσκεται σε μια διαδικασία αναστοχασμού, υποθέσεων για το ποιες θα μπορούσαν να είναι οι φόρμες για να αντιμετωπισθεί η κατάσταση. Σίγουρα δεν θέλει να ξαναδοκιμάσει μια από τα ίδια και να ξαναποτύχει. Το να πούμε όμως ότι το κίνημα δεν είναι σε θέση να αντιδράσει δεν με βρίσκει σύμφωνο.

Ευχαριστούμε θερμά τον Γιάννη και τον Χρήστο για την πολύτιμη συνεισφορά τους στη μετάφραση και απομαγνητοφώνηση

της Silvia Federici

ΕΠΙΣΦΑΛΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΙΑ ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΗ ΜΑΤΙΑ

Αυτή η διάλεξη πραγματοποιήθηκε στις 28η Οκτωβρίου του 2006 στο Bluestockings Radical Bookstore στη Νέας Υόρκης, ως μέρος του "This is Forever: From Inquiry to Refusal Discussion Series".

Απόψε θα παρουσιάσω μια κριτική στη θεωρία της επισφαλούς εργασίας που έχει αναπτυχθεί από τους ιταλούς μαρξιστές, και ειδικότερα στην εργασία των Antonio Negri, Paolo Virno, και Michael Hardt. Την αποκαλώ θεωρία επειδή οι απόψεις του Negri και των υπολοίπων ξεπερνούν την περιγραφή των εργασιακών αλλαγών που έχουν πραγματοποιηθεί στη δεκαετία του '80 και '90, από κοινού με την παγκοσμιοποίηση, όπως είναι η "επισφαλσιοποίηση της εργασίας", το γεγονός ότι οι επαγγελματικές σχέσεις γίνονται πιο διερρηγμένες, η εισαγωγή του "ελαστικού χρόνου", και ο αυξανόμενος κατακερματισμός της εργασίας. Η άποψή τους σχετικά με την επισφαλή εργασία παρουσιάζει μια προοπτική στο τι είναι ο καπιταλισμός και ποια είναι η φύση του αγώνα σήμερα. Είναι σημαντικό να προστεθεί ότι αυτές δεν είναι οι ιδέες μερικών διανοούμενων, αλλά

θεωρίες που έχουν κυκλοφορήσει ευρέως μέσα στο ιταλικό κίνημα εδώ και κάποια χρόνια, και έχουν πρόσφατα επηρεάσει και τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Ιστορία και προέλευση της επισφαλούς και άυλης εργασίας

Η πρώτη μου θέση είναι ότι σίγουρα το θέμα της επισφαλούς πρέπει να είναι στην πολιτική ατζέντα μας. Η σχέση μας με τη μισθωτή εργασία γίνεται πιο ασυνεχής, και επομένως είναι κρίσιμη μια συζήτηση σε σχέση με την επισφαλή εργασία για να κατανοήσουμε πώς θα υπερβούμε τον καπιταλισμό. Οι θεωρίες που αναπτύσσω αφορούν βασικές πτυχές των εξελίξεων που έχουν πραγματοποιηθεί στην οργάνωση της εργασίας, και μας φέρνουν επίσης πίσω σε μια ανδροκεντρική αντίληψη της εργασίας και του αγώνα.

εργασίας. Η γνωστική και πληροφοριακή εργασία στηρίζεται λιγότερο στη συνεχή φυσική παρουσία του εργαζομένου σε αυτό που ήταν ο παραδοσιακός εργασιακός χώρος. Οι ρυθμοί της εργασίας είναι πολύ περισσότεροι ρευστοί και ασυνεχείς.

Η ανάπτυξη της επισφαλούς εργασίας και η μετατόπιση στην άυλη εργασία δεν είναι για τον Negri και τους άλλους αυτόνομους μαρξιστές ένα απολύτως αρνητικό φαινόμενο. Αντίθετα, την βλέπουν ως εκφράσεις μιας τάσης μείωσης της εργασίας και της εκμετάλλευσης, ως αποτέλεσμα της καπιταλιστικής ανάπτυξης σε απάντηση του ταξικού ανταγωνισμού. Αυτό σημαίνει ότι η ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων σήμερα μας δίνει ήδη μια αναλαμπή ενός κόσμου στον οποίο η εργασία μπορεί να ξεπεραστεί.

Οι αυτόνομοι μαρξιστές θεωρούν επίσης ότι αυτή η ανάπτυξη δημιουργεί ένα νέο είδος «κοινού τόπου» λόγω του γεγονότος

Μια σημαντική υπόθεση της θεωρίας των ιταλών αυτόνομων είναι ότι η επισφαλσιοποίηση, από τα τέλη της δεκαετίας '70 μέχρι σήμερα, είναι η καπιταλιστική απάντηση στον αγώνα της δεκαετίας του '60, που έβαζε κεντρικά την άρνηση της εργασίας, όπως εκφραζόταν στο σύνθημα «περισσότερα χρήματα, λιγότερη δουλειά». Ήταν μια απάντηση σε έναν κύκλο αγώνων που συγκρούστηκε με την εργασία, πραγματοποιώντας από μία άποψη την άρνηση των εργαζομένων στην πειθαρχία, άρνηση μιας ζωής που οργανώθηκε από τις ανάγκες της καπιταλιστικής παραγωγής, μια ζωής που ξοδεύτηκε σε ένα εργοστάσιο ή σε ένα γραφείο.

Μια σημαντική υπόθεση της θεωρίας των ιταλών αυτόνομων σε σχέση με την επισφαλή εργασία είναι ότι η επισφαλσιοποίηση, από τα τέλη της δεκαετίας '70 μέχρι σήμερα, είναι η καπιταλιστική απάντηση στον αγώνα της δεκαετίας του '60, που έβαζε κεντρικά την άρνηση της εργασίας, όπως εκφραζόταν στο σύνθημα "περισσότερα χρήματα λιγότερη δουλειά". Ήταν μια απάντηση σε έναν κύκλο αγώνων που συγκρούστηκε με την εργασία, πραγματοποιώντας από μία άποψη την άρνηση των εργαζομένων στην πειθαρχία, άρνηση μιας ζωής που οργανώθηκε από τις ανάγκες της καπιταλιστικής παραγωγής, μια ζωής που ξοδεύτηκε σε ένα εργοστάσιο ή σε ένα γραφείο.

Ένα άλλο σημαντικό θέμα είναι ότι η επισφαλσιοποίηση της εργασίας έχει ρίζες και στην αναδιάρθρωση της παραγωγής που ξεκίνησε από τη δεκαετία του '80. Είναι το πέρασμα από τη βιομηχανική εργασία σε αυτό που οι Negri και Virno αποκαλούν «άυλη εργασία». Ο Negri και οι άλλοι έχουν υποστηρίξει ότι η αναδιάρθρωση της παραγωγής ως απάντηση στους αγώνες της δεκαετίας του '60 έχει αρχίσει μια διαδικασία με την οποία η βιομηχανική εργασία πρόκειται να αντικατασταθεί από μια διαφορετικού τύπου, με τον ίδιο τρόπο όπως η βιομηχανική αντικατέστησε τη γεωργική εργασία. Καλούν το νέο τύπο της εργασίας «άυλη εργασία» επειδή υποστηρίζουν ότι με τον υπολογιστή και την πληροφοριακή επανάσταση η κυρίαρχη μορφή εργασίας έχει αλλάξει. Σαν τάση, η κυρίαρχη μορφή εργασίας είναι αυτή που δεν παράγει υλικά αντικείμενα, αλλά πληροφορίες, ιδέες και σχέσεις.

Με άλλα λόγια, η βιομηχανική εργασία γίνεται τώρα λιγότερο σημαντική και δεν αποτελεί τη μηχανή της καπιταλιστικής ανάπτυξης. Στη θέση της βρίσκουμε την «άυλη εργασία», που είναι στην ουσία της πολιτιστική, γνωστική και πληροφοριακή. Οι ιταλοί αυτόνομοι θεωρούν ότι η εργασιακή επισφάλεια και η εμφάνιση της άυλης εργασίας εκπληρώνει την πρόβλεψη που έκανε ο Marx στο Grundrisse σε ένα γνωστό απόσπασμα για τις μηχανές. Σύμφωνα με το απόσπασμα αυτό, κατά την εξέλιξη του καπιταλισμού όλο και λιγότερο η καπιταλιστική παραγωγή στηρίζεται στην ζωντανή εργασία και όλο και περισσότερο στην επιστήμη, τη γνώση και την τεχνολογία που συσσωρεύεται στη διαδικασία παραγωγής.

Ο Virno και ο Negri βλέπουν τη μετατόπιση στην επισφαλή εργασία ως πραγματοποίηση αυτής της πρόβλεψης. Κατά συνέπεια, η σημασία της γνωστικής εργασίας και της ανάπτυξης της πληροφοριακής εργασίας βρίσκεται στο γεγονός ότι είναι ένα τμήμα μιας ιστορικής τάσης του καπιταλισμού προς τη μείωση της εργασίας.

Η επισφάλεια της εργασίας εδράζεται στις νέες μορφές παραγωγής. Πιθανώς, η μετατόπιση στην άυλη εργασία δημιουργεί επισφάλεια επειδή η δομή της γνωστικής εργασίας είναι διαφορετική από αυτήν της βιομηχανικής, ζωντανής

ότι η άυλη εργασία αντιπροσωπεύει πιθανώς μία μετάβαση στην κοινωνικοποίηση και την ομογενοποίηση της εργασίας. Η ιδέα είναι ότι οι διαφορές μεταξύ των τύπων εργασίας που ήταν παλιότερα πολύ σημαντικοί (παραγωγική/αναπαραγωγική εργασία π.χ. η γεωργική/βιομηχανική, «συναισθηματική εργασία») ελαττώνεται, καθώς όλες οι εργασίες αφομοιώνονται και ενσωματώνουν την γνωστική εργασία. Επιπλέον, όλες οι δραστηριότητες εντάσσονται όλο και περισσότερο στην καπιταλιστική ανάπτυξη και όλες εξυπηρετούν τη διαδικασία συσσώρευσης, καθώς η κοινωνία γίνεται ένα απέραντο εργοστάσιο. Έτσι κατά συνέπεια, η διάκριση μεταξύ της παραγωγικής και μη παραγωγικής εργασίας εξαφανίζεται επίσης.

Αυτό σημαίνει ότι ο καπιταλισμός όχι μόνο μας οδηγεί πέρα από την εργασία, αλλά δημιουργεί τους όρους για τη «συλλογικοποίηση» της εργασιακής εμπειρίας μας. Αντιλαμβανόμαστε γιατί αυτές οι θεωρίες έχουν γίνει δημοφιλείς. Έχουν εκείνα τα ουτοπικά στοιχεία που είναι ιδιαίτερα ελκυστικά για τους γνωστικούς εργαζόμενους, τους cognitariati όπως τους αποκαλούν ο Negri και μερικοί ιταλοί ακτιβιστές. Με τη νέα θεωρία ένα νέο λεξιλόγιο έχει εφευρεθεί. Αντί του προλεταριάτου έχουμε το cognitariati. Αντί της εργατικής τάξης, έχουμε το «πλήθος», πιθανώς επειδή η έννοια του πλήθους αποκαλύπτει την ενότητα που δημιουργείται από τη νέα κοινωνικοποίηση της εργασίας. Για όλες τις μορφές εργασίας ενσωματώστε τα στοιχεία της γνωστικής εργασίας, της πληροφοριακής εργασίας και ούτω καθ' εξής.

Αυτή η θεωρία έχει κερδίσει πολλή δημοτικότητα, λόγω της

Το κείμενο «Precarious Labor: A Feminist Viewpoint» βρίσκεται στον δικτυακό τόπο <http://slash.autonomedia.org/node/11047>

Η Silvia Federici είναι μελετητρία, ακτιβίστρια και καθηγήτρια από τη σκοπιά της ριζικής φεμινιστικής μαρξιστικής παράδοσης. Συμμετείχε τη δεκαετία του '70 στην Ιταλία σε ομάδες της αυτονομίας και του ριζοσπαστικού φεμινισμού όπως η Lotta Femminista. Σήμερα διδάσκει κοινωνικές και πολιτικές επιστήμες στο πανεπιστήμιο Hofstra της Νέας Υόρκης. Είναι επίσης συνιδρυτής της επιτροπής για τη ακαδημαϊκή ελευθερία στην Αφρική.

Το πιο πρόσφατο βιβλίο της είναι το «Κτήνος και η Μάγισσα: Οι γυναίκες, το σώμα και η πρωτόγονη συσσώρευση, επεκτείνοντας την εργασία της Leopoldina Fortunati». Μεταξύ άλλων επιχειρηματολογεί ενάντια στις μαρξιστικές αναλύσεις ότι η πρωτόγονη συσσώρευση ήταν ένας απαραίτητος πρόδρομος για τον καπιταλισμό αλλά ισχυρίζεται ότι η ίδια η πρωτόγονη συσσώρευση ήταν το θεμελιώδες χαρακτηριστικό του καπιταλισμού. Εκείνος ο καπιταλισμός, προκειμένου να διαιωνιστεί, απαιτούσε μια συνεχή μετάγγιση της κεφαλαιακής απαλλοτρίωσης. Συνδέει αυτήν την απαλλοτρίωση με την απλήρωτη εργασία των γυναικών και την αναπαραγωγή, τις οποίες πλαισιώνει ως ιστορική προϋπόθεση για την άνοδο της καπιταλιστικής οικονομίας.

Σε συνδυασμό με αυτό περιγράφει την ιστορική πάλη των αστικών τάξεων και τους αγώνες για το κομμουνισμό. Αντί να δει τον καπιταλισμό ως μια ζυγισμένη ήττα της φεουδαρχίας, η Federici ερμηνεύει την άνοδο του καπιταλισμού ως αντιδραστική κίνηση για να υπονομευθεί η πλημμυρίδα των κομμουνισμών και για να διατηρηθεί η βασική κοινωνική σύμβαση.

Τοποθετεί τη θεσμοποίηση του βιασμού και της πορνείας, καθώς επίσης και το κυνήγι μαγισσών, το κάψιμο και τα βασανιστήρια στο κέντρο μιας συστηματικής υποταγής των γυναικών και του σφετερισμού της εργασίας τους.

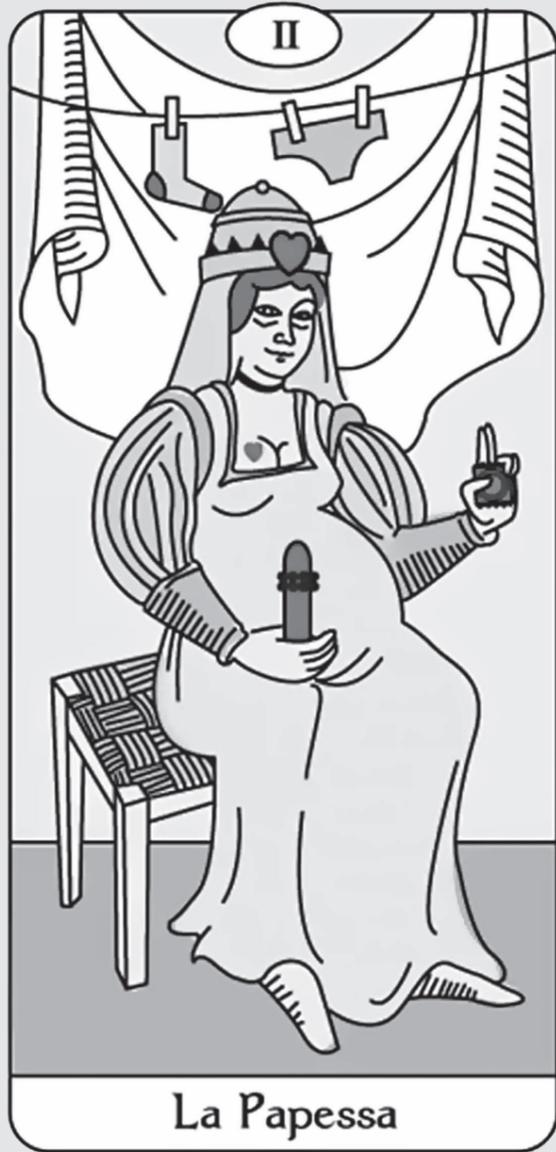

SANTA PRECARIA: το βιβλίο της Raffaella R. Ferré για τη ζωή και τα πάθη των γυναικών στη στις σημερινές επισφαλές συνθήκες ζωής

πληθώρας νέων ακτιβιστών, που μετά από τόσα χρόνια σχολείου και πτυχίων δουλεύουν σε επισφαλείς θέσεις. Οι θεωρίες είναι πολύ δημοφιλείς επειδή θεωρούν ότι παρά τη δυστυχία και την εκμετάλλευση, κινούμαστε προς ένα υψηλότερο επίπεδο παραγωγής και κοινωνικών σχέσεων. Αυτό είναι μια γενίκευση των εργαζομένων του οκταώρου που βλέπουν αυτή τη ρουτίνα ως φυλακή. Βλέπουν την επισφάλεια ως κάτι που θα τους δώσει νέες δυνατότητες, τις οποίες οι γονείς τους δεν είχαν. Οι νέοι άντρες σήμερα για παράδειγμα δεν είναι τόσο πειθαρχημένοι όσο οι γονείς τους, που περίμεναν ότι η σύζυγός ή η σύντροφός τους θα εξαρτάνταν οικονομικά από αυτούς. Τώρα μπορούν να βασιστούν στις κοινωνικές σχέσεις που περιλαμβάνουν την πολύ λιγότερη οικονομική εξάρτηση. Επίσης οι περισσότερες γυναίκες έχουν αυτόνομη πρόσβαση στο μισθό και αρνούνται συχνά να κάνουν παιδιά.

Έτσι αυτή η θεωρία είναι ελκυστική για τη νέα γενιά, οι οποία παρά τις δυσκολίες της επισφάλειας βλέπει σ' αυτήν ορισμένες δυνατότητες. Θέλουν να αρχίσουν από εκεί. Δεν ενδιαφέρονται

Η έννοια του «πλήθους» προτείνει ότι οι διαχωρισμοί μέσα στην εργατική τάξη δεν υφίστανται πλέον ή ότι πλέον δεν είναι πολιτικά σχετικοί. Αλλά αυτό είναι προφανώς μια ψευδαίσθηση. Μερικές φεμινίστριες έχουν επισημάνει ότι η επισφαλής εργασία δεν είναι ένα νέο φαινόμενο. Οι γυναίκες είχαν πάντα μια αβέβαιη σχέση με την εργασία.

Ο **Θηλυκός Πάπας** είναι έγκυος με ελπίδες και καλές συμβουλές. Αντιπροσωπεύει το δικαίωμα στο να αγαπάτε, να ζείτε τη ζωή σας και τη σεξουαλικότητά σας. Προβλέπει τις επιθυμίες σας, προβλέπει τα εμπόδια που θέτει το αφεντικό σας στη προσωπική σας ζωή, και τα εμπόδια που θέτει το Βατικανό στην επιλογή των εσώρουχων σας. Βρίσκεται εδώ για να σας σώσει. Το προφυλακτικό που κρατά στο ένα χέρι συμβολίζει τη συνειδητοποίηση και τη σεξουαλική ευθύνη, ενώ ο δονητής που κρατάει στο άλλο χέρι χαρακτηρίζει την ήττα της εννοχής και της κληρονομιάς της καθολικής παράδοσης.

Ο **Θηλυκός Πάπας** είναι κάρτα του **Almanac Di Precariomanca** (Άλμπουμ της Επισφάλειας) που μοιράστηκε στο Μιλάνο στην πορεία της πρωτομαγιάς το 2007. Ολόκληρο το άλμπουμ είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://cartomanzia.precaria.org/index-eng.html>

για έναν αγώνα για την πλήρη απασχόληση. Αλλά υπάρχει επίσης μια διαφορά εδώ μεταξύ της Ευρώπης και των ΗΠΑ. Στην Ιταλία π.χ. υπάρχει μεταξύ του κινήματος το αίτημα του εγγυημένου εισοδήματος. Το καλούν «flexicurity». Είμαστε, λένε, χωρίς δουλειά, είμαστε επισφαλείς γιατί το κεφάλαιο έτσι μας χρειάζεται, οπότε πρέπει να πληρώσουν για αυτό. Έχουν υπάρξει διάφορες κινητοποιήσεις για το εγγυημένο εισόδημα, ειδικά την 1η Μαΐου. Στο Μιλάνο, την φετινή πρωτομαγιά, υπήρχε και η φιγούρα του «Αγίου Πρεκάριου», του προστάτη των επισφαλών εργαζομένων. Η ειρωνική αυτή φιγούρα υπάρχει σε πολλές κινητοποιήσεις που αφορούν το θέμα της επισφάλειας. Κριτική της επισφαλούς εργασίας

Θα συνεχίσω με μια κριτική αυτών των θεωριών, μια κριτική από μια φεμινιστική σκοπιά. Η κριτική αυτή, δεν έχει σκοπό να απαξιώσει τη σημασία των θεωριών αυτών. Έχουν εμπνευστεί μέσα από έντονη πολιτική οργάνωση και προσπαθούν να κατανοήσουν τις αλλαγές που έχουν πραγματοποιηθεί στην οργάνωση της εργασίας, η οποία έχει επηρεάσει όλη μας τη ζωή. Στην Ιταλία, τα τελευταία χρόνια, η επισφαλής εργασία είναι μια από τις κύριες κατευθύνσεις του κινήματος μαζί με τον αγώνα για τα δικαιώματα των μεταναστών.

Δεν θέλω να απαξιώσω τη δραστηριότητα που πραγματοποιείται γύρω από τα ζητήματα της επισφάλειας. Σαφώς, αυτό που βλέπουμε την τελευταία δεκαετία είναι μια νέα μορφή αγώνα. Ένα νέο είδος οργάνωσης πραγματοποιείται, έξω από τα όρια του παραδοσιακού εργασιακού χώρου. Όπου ο εργασιακός χώρος ήταν το εργοστάσιο ή το γραφείο, βλέπουμε τώρα μια μορφή αγώνα που βγαίνει έξω από το εργοστάσιο, στο «έδαφος», συνδέοντας διαφορετικές θέσεις εργασίας, οικοδομώντας νέα κινήματα. Οι θεωρίες της επισφαλούς εργασίας προσπαθούν να αποτελέσουν τις πτυχές της καινοτομίας στην οργάνωση της εργασίας και της προσπάθειας να γίνουν κατανοητές οι μορφές οργάνωσης.

Αυτό είναι πολύ σημαντικό, αν και συγχρόνως, η επισφαλής εργασία έχει σοβαρές ελλείψεις όπως προηγουμένως υπαινίχτηκα. Θα περιγράψω και θα συζητήσω έπειτα το θέμα των εναλλακτικών λύσεων.

Η πρώτη κριτική μου είναι ότι αυτή η θεωρία στηρίζεται σε μια λανθασμένη κατανόηση για το πώς λειτουργεί ο καπιταλισμός. Θεωρεί ότι η καπιταλιστική ανάπτυξη κινείται προς υψηλότερες μορφές παραγωγής και εργασίας. Στο Πλήθος, οι Negri και Hardt γράφουν ότι η εργασία γίνεται περισσότερο «ευφυής». Το αποτέλεσμα είναι ότι η καπιταλιστική οργάνωση και ανάπτυξη δημιουργούν ήδη τους όρους για την εξάλειψη της εκμετάλλευσης. Πιθανώς, σε κάποιο σημείο, ο καπιταλισμός που δίνει συνοχή αυτή τη στιγμή στην κοινωνία θα διαρραγεί και οι δυνατότητες που έχουν δημιουργηθεί μέσα σε αυτήν θα ελευθερωθούν. Υπάρχει μια υπόθεση ότι αυτή η διαδικασία είναι ήδη ορατή στην παρούσα οργάνωση της παραγωγής. Κατά την άποψή μου, αυτό είναι μια παρανόηση των αποτελεσμάτων της αναδόμησης που παράγεται από την κεφαλαιοκρατική παγκοσμιοποίηση και τη νεοφιλελεύθερη στροφή.

Αυτό που οι Negri και Hardt δεν βλέπουν είναι ότι το τεράστιο τεχνολογικό άλμα που ήταν αναγκαίο για το μετασχηματισμό της εργασίας έχει πληρωθεί με κόστος την τεράστια αύξηση της εκμετάλλευσης σε άλλα σημεία της παραγωγικής διαδικασίας. Υπάρχει μια συνέχεια μεταξύ του εργαζομένου στο χώρο της τεχνολογίας και του εργαζομένου στο Κονγκό που σκάβει για κοβάλτιο με τα χέρια του, προσπαθώντας να επιζήσει μέσα στην εκμετάλλευση, από τους επαναλαμβανόμενους κύκλους της διαρθρωτικής προσαρμογής και κλοπής των φυσικών πόρων και του εδάφους του.

Η θεμελιώδης αρχή είναι ότι η καπιταλιστική ανάπτυξη είναι μια διαδικασία που συγχρόνως εμπεριέχει και μια διαδικασία υπανάπτυξης. Η Maria Mies το περιγράφει εύγλωττα στην εργασία της: «Αυτό που εμφανίζεται ως ανάπτυξη σε ένα μέρος του καπιταλιστικού κόσμου είναι υπανάπτυξη σε ένα άλλο μέρος».

Αυτή η σύνδεση αγνοείται παντελώς από αυτή τη θεωρία. Στην πραγματικότητα ολόκληρη η θεωρητική ανάλυση ισχυρίζεται ότι η διαδικασία της εργασίας μας φέρνει κοντά. Όταν οι Negri και Hardt λένε «να γίνουν κοινά» τα της εργασίας και χρησιμοποιούν την έννοια του πλήθους για να δείξουν το νέο κομμουνισμό που χτίζεται μέσω της ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων, πιστεύω ότι είναι τυφλοί σε ένα μεγάλο μέρος αυτού που συμβαίνει με το παγκόσμιο προλεταριάτο.

Είναι τυφλοί όταν δεν βλέπουν την καταστροφή της ζωής και του οικολογικού περιβάλλοντος. Δεν βλέπουν ότι η αναδιάρθρωση της παραγωγής έχει στοχεύσει στην αναδόμηση των εργασιακών σχέσεων, παρά στην εξάλειψή τους. Η ιδέα ότι η ανάπτυξη του μικροτσιπ δημιουργεί τις νέες αστικές τάξεις είναι παραπλανητική. Ο κοινοτισμός μπορεί μόνο να είναι μόνο προϊόν του αγώνα, και όχι της καπιταλιστικής παραγωγής.

Μια από τις κριτικές μου στους Negri και Hardt είναι ότι θεωρούν την καπιταλιστική οργάνωση της εργασίας ως έκφραση μιας υψηλότερης ορθολογιστικής ικανότητας και ότι αυτή η ανάπτυξη είναι απαραίτητη για να δημιουργήσει τους υλικούς

όρους για τον κομμουνισμό. Αυτή η πεποίθηση είναι στο κέντρο της θεωρίας της επισφαλούς εργασίας. Θα μπορούσαμε να συζητήσουμε εδώ εάν αντιπροσωπεύει τη σκέψη του Marx. Βεβαίως το κομμουνιστικό μανιφέστο μιλά για τον καπιταλισμό με τέτοιους όρους όπως επίσης και μερικά κεφάλαια του Grundrisse. Αλλά δεν είναι σαφές ότι αυτό ήταν ένα κυρίαρχο θέμα στην εργασία του Marx, όχι τουλάχιστον στο Κεφάλαιο.

Επισφαλής Εργασία και Αναπαραγωγική εργασία

Άλλη μια κριτική που κάνω ενάντια στην θεωρία της επισφαλούς εργασίας είναι το ότι παρουσιάζει τον εαυτό της σε ουδέτερο γένος. Υποθέτει πως η αναδιόργανωση της παραγωγής δεν σχετίζεται με τις σχέσεις εξουσίας και τις ιεραρχίες που υπάρχουν μέσα στην εργατική τάξη βάσει της φυλής, του φύλου και της ηλικίας, και επομένως δεν ενδιαφέρεται για την εξέταση αυτών των σχέσεων εξουσίας. Δεν έχει τα θεωρητικά και πολιτικά εργαλεία για να σκεφτεί πώς να αντιμετωπίσει αυτά τα ζητήματα. Δεν υπάρχει καμία συζήτηση στους Negri, Virno και Hardt για το πώς ο μισθός χρησιμοποιούνταν και συνεχίζει να χρησιμοποιείται στην οργάνωση αυτών των διαχωρισμών και πώς επομένως πρέπει να προσεγγίσουμε τον αγώνα για μισθό έτσι ώστε να πάψει να αποτελεί αιτία περαιτέρω διαχωρισμών, αλλά αντ' αυτού να μας βοηθήσει να τους ξεπεράσουμε. Για μένα αυτό είναι ένα από τα πρωτεύοντα ζητήματα που πρέπει να εξετάσουμε μέσα στο κίνημα.

Η έννοια του "πλήθους" προτείνει ότι οι διαχωρισμοί μέσα στην εργατική τάξη δεν υφίστανται πλέον ή ότι πλέον δεν είναι πολιτικά σχετικοί. Αλλά αυτό είναι προφανώς μια ψευδαίσθηση. Μερικές φεμινίστριες έχουν επισημάνει ότι η επισφαλής εργασία δεν είναι ένα νέο φαινόμενο. Οι γυναίκες είχαν πάντα μια αβέβαιη σχέση με την εργασία. Αλλά αυτή η κριτική οδηγεί αρκετά μακριά.

Η ανησυχία μου είναι ότι η θεωρία της επισφαλούς εργασίας του Negri αγνοεί ή παρακάμπτει, μια από τις σημαντικότερες συνεισφορές της φεμινιστικής θεωρίας και του φεμινιστικού αγώνα, η οποία είναι ο επαναπροσδιορισμός της εργασίας και η αναγνώριση της απλήρωτης αναπαραγωγικής εργασίας των γυναικών ως βασική πηγή κεφαλαιοκρατικής συσσώρευσης. Στον επαναπροσδιορισμό των οικιακών ως ΕΡΓΑΣΙΑ, ως όχι προσωπική υπηρεσία αλλά εργασία που παράγει και αναπαράγει την εργατική δύναμη, οι φεμινίστριες έχουν αποκαλύψει ένα νέο κρίσιμο έδαφος της εκμετάλλευσης, που ο Marx και η μαρξιστική θεωρία αγνόησαν παντελώς. Όλες οι σημαντικές πολιτικές ιδέες που περιλαμβάνονται σε αυτή την ανάλυση παραμερίστηκαν ως τελειώς άσχετες για την κατανόηση της παρούσας οργάνωσης της παραγωγής.

Υπάρχει μια εξασθενημένη ηχώ της φεμινιστικής ανάλυσης στο συνυπολογισμό της αποκαλούμενης «συναισθηματικής εργασίας» στο φάσμα των παραγωγικών δραστηριοτήτων που είναι κατάλληλα ως «άυλη εργασία». Εντούτοις, το καλύτερο που οι Negri και Hardt μπορούν να εντοπίσουν είναι η περίπτωση των γυναικών που εργάζονται ως αεροσυνοδοί ή στη βιομηχανία υπηρεσιών τροφίμων, τις οποίες αποκαλούν «συναισθηματικές εργάτριες» επειδή τους ζητείται να χαμογελούν στους πελάτες τους.

Αλλά τι είναι η «συναισθηματική εργασία;» Και γιατί συμπεριλαμβάνεται στη θεωρία της άυλης εργασίας; Φαντάζομαι ότι συμπεριλαμβάνεται επειδή δεν παράγει απτά προϊόντα αλλά «καταστάσεις της ύπαρξης», δηλαδή, παράγει συναισθήματα. Και πάλι, για να τεθεί απερίφραστα, σκέφτομαι ότι αυτό είναι ένα κόκκαλο που ρίχνεται στο φεμινισμό, ο οποίος σήμερα αποτελεί μια προοπτική που έχει κάποια κοινωνική υποστήριξη και δεν μπορεί πλέον να αγνοηθεί.

Όμως η έννοια της «συναισθηματικής εργασίας» απογυμνώνει την φεμινιστική ανάλυση της οικιακής εργασίας από την απομυθιστικοποιητική της δύναμη. Στην πραγματικότητα, φέρνει την αναπαραγωγική εργασία πίσω στον μυστικοποιημένο κόσμο, προτείνοντας ότι η αναπαραγωγή των ανθρώπων είναι μονάχα θέμα παράγωγης «συγκινήσεων» και «συναισθημάτων». Παλιότερα αποκαλούνταν «εργασία του έρωτα-αγάπης». Οι Negri και Hardt αντ' αυτού έχουν ανακαλύψει την έννοια του «συναισθήματος».

Η φεμινιστική ανάλυση της λειτουργίας του σεξουαλικού καταμερισμού της εργασίας, της λειτουργίας των ιεραρχιών του κοινωνικού φύλου, η ανάλυση του τρόπου που ο καπιταλισμός έχει χρησιμοποιήσει την αμοιβή για να κινητοποιήσει την εργασία των γυναικών στην αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης, όλα αυτά χάνονται κάτω από την ετικέτα της «συναισθηματικής εργασίας».

Το ότι η φεμινιστική αυτή ανάλυση αγνοείται στην εργασία των Negri και Hardt επιβεβαιώνει τις υποψίες μου ότι η θεωρία τους εκφράζει τα συμφέροντα μιας επίλεκτης ομάδας εργαζομένων, ακόμα κι αν θεωρεί πως απευθύνεται σε όλους τους εργαζομένους, όλους όσους συγχωνεύονται στο μεγάλο καζάνι του πλήθους. Στην πραγματικότητα, η θεωρία της επισφαλούς και άυλης εργασίας αναφέρεται στην κατάσταση και τα συμφέροντα των εργαζομένων που εργάζονται στο πιο υψηλό

επίπεδο καπιταλιστικής τεχνολογίας. Η αδιαφορία τους για την αναπαραγωγική εργασία και η υπόθεσή του ότι όλες οι μορφές εργασίας συνθέτουν κάτι κοινό, αποκρύπτουν το γεγονός ότι ενδιαφέρονται για το πιο προνομιούχο τμήμα της εργατικής τάξης. Αυτό σημαίνει ότι δεν είναι μια θεωρία που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε για να χτίσουμε ένα πραγματικά αυτοαναπαράγόμενο κίνημα.

Για αυτόν τον στόχο η συνεισφορά του φεμινιστικού κινήματος παραμένει κρίσιμη σήμερα. Οι φεμινίστριες στη δεκαετία του '70 προσπάθησαν να καταλάβουν τις ρίζες της καταπίεσης και εκμετάλλευσης των γυναικών και των ιεραρχιών βάσει του κοινωνικού φύλου. Τα περιέγραψαν ως προερχόμενα από μια άνιση κατανομή της εργασίας που ανάγκαζε τις γυναίκες να εργαστούν για την αναπαραγωγή της εργατικής τάξης. Αυτή η ανάλυση αποτέλεσε τη βάση μιας ριζικής κοινωνικής κριτικής, οι επιπτώσεις της οποίας πρέπει ακόμα να γίνουν κατανοητές και να αναπτυχθούν στο μέγιστο των δυνατοτήτων τους.

Όταν είπαμε ότι η οικιακή εργασία είναι στην πραγματικότητα εργασία για το κεφάλαιο, η οποία αν και είναι απλήρωτη εργασία συμβάλλουν στη συσσώρευση του κεφαλαίου, καθιερώσαμε κάτι εξαιρετικά σημαντικό για τη φύση του καπιταλισμού ως σύστημα της παραγωγής. Καθιερώσαμε το ότι ο καπιταλισμός στηρίζεται σε ένα απέραντο ποσό απλήρωτης εργασίας, η οποία δεν στηρίζεται αποκλειστικά ή πρώτιστα σε συμβατικές σχέσεις και ότι η σχέση του μισθού κρύβει την απλήρωτη, με μορφή σκλαβιάς, φύση ενός τόσο μεγάλου μέρους της εργασίας επάνω στην οποία βασίζεται η καπιταλιστική συσσώρευση.

Επίσης, όταν είπαμε ότι τα «οικιακά» είναι η εργασία που αναπαράγει όχι μόνο «τη ζωή», αλλά «την εργατική δύναμη», αρχίσαμε να χωρίζουμε δύο διαφορετικές σφαίρες, της ζωής μας και της εργασίας, οι οποίες έμοιαζαν αναπόσπαστα συνδεδεμένες. Γίναμε ικανές να συλλάβουμε μια πάλη ενάντια στα οικιακά που έγιναν κατανοητά τώρα ως αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης, ως η αναπαραγωγή του σημαντικότερου εμπορεύματος του κεφαλαίου: την ικανότητα του εργαζομένου να εργαστεί, την ικανότητα του εργαζομένου/ης να είναι εκμεταλλεύσιμος/η. Με άλλα λόγια, αναγνωρίζοντας ότι η «αναπαραγωγική εργασία» είναι στην πραγματικότητα ένα πεδίο συσσώρευσης και επομένως ένα πεδίο εκμετάλλευσης, ήμασταν σε θέση να δούμε επίσης την αναπαραγωγή ως πεδίο του αγώνα, και πολύ σημαντικό, να συλλάβουμε ένα αντικαπιταλιστικό αγώνα ενάντια στην αναπαραγωγική εργασία που δεν θα κατέστρεφε τους εαυτούς μας ή τις κοινότητές μας. Πώς αγωνίζεσαι κατά και πέρα από την αναπαραγωγική εργασία; Δεν είναι το ίδιο με το να αγωνίζεσαι στο παραδοσιακό εργοστάσιο και να εναντιώνεσαι, για παράδειγμα, στην ταχύτητα μιας γραμμής συναρμολόγησης. Στην άλλη άκρη του αγώνα υπάρχουν άνθρωποι όχι πράγματα. Από την στιγμή που λέμε πως η αναπαραγωγική εργασία είναι πεδίο αγώνα πρέπει πρωτίστως και άμεσα να αντιμετωπίσουμε το θέμα για το πώς αγωνιζόμαστε σε αυτό το πεδίο χωρίς καταστροφή των ανθρώπων τους οποίους φροντίζουμε. Αυτό είναι ένα πρόβλημα το οποίο οι μητέρες, οι δασκάλες/οι και οι νοσοκόμες/οι γνωρίζουν πολύ καλά.

Για αυτό είναι κρίσιμο να γίνει ένας διαχωρισμός μεταξύ της δημιουργίας των ανθρώπινων όντων και της αναπαραγωγής τους ως εργατική δύναμη, ως μελλοντικούς εργαζομένους, οι οποίοι επομένως πρέπει να εκπαιδευθούν, όχι απαραίτητως σύμφωνα με τις ανάγκες και τις επιθυμίες τους, για να πειθαρχηθούν και να επιστρατευθούν με έναν συγκεκριμένο τρόπο.

Ήταν σημαντικό για τις φεμινίστριες να δουν, παραδείγματος χάριν, ότι αρκετή από την οικιακή εργασία καθώς και η ανατροφή των παιδιών είναι εργασία αστυνόμευσης των παιδιών μας, έτσι ώστε να προσαρμοστούν στην εργασιακή πειθαρχία. Αρχίσαμε έτσι να βλέπουμε πως με την άρνηση των ευρέων τομέων της εργασίας, όχι μόνο θα μπορούσαμε να ελευθερωθούμε εμείς αλλά θα μπορούσαμε επίσης να ελευθερώσουμε τα παιδιά μας. Είδαμε ότι ο αγώνας μας δεν ήταν εις βάρος των ανθρώπων για τους οποίους νοιαζόμαστε, αν και μπορούμε να αποφύγουμε την προετοιμασία μερικών γευμάτων ή τον καθαρισμό του πατώματος. Πραγματικά η άρνησή μας άνοιξε το δρόμο για την δική τους άρνηση και την διαδικασία της απελευθέρωσης.

Μόλις είδαμε ότι εκτός από την αναπαραγωγή της ζωής επεκταθήκαμε και την καπιταλιστική συσσώρευση και αρχίσαμε να καθορίζουμε την αναπαραγωγική εργασία ως εργασία για το κεφάλαιο, ανοίξαμε επίσης τη δυνατότητα μιας διαδικασίας ανασύνθεσης μεταξύ των γυναικών.

Σκεφτείτε παραδείγματος χάριν το κίνημα των πορνών το οποίο καλούμε σήμερα κίνημα των «εργατριών του σεξ». Στην Ευρώπη η προέλευση αυτού του κινήματος πρέπει να αναζητηθεί πίσω στο 1975 όταν διάφορες εργάτριες του σεξ στο Παρίσι κατέλαβαν μια εκκλησία, ως διαμαρτυρία ενάντια σε έναν νέο κανονισμό για τον πολεοδομικό διαχωρισμό τους που το εξέλαβαν ως απειλή για την ασφάλειά τους. Υπήρξε μια σαφής σύνδεση μεταξύ εκείνης της προσπάθειας, η οποία διαδόθηκε σύντομα σε όλη την Ευρώπη και τις Ηνωμένες Πολιτείες, και των σκέψεων και των προκλήσεων πάνω στην οικιακή εργασία που έβαζε το φεμινιστικό κίνημα. Η δυνατότητα να ειπωθεί ότι η σεξουαλικότητα για τις γυναίκες είναι εργασία έχει οδηγήσει σε έναν ολόκληρο νέο τρόπο σκέψης για τις σεξουαλικές σχέσεις,

συμπεριλαμβανομένων των ομοφυλοφιλικών σχέσεων. Λόγω του φεμινιστικού κινήματος και του κινήματος των ομοφυλόφιλων έχουμε αρχίσει να σκεφτόμαστε για τους τρόπους με τους οποίους ο καπιταλισμός έχει εκμεταλλευτεί τη σεξουαλικότητα μας, και την έχει καταστήσει «παραγωγική».

Συμπερασματικά, αποτέλεσε μια μείζονα καινοτομία το ότι οι γυναίκες άρχισαν να αντιλαμβάνονται την απλήρωτη εργασία και την παραγωγή που συνεχίζεται στο σπίτι καθώς επίσης και έξω από το σπίτι ως αναπαραγωγή του εργατικού δυναμικού. Αυτό έχει επιτρέψει μια επανεξέταση κάθε πτυχής της καθημερινής ζωής - ανατροφή παιδιών, σχέσεις μεταξύ των ανδρών και των γυναικών, ομοφυλοφιλικές σχέσεις, σεξουαλικότητα γενικά σε σχέση με την καπιταλιστική εκμετάλλευση και συσσώρευση.

Δημιουργώντας κινήματα αυτο-αναπαραγωγής

Πρέπει να εξασφαλίσουμε ότι δεν θα συγκρουόμαστε με το κεφάλαιο μόνο κατά την διάρκεια μιας κινητοποίησης, αλλά ότι θα συγκρουόμαστε με αυτό συλλογικά σε κάθε στιγμή των ζωών μας.

Όπως κάθε πτυχή της καθημερινής ζωής έγινε κατανοητή στη δυνατότητά της για απελευθέρωση και εκμετάλλευση, είδαμε τους πολλούς τρόπους με τους οποίους συνδέονται οι γυναικείοι αγώνες με τις γυναίκες. Αντιληφθήκαμε τη δυνατότητα «συμμαχιών» που δεν είχαμε φανταστεί και για τον ίδιο λόγο τη δυνατότητα να γεφυρωθούν οι διαχωρισμοί που έχουν δημιουργηθεί μεταξύ των γυναικών, επίσης βάσει της ηλικίας, της φυλής, της σεξουαλικής προτίμησης. Δεν μπορούμε να χτίσουμε ένα κίνημα που να είναι βιώσιμο χωρίς μια κατανόηση αυτών των σχέσεων εξουσίας. Πρέπει επίσης να μάθουμε από τη φεμινιστική ανάλυση της αναπαραγωγικής εργασίας, καθώς κανένα κίνημα δεν μπορεί να επιζήσει παρά μόνο εάν ενδιαφέρεται για την αναπαραγωγή των μελών του. Αυτό είναι μια από τις αδυναμίες του κινήματος κοινωνικής δικαιοσύνης στις ΗΠΑ. Πηγαίνουμε σε διαδηλώσεις, δημιουργούμε γεγονότα, και αυτό μετατρέπεται σε αιχμή του αγώνα μας. Η ανάλυση για το πώς αναπαράγουμε αυτές τις κινήσεις, πώς αναπαράγουμε εμείς οι ίδιες/οι δεν είναι στο κέντρο της κινηματικής οργάνωσης. Θα έπρεπε να είναι. Χρειάζεται να πάμε πίσω στην ιστορική

παράδοση της εργατικής τάξης που οργάνωνε την «αμοιβαία βοήθεια» και να ξανασκεφτούμε εκείνη την εμπειρία, όχι απαραίτητως επειδή θέλουμε να την αναπαράγουμε, αλλά για να ανασύρουμε σημεία έμπνευσης για το παρόν.

Πρέπει να χτίσουμε ένα κίνημα που να βάζει στην ημερήσια διάταξή του την ίδια την αναπαραγωγή του. Ο αντικαπιταλιστικός αγώνας πρέπει να δημιουργήσει τις μορφές υποστήριξης και πρέπει να έχει τη δυνατότητα να χτίσει συλλογικά μορφές αναπαραγωγής.

Πρέπει να εξασφαλίσουμε ότι δεν θα συγκρουόμαστε με το κεφάλαιο μόνο κατά την διάρκεια μιας κινητοποίησης, αλλά ότι θα συγκρουόμαστε με αυτό συλλογικά σε κάθε στιγμή των ζωών μας. Αυτό που συμβαίνει διεθνώς αποδεικνύει ότι μόνο όταν έχεις αυτές τις μορφές συλλογικής αναπαραγωγής, όταν έχεις κοινότητες που αναπαράγονται συλλογικά, έχεις τελικά αγώνες που κινούνται με έναν πολύ ριζοσπαστικό τρόπο ενάντια στην καθιερωμένη τάξη, όπως παραδείγματος χάριν ο αγώνας των ιθαγενών στη Βολιβία ενάντια στην ιδιωτικοποίηση του νερού ή στο Εκουαδόρ ενάντια στην καταστροφή της ιθαγενικής γης από τις πετρελαιοειδικές εταιρίες.

Θέλω να κλείσω λέγοντας πως εάν εξετάσουμε το παράδειγμα των αγώνων σε Οαχασα, Βολιβία, και Εκουαδόρ, βλέπουμε ότι οι ριζοσπαστικότερες συγκρούσεις δεν δημιουργούνται από τους διανοούμενους ή γνωστικούς/διανοητικούς εργαζομένους ή από το κοινό του Διαδικτύου. Αυτό που έδωσε τη δύναμη στους ανθρώπους της Οαχασα ήταν η βαθιά αλληλεγγύη που έδωσε όλους μεταξύ τους, μια αλληλεγγύη που για παράδειγμα οδήγησε τους ιθαγενείς από κάθε μέρος της χώρας να υποστηρίξει τους «maestros» (στη δασκάλους), τους οποίους αντιμετώπισαν ως μέλη των κοινοτήτων τους. Στη Βολιβία επίσης, οι άνθρωποι που αντιστάθηκαν στην ιδιωτικοποίηση του νερού είχαν μια μακροχρόνια παράδοση κοινοτικών αγώνων. Η οικοδόμηση αυτής της αλληλεγγύης, η κατανόηση του πώς μπορούμε να υπερνικήσουμε τους διαχωρισμούς μεταξύ μας, είναι ένας στόχος που πρέπει να τοποθετηθεί στην ημερήσια διάταξη. Συμπερασματικά το κύριο πρόβλημα της θεωρίας της επισφαλούς εργασίας είναι ότι δεν μας δίνει τα εργαλεία για να υπερνικήσουμε τον τρόπο με τον οποίο διαιρούμαστε. Αλλά αυτοί οι διαχωρισμοί, που αναδημιουργούνται συνεχώς, είναι η θεμελιώδης αδυναμία μας όσον αφορά την ικανότητά μας να αντισταθούμε στην εκμετάλλευση και να δημιουργήσουμε μια δίκαιη κοινωνία.

ΜΙΑ ΑΙΡΕΤΙΚΗ ΤΑΞΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

(ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ FORCES OF LABOR)

του mr_sun_light
mr_sun_light@yahoo.com

ένα μεγάλο ευχαριστώ στον aerojiman για τις παρατηρήσεις του

Γιατί το κεφάλαιο «φεύγει» από την παραγωγή; Γιατί έχει αναπτύχθει τόσο πολύ το χρηματοπιστωτικό σύστημα; Απαντήσεις μπορούν να δοθούν μόνο αν μελετήσουμε την εξέλιξη της ταξικής πάλης σε παγκόσμιο και διαχρονικό επίπεδο. Και αυτό ακριβώς κάνει το Forces of Labor. Ένα βιβλίο που δυστυχώς δεν έχει ακόμα μεταφραστεί στα ελληνικά αλλά έχει προκαλέσει μεγάλες συζητήσεις σε Αμερική και Ευρώπη.

FORCES OF LABOR: WORKERS' MOVEMENTS AND GLOBALIZATION SINCE 1870
(Δυνάμεις της Εργασίας: Εργατικά Κινήματα και Παγκοσμιοποίηση από το 1870)

ΤΗΣ BEVERLY SILVER

Η συγκεκριμένη βιβλιοπαρουσίαση είναι εκτενής και καταπιάνεται με το ζήτημα του χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου μόνο στο τελευταίο μέρος της, όπως και το ίδιο το βιβλίο. Παρολαυτά, είναι αναγκαίο να μιλήσουμε αναλυτικά για το βιβλίο, καθότι καταφέρνει, με ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ-ΙΣΤΟΡΙΚΗ-ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΕΜΒΕΛΕΙΑΣ ανάλυση, όχι μόνο να καταρρίψει πολλούς σύγχρονους μύθους για τη σχέση κεφαλαίου-εργασίας, αλλά ταυτόχρονα να μας δώσει εννοιολογικά όπλα και «προβλέψεις» για τον 21ο αιώνα.

Ας δούμε τα πράγματα από την αρχή. Από τα μέσα της δεκαετίας του '80 μια ομάδα ερευνητών στο Πανεπιστήμιο του Binghamton στην Αμερική ξεκίνησε να δημιουργεί μια βάση δεδομένων για τους εργατικούς αγώνες. Μια βάση δεδομένων που κάλυπτε όλο τον κόσμο (168 χώρες), από το 1870 και έπειτα. Ως το 1996 συγκέντρωσε 91947 αναφορές εργατικής αναταραχής που αποτέλεσαν την εμπειρική βάση του βιβλίου. Έμφαση δόθηκε στα «κύματα αγώνων», δηλαδή σε στιγμές άμπτως ή παλίστροφας αγώνων και πως αυτές ταίριαζαν με τις αλλαγές πολιτικής διαχείρισης των εργατικών κινήματων.

Με αυτή τη βάση δεδομένων, η Beverly Silver (μέλος της ερευνητικής ομάδας που κατέγραψε τους εργατικούς αγώνες) ξεκινά το βιβλίο της θέτοντας σημαντικά ερωτήματα, ερωτήματα που συνδέθηκαν με τη ρητορική της παγκοσμιοποίησης.

Τι είναι πραγματικά «καινούργιο» στον καπιταλισμό σήμερα; Βρισκόμαστε σε μια περίοδο όπου οι παγκόσμιες οικονομικές διαδικασίες μετέλλαξαν τελείως την εργατική τάξη και το έδαφος που πρέπει να λειτουργήσουν τα εργατικά κινήματα; Ή θα πρέπει να περιμένουμε την ανάδυση ξανά σημαντικών εργατικών αγώνων, την αναπαραγωγή των αντιφάσεων στη σχέση κεφαλαίου-εργασίας; Σημαίνει η παγκοσμιοποίηση μια ραγδαία μείωση της δύναμης και των δικαιωμάτων όλων των εργατών του κόσμου; Προωθεί η «παγκοσμιοποίηση» τη δημιουργία μιας εργατικής τάξης που είναι όλο και περισσότερο ομοιογενής, μιας εργατικής τάξης που κλίνει προς το διεθνισμό;

Έχοντας στο νου τέτοια ερωτήματα που απασχολούν τους ριζοσπαστικούς κύκλους, η Silver θέτει πρώτα κάποια στοιχεία της μεθόδου της.

Ξεκινά με τους εργάτες. Από πού αντλούν δύναμη και αγωνίζονται; Η Silver διαχωρίζει τρία είδη δύναμης των εργατών:

α) τη δύναμη-στην-παραγωγή, μέσα-στο-χώρο-δουλειάς (workplace power). Μέσα στην παραγωγή, οι εργαζόμενοι λόγω της αντικειμενικής θέσης τους στον καταμερισμό εργασίας μπορεί να έχουν περισσότερη ή λιγότερη δύναμη. Οι εργαζόμενοι π.χ. σε

Από τα μέσα του '80 μια ομάδα ερευνητών στο Πανεπιστήμιο του Binghamton στην Αμερική ξεκίνησε να δημιουργεί μια βάση δεδομένων για τους εργατικούς αγώνες. Μια βάση δεδομένων που κάλυπτε όλο τον κόσμο (168 χώρες), από το 1870 και έπειτα. Ως το 1996 συγκέντρωσε 91947 αναφορές εργατικής αναταραχής που αποτέλεσαν την εμπειρική βάση του βιβλίου.

31 Οκτωβρίου 2008 : Αναρχικές ομάδες οργάνωσαν πορεία ζόμπυ για την χρηματοπιστωτική κρίση στο Άμστερνταμ

μια εφημερίδα, δεν έχουν την ίδια δύναμη στο χώρο δουλειάς. Αν οι τυπογράφοι σταματήσουν τη δουλειά, η εφημερίδα δεν θα εκδοθεί. Αν την σταματήσουν οι αθλητικογράφοι, η εφημερίδα θα βγει (το πολύ-πολύ να λείπει το αθλητικό ρεπορτάζ). Από την άλλη μεριά, το σταμάτημα στο τυπογραφείο εμποδίζει τη συγκεκριμένη εφημερίδα να κυκλοφορήσει. Αν οι διανομείς των εφημερίδων σταματήσουν τη δουλειά, όλες οι εφημερίδες δεν κυκλοφορούν. Η δύναμη τους είναι ακόμα μεγαλύτερη.

β) τη δύναμη-στην-αγορά-εργασίας (marketplace power). Οι εργαζόμενοι με σπάνια εξειδίκευση έχουν μεγαλύτερη δύναμη για να διεκδικήσουν. Το ίδιο και οι εργαζόμενοι που δεν αντιμετωπίζουν στον κλάδο τους ανεργία ή αυτοί που μπορούν να βρουν εισόδημα από άλλες μη-μισθωτές εργασίες. Έτσι π.χ. σήμερα στην Ελλάδα, σε μια εταιρεία τηλεπικοινωνιών, άλλη δύναμη-στην-αγορά-εργασίας έχουν οι τεχνικοί δικτύου (σχετικά μη-κορεσμένη εξειδίκευση, χαμηλή ανεργία) και άλλη οι πωλητές των τηλεπικοινωνιακών προϊόντων στα καταστήματα της εταιρείας.

γ) την οργανωτική-δύναμη (associational power). Εδώ μιλάμε για τη δύναμη που έχουν οι εργαζόμενοι λόγω των σχέσεων, των συλλογικοτήτων που αναπτύσσουν (επιτροπές, σωματεία, κόμματα κτλ.). Μιλάμε για τη μη-δομική δύναμη των εργατών, σε αντίθεση με τις δυνάμεις που περιγράφτηκαν παραπάνω (α και β) που αποτελούν τη δομική δύναμη του εργάτη (βέβαια δομική και μη-δομική δύναμη αλληλοεπιδρούν).

Μετά τις δυνάμεις των εργατών, η Silver ορίζει με συστηματικό τρόπο και τους αγώνες των εργατών. Τους χωρίζει σε δύο μεγάλες κατηγορίες.

Α) «Αγώνες του (Καρλ) Μαρξ», δηλαδή επιθετικοί αγώνες όπου (νέες) εργατικές τάξεις διεκδικούν.

Β) «Αγώνες του (Καρλ) Πολάνυι», αγώνες που κάνουν οι εργάτες για να μη χάσουν προηγούμενα «κοινωνικά συμβόλαια», δικαιώματα. Αυτούς τους αγώνες συνήθως τους ονομάζουμε «αμυντικούς» (και βλέπουμε κυρίως στην Ελλάδα και στο Δυτικό κόσμο σήμερα).

Και οι δύο τύποι αγώνων είναι στην ουσία αντιδράσεις των ανθρώπων απέναντι στην προλεταριακή συνθήκη, δηλαδή τη μετατροπή τους και τη χρήση τους σαν εμπορεύματα -εμπορεύματα στην παραγωγή (η έμφαση του Μαρξ), εμπορεύματα στην αγορά εργασίας (η έμφαση του Πολάνυι). Είναι οι αντιδράσεις αυτών που έχουν προλεταριοποιηθεί εδώ και χρόνια, που ζουν από το μισθό και δύσκολα φαντάζονται την έξοδο από τη μισθωτή εργασία, αλλά και αυτών που έχουν μερικώς προλεταριοποιηθεί ή πρόσφατα προλεταριοποιηθεί και που παλεύουν να ξεφύγουν από την προλεταριακή συνθήκη. Η βάση δεδομένων της Silver δεν περιλαμβάνει αγώνες των φοιτητών, των μη μισθωτών αγροτών, των στρατιωτών, των κομμουνιστών, αναρχικών κτλ. αλλά

μόνο εργατών-ανέργων, αυτών δηλαδή που έχουν σχέση με το μισθό. Αυτό μπορεί να ιδωθεί ως αδυναμία αλλά και δύναμη του βιβλίου (ανάλογα την οπτική), η επικέντρωση στη μισθωτή εργασία και στη δύναμη της να επηρεάζει τις παγκόσμιες πολιτικές. Επίσης: η Silver αναφέρει ότι στο μονοπάτι της τάξης, «από τον εαυτό της για τον εαυτό της», υπάρχουν τα εξής επίπεδα: 1) η αντικειμενική κατάσταση, οι αντικειμενικές συνθήκες λόγω της δομής της καπιταλιστικής οργάνωσης (π.χ. εργάζομαι στην αυτοκινητοβιομηχανία) 2) οι τρόποι ζωής π.χ. κοινότητες μεταναστών κτλ. 3) οι «διαθέσεις», «τάσεις», «ιδιοσυγκρασίες» 4) η συλλογική δράση. Το βιβλίο μελετά κυρίως τη σχέση του 1 με το 4, την πολιτική-οικονομική καπιταλιστική ανάπτυξη και τους αγώνες σε παγκόσμιο-διαχρονικό επίπεδο. Αναγνωρίζει ότι για να γίνει ο αγώνας μπαίνουν πολλά ζητήματα π.χ. το ζήτημα της συλλογικής συνείδησης, αλλά δεν είναι αυτός ο σκοπός του βιβλίου, να δείξει το πώς ξεδιπλώνει ο κάθε αγώνας, αλλά να δει τη σχέση μεταξύ των πολιτικών-οικονομικών δυναμικών των δομών του παγκόσμιου καπιταλισμού και των μοτίβων των αγώνων που εμφανίζονται.

Μετά τους εργάτες και τους αγώνες τους, η Silver περνά στην ανάλυση των στρατηγικών του κεφαλαίου. Προτού όμως το κάνει αυτό μιλά για τα δύο είδη κρίσης του ιστορικού καπιταλισμού, του καπιταλισμού έτσι όπως τον έχουμε γνωρίσει εμπειρικά τα τελευταία 150 χρόνια. Έχει διαφανεί λοιπόν το εξής: καθότι το κεφάλαιο είναι κοινωνική σχέση, όταν αναπτύσσεται δημιουργεί εργατικές τάξεις που αργά ή γρήγορα θα διεκδικήσουν και θα προκαλέσουν «κρίση κερδοφορίας» (σκεφτείτε τους αγώνες στην Ελλάδα στη μεταπολίτευση). Οι παραχωρήσεις που θα γίνουν (λόγω των εργατικών απαιτήσεων, του αναβρασμού) δεν μπορούν να διαρκέσουν πολύ (θυμηθείτε τη στροφή του ΠΑΣΟΚ ήδη από το 1985). Τα «κοινωνικά συμβόλαια» πρέπει να σπάσουν, η εργασία να αναδιρθωθεί και εντατικοποιηθεί (δεκαετία του '90). Αυτό δημιουργεί «κρίση νομιμοποίησης» των πολιτικών που ακολουθούνται και αντίσταση («αμυντικοί αγώνες» όλη τη διάρκεια του '90 και μέχρι σήμερα στην Ελλάδα). Με άλλα λόγια, το κεφάλαιο, ακριβώς επειδή είναι κοινωνική σχέση, δεν μπορεί εύκολα να ξεφύγει από τις αντιφάσεις του: τότε αντιμετωπίζει κρίση νομιμοποίησης, τότε κρίση κερδοφορίας.

Πάμε τώρα στις στρατηγικές/ρυθμίσεις του κεφαλαίου απέναντι στους εργάτες –που τι συμφορά!- αντιδρούν συνέχεια στο να είναι εμπορεύματα. Το κεφάλαιο, για να αντιμετωπίσει τους εργάτες μπορεί:

Α) Να μεταφέρει την παραγωγή (spatial fix), την επιχείρηση, σε χώρες που υπάρχει απουσία αγώνα και διεκδικήσεων, που υπάρχουν πολλά κέρδη προς προλεταριοποίηση, που υπάρχει χαμηλό εργατικό κόστος.

Β) Να αναδιρθώσει τεχνολογικά την παραγωγή, την επιχείρηση (technological fix),

ΠΑΡΤΥ ΓΙΑ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ

Οι Reclaim the streets και άλλες αναρχικές ομάδες οργάνωσαν στις 31 Οκτωβρίου στο city του Λονδίνου πάρτυ για το θάνατο του καπιταλισμού έξω από τα γραφεία της Lehman Brothers

Γ) **Να μεταπηδήσει σε πιο κερδοφόρους, λιγότερο κορεσμένους κλάδους παραγωγής προϊόντων (product fix)**

Δ) **Να «φύγει» στη χρηματοπιστωτική σφαίρα (financial fix)**, δηλαδή να πουλήσει μονάδες παραγωγής, να γίνει χρέη που θα χρησιμοποιείται σε χρηματιστηριακές ή άλλες βραχύβιες επενδύσεις.

Όλες οι παραπάνω ρυθμίσεις ονομάζονται συχνά «αναδιάρθρωση». Το κεφάλαιο όμως έχει και άλλα όπλα. Μπορεί μέσω των συνδικάτων να προωθήσει τον «υπεύθυνο συνδικαλισμό», δηλαδή τον κορπορατισμό, για να ελέγξει τις αντιστάσεις αν αυτές είναι πυκνές (και προτού χρησιμοποιήσει τελικά κάποια από τις τέσσερις παραπάνω στρατηγικές/ρυθμίσεις που «λύνουν» πιο «μακροπρόθεσμα» το πρόβλημα). Μπορεί ακόμα, μέσω του Κράτους, να ρυθμίσει τη ροή της μεταναστευτικής εργασίας προς όφελος του π.χ. φέρνοντας φθηνά εργατικά χέρια και πλήττοντας τους ντόπιους εργάτες ως προς τη δύναμη-τους-στην-αγορά-εργασίας. Μπορεί ακόμα να προωθήσει μέσα στη δουλειά ένα πλήθος διαιρέσεων με βάση το μισθό, το φύλο, την ηλικία, την εξειδίκευση κ.α. Εδώ όμως πρέπει να σταθούμε. Η Silver δείχνει άψογα ότι τόσο «ο υπεύθυνος συνδικαλισμός», η μετανάστευση και κυρίως οι διαιρέσεις, μπορούν να χρησιμοποιηθούν και από τους εργάτες για να αντεπιτεθούν. Ιδιαίτερα αποκαλυπτικό είναι το πώς οι εργάτες -σε αντίθεση με την «ομογενοποίηση» τους που προσδοκούσε ο Μαρξ- αντιδρούν στο να αντιμετωπίζονται όλοι σαν αναλώσιμα γρανάζια, σαν εμπορεύματα, και προσπαθούν να φτιάξουν ταυτότητες που τους διακρίνουν και που τους προστατεύουν υλικά. Ταυτότητες που στηρίζονται στο φύλο, την ηλικία, την εθνικότητα, την εξειδίκευση κτλ. Με λίγα λόγια, οι διαιρέσεις έρχονται και «από κάτω», και όχι μόνο «από τα πάνω».

Παίρνοντας τις 4 βασικές ρυθμίσεις που προωθεί το κεφάλαιο, και τα εμπειρικά δεδομένα των εργατικών αγώνων σε διαχρονικό και παγκόσμιο επίπεδο, η Silver δείχνει τώρα πολλά πράγματα.

Α) Η «μεταφορά» της παραγωγής (spatial fix), του εργοστασίου, «φτάνει» για το κεφάλαιο; Μελετώντας την ηγετική βιομηχανία του 20ου αιώνα, την αυτοκινητοβιομηχανία, η Silver δείχνει πως από εκεί που έφυγαν τα εργοστάσια αποσυντέθηκαν ισχυρές εργατικές τάξεις με ιστορία, αλλά εκεί που πήγαν τα εργοστάσια δημιουργήθηκαν νέες εργατικές τάξεις που προκαλούν ανοκέφαλο στους αυτοκινητοβιομηχανούς: από την Αμερική και τον Καναδά ως την Αγγλία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, και μετά ως την Ισπανία, την Αργεντινή, και έπειτα τη Βραζιλία και τη Ν.Αφρική και τώρα τη Ν.Κορέα, το Β.Μεξικό και την Κίνα, αγώνες ξεσπούν συνέχεια!

Β) Η τεχνολογική αναδιάρθρωση της παραγωγής (technological fix) «φτάνει»; Η Silver σημειώνει ότι, όταν εισήχθη ο φορτισμός και ο ταιπλορισμός, είχαν προκαλέσει κύματα απαισιοδοξίας: λέγονταν ότι «οι εργατικοί αγώνες μας τέλειωσαν», ο παλιός τεχνίτης-εργάτης που έλεγχε την παραγωγή θα αποσυντεθεί και δεν θα μπορούν να γίνουν αγώνες στα «μεγάλα και απρόσωπα» εργοστάσια από τους ανειδίκευτους κτλ. Μόνο εκ των υστέρων διαψεύστηκαν οι «Κασσάνδρες», μόνο εκ των υστέρων ο φορτισμός έγινε «κ χρυσή εποχή του εργατικού κινήματος». Σήμερα έχει εισαχθεί -και όσον αφορά την αυτοκινητοβιομηχανία- η just-in-time παραγωγή, η «λιτή» παραγωγή, ο «τογιοτισμός». Πολλά άλλαξαν. Πολλοί άνθρωποι απολύθηκαν και αντικαταστάθηκαν από ρομπότ. Στη Δύση παρέμεινε ένα πολύ εξειδικευμένο προσωπικό, τα «λευκά κολλάρια» της καινοτομίας, και τα άλλα μέρη της παραγωγής δόθηκαν σε εργολάβους (εντός ή εκτός της χώρας) που απασχολούν ένα πλήθος επισφαλών, ανειδίκευτων εργατών -«μπλε κολλάρων». Αλλά και η just-in-time παραγωγή είναι πολύ ευάλωτη. Ειδικά όταν διακόπεται η μεταφορά (κομματιών των αυτοκινήτων) και η επικοινωνία μεταξύ των διαφορετικών μερών παραγωγής. Η Silver, με παραδείγματα από τη Mitsubishi, τη Ford και τη General Motors, δείχνει ότι η «νέα τεχνολογία» δεν είναι άτρωτη. Εξετάζει επίσης τη σημαντική ιδιαιτερότητα της Ιαπωνίας και το ρόλο της αυστηρά πατριαρχικής οικογένειας στην επιτυχία του «τογιοτισμού».

Γ) **Η «μεταπήδηση» σε ένα νέο, μη-κορεσμένο κλάδο παραγωγής προϊόντων (product fix) «φτάνει»;** Μπορεί πρόσκαιρα, και μέχρι να συντεθεί μια νέα εργατική τάξη στο νέο, αναπτυσσόμενο κλάδο παραγωγής, το κεφάλαιο να «λύνει τα χέρια του» αλλά αργά ή γρήγορα έρχονται οι αγώνες. Η Silver εξετάζει εδώ τη σχέση της υφαντουργίας (ηγετική βιομηχανία του 19ου αιώνα) με την αυτοκινητοβιομηχανία (ηγετική βιομηχανία του 20ου). Δείχνει λοιπόν, με βάση τα παγκόσμια εμπειρικά δεδομένα, ότι: εκεί που το κεφάλαιο «μεταπηδά» από την υφαντουργία στην αυτοκινητοβιομηχανία, εκεί αναπτύσσεται αργά ή γρήγορα η εργατική αντίσταση. Πρώτα η αντίσταση έρχεται στο μέρος που η βιομηχανία πρωτοεμφανίζεται: στην Αγγλία για την υφαντουργία, στην Αμερική για την αυτοκινητοβιομηχανία. Καθότι τα περιθώρια κέρδους είναι υψηλά, στις χώρες που πρωτοαναπτύσσεται η καινοτομία/βιομηχανία οι επιχειρήσεις είναι πιο πρόθυμες να «μοιράσουν την πίτα» και έτσι να ενσωματώσουν τις εργατικές αντιστάσεις αναπτύσσοντας το βιοτικό επίπεδο των εργατών (να ένας καλός -όχι ο μόνος- λόγος που η Αμερική και η Βρετανία δεν γνώρισαν εργατικές επαναστάσεις). Όταν η αγορά του προϊόντος κορεστεί, όταν ο ανταγωνισμός έχει μεγαλώσει πολύ, η εργατική αντίσταση φέρνει πολλά προβλήματα στην κερδοφορία των επιχειρήσεων και είναι πιο πιθανή η καταστολή παρά η ενσωμάτωση (βλ. Κίνα για την υφαντουργία και Ν.Αφρική ή Ν. Κορέα ή Κίνα για την αυτοκινητοβιομηχανία σήμερα).

Και σήμερα; Ποια είναι η ηγετική βιομηχανία του 21ου αιώνα; Εδώ υπάρχει μια ειδοποιός διαφορά με το παρελθόν, επισημαίνει η Silver. Ενώ το 19ο αιώνα η υφαντουργία, και τον 20ο αιώνα η αυτοκινητοβιομηχανία, ήταν ξεκάθαρα οι ηγετικές βιομηχανίες

του παγκόσμιου καπιταλισμού, σήμερα υπάρχει μια διάχυση νέων βιομηχανιών όπου καμιά δεν φαίνεται να παίζει τόσο κεντρικό ρόλο στην παγκόσμια παραγωγή. Επίσης: οι νέες βιομηχανίες θυμίζουν περισσότερο την υφαντουργία, δηλαδή δεν έχουν πολύ «ευάλωτο» τεχνικό καταμερισμό εργασίας, όπως η αυτοκινητοβιομηχανία. Η δύναμη-στην-παραγωγή στις νέες βιομηχανίες φαίνεται μειωμένη, και όπως με τους υφαντουργούς κάποτε, μπορεί να αντισταθμιστεί με οργανωτική δύναμη. Η Silver σημειώνει κάποιες από τις ραγδαία αναπτυσσόμενες βιομηχανίες που οι εργάτες φαίνεται να οργανώνονται και να δίνουν απαντήσεις τις τελευταίες δεκαετίες του 20ου αιώνα. Είναι: α) οι μεταφορές (εδάφους, θάλασσας και αέρος) όπως και οι τηλεπικοινωνίες (π.χ. τηλεφωνικά κέντρα) που συνδέουν τα διαφορετικά μέρη της «παγκοσμιοποιημένης» παραγωγής β) τα ηλεκτρονικά προϊόντα, τα προϊόντα πληροφορικής. Ο σχεδιασμός τους και η εμπορία τους λαμβάνει χώρα στις Δυτικές χώρες ενώ η κατασκευή τους (όπως και η μεταποίηση γενικά) στις περιφερειακές χώρες, με αναδυόμενο γίγαντα την Κίνα γ) Οι υπηρεσίες. Ιδιαίτερη άνοδο έχει ο χρηματοπιστωτικός τομέας που περιλαμβάνει ένα πλήθος δουλειών «λευκών κολλάρων» (διαφήμιση, μάρκετινγκ, νομικές υπηρεσίες, λογιστικά κ.α.). Ταυτόχρονα, αναπτύσσονται ραγδαία και ένα πλήθος «προσωπικών» υπηρεσιών από «ροζ και μπλε κολλάρια»: οικιακή φροντίδα/καθαρισμός, επισιτισμός-ψυχαγωγία, φύλαξη κ.α. δ) Η βιομηχανία της εκπαίδευσης (με συνεχή άνοδο σε αγώνες τις τελευταίες δεκαετίες, όπως φανερώνει η βάση δεδομένων αλλά και η εμπειρία μας στην Ελλάδα).

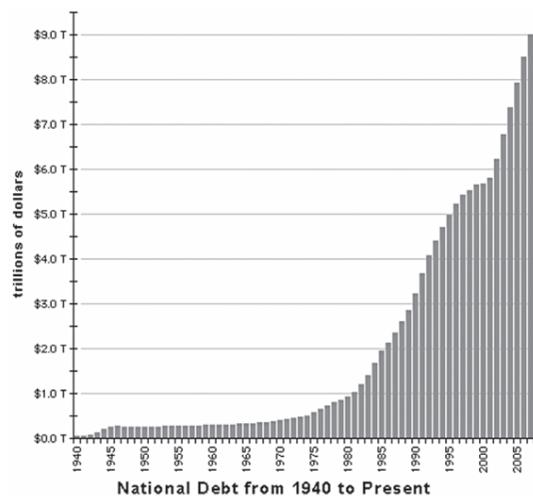
Δ) **Πάμε τώρα στη «φυγή» στη χρηματοπιστωτική σφαίρα (financial fix), αυτό που αποκαλύπτεται με τη σημερινή κρίση. Αυτή «φτάνει»;** Η Silver μπαίνει εδώ στην ανάλυση της σχέσης μεταξύ εργασίας και των παγκόσμιων πολιτικών που ακολουθούνται. Και δείχνει ότι: αν το τέλος του 19ου και η αρχή του 20ου αιώνα ήταν σε γενικές γραμμές η εποχή των «αγώνων του Μαρξ», των «επιθετικών διεκδικήσεων», της ανόδου των εργατικών αγώνων, της δημιουργίας του μοντέρνου εργατικού κινήματος (και συνάμα η εποχή της Αγγλικής παγκόσμιας ηγεμονίας), το δεύτερο μισό του 20ου αιώνα, από το Β' Παγκόσμιο πόλεμο και μετά, φαίνεται να είναι η εποχή των «αγώνων του Πολυάνι», οι αγώνες που προσπαθούν να διατηρήσουν κεκτημένα κοινωνικά συμβόλαια, οι αγώνες μέσα στην Αμερικάνικη παγκόσμια ηγεμονία αλλά και στην πρωτοεμφανιζόμενη «Παγκόσμια Κοινωνία των Εθνών». Χρειάστηκαν 2 παγκόσμιοι πόλεμοι (που ξέσπασαν μετά από ανοδικούς εργατικούς αγώνες και που στο τέλος τους χαρακτηρίστηκαν πάλι από έντονους αγώνες και επαναστάσεις) για να ανακοπεί η δυναμική του μοντέρνου εργατικού κινήματος. Χρειάστηκαν σημαντικά κοινωνικά συμβόλαια, αμέσως μετά το Β' παγκόσμιο πόλεμο, και μια νέα, οικουμενική συνεργασία των Κρατών. Τα συμβόλαια άρχισαν να σπάνε από το '80 και μετά. Από τότε ακριβώς που το κεφάλαιο -απέναντι σε ένα νέο κύκλο διεκδικήσεων στα τέλη του '60 και το '70- ξεκίνησε αυτό «απεργία»: «φυγή» δηλαδή στη ρευστή μορφή του χρήματος.

Η «φυγή στο χρήμα» ξεκίνησε το '70, με τις ΗΠΑ να δανείζουν στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Η ροή του χρήματος αλλάζει μέσα στο '80. Η ΗΠΑ δανείζονται, συγκεντρώνουν το χρήμα, ενώ οι αναπτυσσόμενες χώρες βυθίζονται στην «κρίση του χρέους» και αδυνατούν να καλύψουν τις «υποσχέσεις της εκβιομηχάνισής» στους πολίτες τους. Όλοι οι αγώνες από το '90 και μετά (από την Κίνα ως το Μεξικό, από την Αργεντινή του 2001 ως τη Γαλλία του CPE) είναι στην πλειοψηφία τους «αγώνες του Πολυάνι», και μια «κρίση νομιμοποίησης» του ιστορικού καπιταλισμού λαμβάνει σήμερα χώρα («κρίση του νεοφιλελευθερισμού» όπως την ονομάζουν).

Η Silver αναρωτιέται: ο φιλελευθερισμός και η «πολιτική του χρήματος» δεν είναι κάτι καινούργιο. Συνέβη και στο τέλος του 19ου αιώνα. Όμως το εργατικό κίνημα αναδύθηκε. Θα συμβεί το ίδιο και τώρα; Μέχρι τώρα η κρίση του παγκόσμιου εργατικού κινήματος φαίνεται πιο βαθιά. Ποιες οι διαφορές με το παρελθόν; Μία από αυτές είναι ίσως η μείωση -στις νέες ηγετικές καπιταλιστικές βιομηχανίες- της δομικής δύναμης των εργατών και η έλλειψη μιας νέας οργανωτικής απάντησης. Όμως η Silver στρέφει κυρίως το βλέμμα της στην «πολιτική μεταξύ των Κρατών» και στην «πολιτική του πολέμου». Και βλέπει σημαντικές διαφορές σε σχέση με την πρώτη περίοδο φιλελευθερισμού (τέλος του 19ου-αρχές 20ου αιώνα).

Συγκεκριμένα:

Η σημερινή «πολιτική του χρήματος», κατά την οποία μεταφέρονται πολύ μεγαλύτερα κεφάλαια απ' ό,τι τον 19ο αιώνα σε παγκόσμιο επίπεδο, λαμβάνει χώρα υπό διαφορετικές διεθνείς ισορροπίες

«ΠΗΔΗΤΕ, ΡΕ ΓΑΜΙΟΛΗΔΕΣ!»

έγραφε ένα πλακάτ σε διαδήλωση στις 25 Σεπτεμβρίου έξω από το χρηματιστήριο της Wall Street στη Νέα Υόρκη, τις ημέρες που συζητιόταν το «σχέδιο Πόλσον»

Το κεφάλαιο -απέναντι σε ένα νέο κύκλο διεκδικήσεων στα τέλη του '60 και το '70- ξεκίνησε αυτό «απεργία»: «φυγή» δηλαδή στη ρευστή μορφή του χρήματος.

μεταξύ των κρατών. Μετά τον «πρώτο φιλελευθερισμό» που οδήγησε σε όξυνση της ταξικής πάλης, μεγάλους ανταγωνισμούς μεταξύ των εθνών-κρατών και παγκόσμιο πόλεμο, δόθηκε έμφαση σε μια παγκόσμια τάξη και ισορροπία υπό την ηγεμονία των ΗΠΑ. Το κεφάλαιο έμαθε. Έμαθε πως μπορεί να είναι προς το συμφέρον του να επιδιώκει τη διεθνή συνεργασία. Και τα κράτη προχώρησαν. Έμαθαν να μην προκαλούν πολέμους που εμπλέκουν άμεσα πολλούς υπηκόους τους (διότι αυτοί -όπως ιστορικά αποδείχτηκε- μπορεί να εξεγερθούν εναντίον τους). Πράγματι, η Silver δείχνει εύκολα -με τα παραδείγματα από Βιετνάμ, Ιράκ, νησιά Φόκλαντ κ.α.- ότι οι πολέμοι μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο προσπαθούν να γίνουν με τεχνολογικά μέσα, «αυτοματοποιημένοι», με την όσο δυνατόν λιγότερη συμμετοχή -και σφαγή- ανθρώπων/πολιτών/εργατών (τουλάχιστον από τις μεγάλες δυνάμεις -Αμερική, Ρωσία, Αγγλία, Γερμανία κτλ.- που έχουν την κατάλληλη τεχνολογία). Αυτοί οι πολέμοι είναι πολύ διαφορετικοί από αυτούς που ριζοσπαστικοποίησαν τους εργάτες στο πρώτο μισό του 20ου αιώνα. Είναι πολέμοι που δεν θέλουν να εμπλέξουν μεγάλες μάζες του πληθυσμού των δυτικών, αναπτυσσόμενων δυνάμεων. Αλλά ούτε και να εξοντώσουν πλήρως τους ανθρώπους των «αδύναμων χωρών». Προκαλούν μεγάλες ζημιές στις οικονομικές υποδομές των αναπτυσσόμενων χωρών έτσι ώστε να διαλυθούν ισχυρές τοπικές εργατικές τάξεις (π.χ. σκεφτείτε σε Ιράκ και Γιουγκοσλαβία). Είναι πολέμοι ενάντια σε ότι χτίζει την υποκειμενικότητα του εργάτη (σε Δύση και Ανατολή) παρά στην ίδια του τη ζωή (χωρίς να υποτιμούμε ότι χάνονται άνθρωποι).

Η θέση της Silver -ότι «το διαφορετικό διεθνές διακρατικό/πολεμικό περιβάλλον» παίζει ρόλο- είναι πολύ εύστοχη. **Πράγματι, αυτό που βλέπουμε σήμερα εμείς -μια ενορχηστρωμένη προσπάθεια των κεντρικών τραπεζών ΟΛΩΝ των κρατών για διάσωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος- ήταν αδιανόητο στις αρχές του 20ου αιώνα και επιβεβαιώνει τη θέση της Silver για τη σημασία της διακρατικής συνεργασίας στην άμβλυση των αντιφάσεων της σχέσης κεφάλαιο. Φαίνεται εντυπωσιακό πως μέσα στην κρίση η ιαπωνική, η**

ΑΠΟΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ: Η ΣΕΙΡΑ ΣΟΥ ΝΑ ΠΗΔΗΞΕΙΣ

31 Οκτωβρίου 2008: Πορεία ζόμπυ στο Άμστερνταμ για την χρηματιστηριακή κρίση

κινέζικη, η νοτιοκορεατική, οι αραβικές κ.α. κεντρικές τράπεζες δεν ζητάνε από τις ΗΠΑ τα χρωστούμενα ή έστω δεν τις παρέχουν άλλα κεφάλαια και εμπορεύματα. Η οικονομία των ΗΠΑ όμως πρέπει να συνεχίσει να παίζει το ρόλο του υποδοχέα κεφαλαίων-επενδύσεων-εμπορευμάτων, το ρόλο της «ατμομηχανής» για να συγκρατηθεί η παγκόσμια κυριαρχία, όχι πάνω στις χρηματοπιστωτικές αγορές, αλλά βαθύτερα, στις δυνάμεις της εργασίας. Ο τρόμος της ύφεσης δεν είναι παρά φόβος πιθανής εξέγερσης των «από κάτω» (βλ. π.χ. και τη μαρτυρία Αμερικανού γεωργιστή που απειλήθηκε στρατιωτικός νόμος στις ΗΠΑ αν δεν περνούσε το σχέδιο Πόλσον στο <http://indy.gr/newswire/pfifizete-to-kse3c7reoma-tha-kiry3c7tei-stratiotikos-nomos>).

Σε αυτό το σημείο όμως διαφαίνεται και ένα μειονέκτημα -κατά εμάς- της προσέγγισης της Silver. Αν και όλο το βιβλίο βρίθκει στη σύνδεση ταξικής πάλης και διεθνών πολιτικών, το «συστημικό» σχήμα της Silver δεν δίνει την πρωτοκαθεδρία (ή καλύτερα την πρωτοβουλία των κινήσεων) στην εργατική αντίσταση. Και έτσι: α) στην ανάλυση της για την «αντεπανάσταση» του νεοφιλελευθερισμού το '80, βλέπει τις αλλαγές στις κρατικές οικονομικές πολιτικές ως κάτι που μπορεί να συμβεί -σχετικά αυτόνομα- «από τα πάνω». Δεν τις ερμηνεύει ως ξεκάθαρο προϊόν της εργατικής αντίστασης το '60 και το '70, ως «εξέγερση μέσα στο κοινωνικό συμβόλαιο», στο New Deal, ως «αγώνες του Μαρξ και όχι του Πολυάνι» β) Αφήνει ανοιχτό το περιθώριο να ερμηνευτεί η σημερινή χρηματοπιστωτική κρίση οικονομίστικα, ως «απόρροια των ατσαλένιων οικονομικών νόμων». Τα δύο παραπάνω συμπεράσματα έχουν να κάνουν με μια αδυναμία της βάσης δεδομένων της Silver και αυτή είναι η...

Η ΥΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ «ΑΘΟΥΡΩΝ» ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ «ΑΜΙΣΘΩΝ» ΚΙΝΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΙΣΟ ΤΟΥ 2000 ΑΙΩΝΑ

Πως «ξέσπασε» η σημερινή κρίση; Πως οδηγούμαστε όλο και περισσότερο στην ύφεση; Φταίει οι κερδοσκόποι της ελεύθερης αγοράς; Φταίει οι πολιτικοί που επέτρεψαν την απορρύθμιση της (χρηματοπιστωτικής) αγοράς; Είναι μήπως οι «ατσαλένιοι νόμοι» της οικονομίας που οδήγησαν στην κρίση, οι «δομικές αντιφάσεις του καπιταλισμού»; Ή μήπως η κρίση είναι απόρροια της ταξικής πάλης - για την ακρίβεια, της εργατικής αντίστασης που υπάρχει ακόμα και σήμερα με μη-συνθησισμένες μορφές;

Εδώ μπαίνουμε -μέσα από το Forces of Labor- στο ξεπέρασμα του. Στο βιβλίο, και ειδικά στο Παράρτημα, δίνεται ο (πραγματικά πολύ πιο δύσκολος απ' όσο νομίζουμε) ορισμός της εργατικής αναταραχής. Εκεί επισημαίνεται ότι η βάση δεδομένων στηρίχτηκε σε αγώνες της μισθωτής εργασίας (και όχι φοιτητικούς, αγροτικούς, οικολογικούς αγώνες κτλ.) που ήταν:

α) παρατηρήσιμοι αγώνες, που ήταν δηλαδή συνειδητές, ανοιχτές, δημόσιες πράξεις αντίστασης ή β) πράξεις «κρυμμένης» αντίστασης που ήταν όμως πολύ διαδεδομένες, συλλογικές πράξεις που «έπιασαν» οι εφημερίδες (π.χ. μαζικές απουσίες από τη δουλειά στις Σοβιετικές επιχειρήσεις το '70 και το '80). Στο Παράρτημα αναφέρονται και άλλες πράξεις «αντιφατικής» αντίστασης, πράξεις δηλαδή που μπορούν να ερμηνευθούν με δύο τρόπους: κάποια στιγμή μπορεί να είναι αντίσταση στη μισθωτή συνθήκη, κάποιες φορές προσαρμογή στη δυσάρεστη θέση να είσαι εμπόρευμα π.χ. χρήση αλκοόλ. Μια τέτοια «αντιφατική» πράξη, το δανεισμό, θα τον δούμε παρακάτω. Γενικά, μπορούμε να θεωρήσουμε -αν σκεφτούμε ότι η βάση δεδομένων της Silver στηρίχτηκε σε εφημερίδες- ότι οι πράξεις «κρυμμένες» ή «παθητικές» ή «αθόρυβης» αντίστασης είναι υποτιμημένες σε όσα μας παρουσιάζει η συγγραφέας. **Αυτές οι πράξεις όμως -σε συνδυασμό με ένα πλήθος ανοιχτών, δημόσιων αγώνων (συνήθως αμυντικών, πιο σπάνια επιθετικών) από το '80 και μετά, μπορούν να μας εξηγήσουν τη σημερινή χρηματοπιστωτική κρίση.** Αυτή είναι η βασική θέση αυτού του άρθρου. Συγκεκριμένα:

A) Ως προς τους ανοιχτούς, δημόσιους αγώνες.

Πρώτον: Μετά το '60 πολλαπλασιάστηκαν οι πράξεις αντίστασης που είχαν να κάνουν με το φοιτητικό, οικολογικό, γυναικείο κίνημα κτλ. και οι οποίες είχαν ταξικό περιεχόμενο αν και έγιναν από «άμισθα» κοινωνικά κομμάτια. Η ταξική μάχη μεταφέρθηκε δηλαδή και σε πεδία έξω από την άμεση παραγωγή. Η βάση δεδομένων της Silver δεν «πιάνει» αυτούς τους αγώνες -που πολλοί συνεχίστηκαν και

31 Οκτωβρίου 2008 : Αναρχικές ομάδες οργάνωσαν πορεία ζόμπυ για την χρηματοπιστωτική κρίση στο τραπεζικό κέντρο της Βοστώνης

μετά το '80 και γίνονται μέχρι και σήμερα (σκεφτείτε λίγο τους αγώνες που βλέπουμε στην Ελλάδα, από το φοιτητικό κίνημα ως τις μάχες των ΧΥΤΑ). Έτσι, η «νεοφιλελεύθερη αντεπανάσταση» του '80 μπορεί να ερμηνευθεί από τη Silver σαν κάτι που προήλθε «από τα πάνω». Επίσης, η Silver δεν «πιάνει» ένα πλήθος αγώνων από αυτό-απασχολούμενους αγρότες που μέχρι σήμερα εναντιώνονται σφοδρά στην προλεταριοποίηση τους. Αυτοί οι (αμυντικοί συνήθως) αγώνες αναπτύχθηκαν πολύ το '80 και το '90, ιδιαίτερα στον παγκόσμιο Νότο. Η σημασία αυτών των αγώνων π.χ. στην πρόσφατη κρίση (άνοδο) των τιμών των τροφίμων, είναι πάρα πολύ μεγάλη, όπως αναλυτικά δείχνει ο George Caffentzis σε πρόσφατο άρθρο του που μεταφράστηκε στα ελληνικά (δες http://mutantjazz.blogspot.com/2008/10/blog-post_05.html).

Δεύτερον: υπάρχουν συνεχώς σημαντικοί αμυντικοί αγώνες που βάζουν εμπόδια στην σφοδρή υποτίμηση των μισθωτών εργατών και στα σχέδια του κεφαλαίου. Σκεφτείτε με βάση την Ελλάδα σήμερα: α)

Ο δανεισμός προωθήθηκε για να «ατομικοποιήσει» τον εργάτη, αφού ο μισθός και η δημόσια/κοινωνική παροχή ήταν κάτι που τον ενοποιούσε σαν κοινωνικό υποκείμενο (όπως έδειξαν οι αγώνες του '60-'70 και πιο πριν), αλλά αυτή η στρατηγική «έσκασε» σήμερα (με την αδυναμία αποπληρωμής των στεγαστικών δανείων στις ΗΠΑ). Ο εργάτης αρνήθηκε (ή δεν μπόρεσε) να δουλεύει σαν πειθαρχημένος σκύλος για να ξεχρεώσει τα δάνεια.

31 Οκτωβρίου 2008 : Αναρχικές ομάδες οργάνωσαν πορεία ζόμπυ για την χρηματοπιστωτική κρίση στο Άμστερνταμ

τον κοινωνικό μισθό (αποζημιώσεις κτλ.) που κέρδισαν οι εργάτες της ΒΦΛ (με ειδική νομοθετική ρύθμιση) και που αποτελούν παράδειγμα και για άλλους εργάτες που οι επιχειρήσεις τους κλείνουν π.χ. η SIEMENS Θεσσαλονίκης. Στο συγκεκριμένο μέτωπο, ενώ ο πρώτος στόχος των εργατών είναι να συνεχίσει το εργοστάσιο τη λειτουργία του, η «δεύτερη γραμμή άμυνας» είναι να φύγουν με πρόωρη συνταξιοδότηση και μεγάλο εφάπαξ (όσοι είναι μεγάλοι σε ηλικία) και οι νεότεροι, με υψηλές αποζημιώσεις και με προτεραιότητα στην απορρόφηση τους σε κάποια άλλη εργασία, ακόμα και στο δημόσιο! Μιλάμε δηλαδή για κλεισίματα εργοστασίων που δεν πετούν τους εργάτες τελειώς σαν σκουπίδια («καθαρά» εμπορεύματα) στην αγορά εργασίας, αλλά γίνονται με κάποιες εγγυήσεις «από-εμπορευματοποίησης» των απολυμένων (χρήματα, εύρεση εργασίας), με υψηλό κόστος για το Κράτος. Σκεφτείτε ακόμα τη μάχη στα λιμάνια που κρατά έναν χρόνο τώρα. Αν και η ιδιωτικοποίηση των λιμανιών προχωρά, οι εταιρείες που αγόρασαν τα ΣΕΜΠΟ στα λιμάνια σκέφτονται ξανά τις επενδύσεις τους βλέποντας τόσο μεγάλη άρνηση συναινεσης/συνεργασίας από τους λιμενεργάτες (δες και http://www.enet.gr/online/online_text/c=114,dt=26.08.2008,id=25022312) Σκεφτείτε επίσης τις καθημερινές αλλά σημαντικές μάχες απέναντι στα κλεισίματα επιχειρήσεων (ALTEC Telecoms, Λαναράς κ.α.), στις απολύσεις (VODAFONE, Πατάκης κ.α.), στις γενικότερες εργοδοτικές αυθαιρεσίες (MANCO κ.α.). Είναι μικρές μάχες, αλλά δείχνουν ότι μέρος των εργατών (αν όχι όλοι) δεν δέχονται την υποτίμηση, και δείχνουν ότι το κεφάλαιο πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις κοινωνικές αντιδράσεις.

Τέλος, πλήθος αμυντικών, μεγάλων και σημαντικών αγώνων λαμβάνουν χώρα και στο εξωτερικό: από την φοβερή μάχη του CPE στην Γαλλία πριν 2 χρόνια ως το πρόσφατο, προσωρινό πάγωμα της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης Τζελμίνι-Μπερλουσκόνι στην γειτονική Ιταλία.

Τρίτον: υπάρχουν και σήμερα επιθετικοί αγώνες των μισθωτών εργατών. Στην Ελλάδα, ένας τέτοιος επιθετικός αγώνας ήταν αυτός των δασκάλων το 2006 που πητήθηκε. Υπάρχουν ακόμα περισσότεροι επιθετικοί αγώνες σε «μακρινά» μέρη που σπάνια φτάνουν στο πεδίο ενημέρωσης μας για να μας βοηθήσουν να καταλάβουμε το τι συμβαίνει. Επιγραμματικά αναφέρουμε τις 30.000 διαδηλώσεις (!) που καταγράφηκαν επίσημα στην Κίνα το 2000 (πηγή: το βιβλίο της Silver), όπως και τους πολύ σημαντικούς αγώνες των μεταναστών εργατών στις ΗΠΑ τα τελευταία χρόνια που ανάγκασαν μέχρι και τη «λευκή» αμερικάνικη ομοσπονδία εργασίας, την AFL-CIO, να δεχτεί τους μετανάστες εργάτες στους κόλπους της και να τους στηρίξει (κάτι που δεν έκανε στις αρχές του 2000 αιώνα και που ήταν ένας βασικός λόγος για την εμφάνιση των ριζοσπαστών Βιομηχανικών Εργατών του

Κόσμου-IWW, των Wobblies).

Σε αυτούς τους αγώνες των μεταναστών στις ΗΠΑ, πρέπει να σταθούμε λίγο. Σχετίζονται άμεσα με την χρηματοπιστωτική κρίση, διότι ανάγκασαν τον Μπους να απαντήσει σε αυτούς με το «όνειρο της ιδιόκτητης κατοικίας» (δες και το άρθρο του Ιού της Ελευθεροτυπίας στο ιστολόγιο που έχει φτιαχτεί για την κρίση, στο <http://crisisreloaded.blogspot.com/2008/10/1910.html>). Πρόκειται για ένα τεράστιο πρόγραμμα χορήγησης στεγαστικών δανείων στις μειονότητες (κυρίως των «λατίνους») που ξεκίνησε από το 2002 έτσι ώστε «να ενταχθούν και οι αποκλεισμένοι στο αμερικάνικο όνειρο» και να κατευναστούν οι αγώνες τους. Στεγαστικά δάνεια δόθηκαν λοιπόν και οι τιμές των ακινήτων πήγαν στα ύψη (με την προσδοκία ότι θα πουληθούν επικερδώς) αλλά όλα αυτά ήταν επισφαλής: διότι επισφαλείς ήταν και οι ίδιοι οι δανειολήπτες, μετανάστες (ή μη) με μικρό εισόδημα, υποαπασχολούμενοι, προσωρινοί. «Προϊόντα» θα λέγαμε της ίδιας της

αναδιάρθρωσης του καπιταλισμού τα τελευταία τριάντα χρόνια, και ειδικά της τεχνολογικής αναδιάρθρωσης/ρύθμισης (technological fix) στον Δυτικό κόσμο, που έγινε για να χτυπήσει την «φορντική εργατική τάξη» και δημιούργησε τελικά ένα δίπολο: την μάζα των «λευκών (και στο χρώμα του δέρματος) κολλάρων» που έχουν σταθερή, καλοπληρωμένη δουλειά, και το τεράστιο πλήθος των «μπλε και ροζ κολλάρων», των υποτιμημένων και επισφαλών εργατών, μέσα στους οποίους οι μετανάστες έχουν πολύ σημαντική παρουσία.

B) Ως προς τις «κρυμμένες», «αθόρυβες» και «αντιφατικές» αντιστάσεις.

Αυτές υπάρχουν και παίρνουν μορφές που συνήθως δεν τις κατονομάζουμε ως «αντίσταση». Παραδείγματα από τον αναπτυσσόμενο κόσμο:

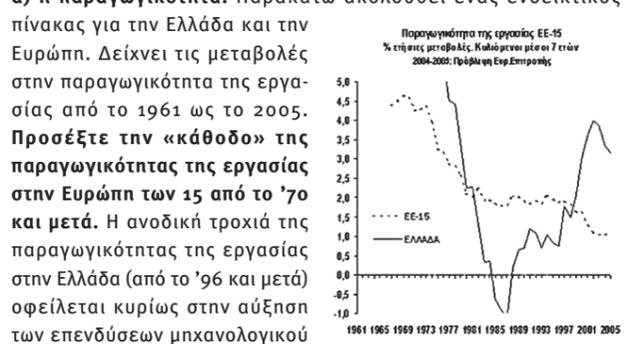
1) Σκόπιμη εναλλαγή στις εργασίες (workers' turnover)

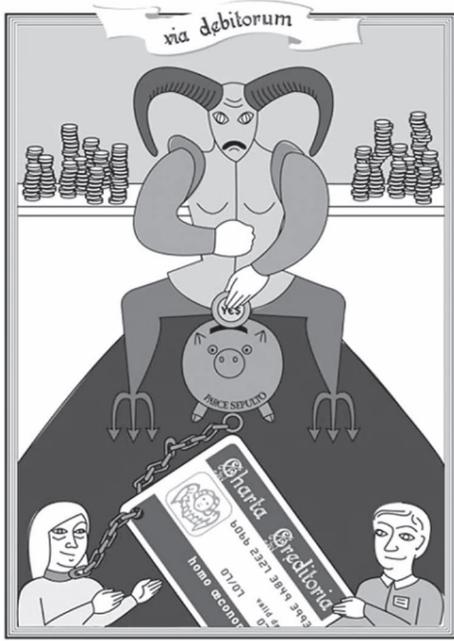
Η κινητικότητα προωθήθηκε από το κεφάλαιο αλλά χρησιμοποιείται και από πολλούς εργαζόμενους ως αντίδραση σε κακές εργασιακές συνθήκες, ως πράξη άρνησης στην υποτίμηση του βιοτικού επιπέδου. Η Silver μιλά και αυτή για τη σημασία του turnover ως προσπάθεια αντίστασης στην προλεταριακή συνθήκη. Αυτή η εναλλαγή σημαίνει...

2) Μειωμένη εργασιακή ηθική και μειωμένη παραγωγικότητα.

Είναι αμφίβολο κατά πόσο ο επισφαλής, κινητικός εργάτης, είναι και πιο παραγωγικός, ειδικά σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Οι έρευνες ποικίλουν σε πορίσματα, και αν οι αστοί οικονομολόγοι μιλούν για αύξηση της παραγωγικότητας γενικά (σταθερής και προσωρινής εργασίας), δεν φαίνεται ότι ισχύουν τα «ευκολόγια» τους. Η παραγωγικότητα και τα αυξημένα ποσοστά κέρδους παραμένουν συνε-κώς ένα επίδοχο ζήτημα για το κεφάλαιο από το '70 και μετά. Πιο συγκεκριμένα:

α) η παραγωγικότητα. Παρακάτω ακολουθεί ένας ενδεικτικός πίνακας για την Ελλάδα και την Ευρώπη. Δείχνει τις μεταβολές στην παραγωγικότητα της εργασίας από το 1961 ως το 2005.

Κάρτα από το περιοδικό mute www.metamute.org/

εξοπλισμού, που είναι η μεγαλύτερη σε ρυθμό αύξηση από κάθε άλλη χώρα στην ΕΕ. (Πηγή των στοιχείων και του πίνακα: «Συσσώρευση και κερδοφορία του κεφαλαίου στην Ελλάδα, 1964-2004», Η.Ιωακείμωγλου & Γ.Μηλιός, Περιοδικό Θέσεις, τ.91, Απρίλιος-Ιούνιος 2005).

β) Η κερδοφορία. Η θέση ότι η κερδοφορία «έχει πρόβλημα» φαίνεται πολύ οξεία, ειδικά στην Ελλάδα που βλέπουμε ρεκόρ-κερδών. Πρέπει να πούμε τα εξής: καταρχήν, ναι, υπάρχει κερδοφορία από το '96 και μετά στην Ελλάδα και μάλιστα μεγάλη, κερδοφορία που έφτασε τα επίπεδα του μέσου όρου της περιόδου 1961-1973 (και υπολείπεται μόνο την περίοδο 1969-1976. Πηγή: «Συσσώρευση και κερδοφορία του κεφαλαίου στην Ελλάδα, 1964-2004», Η.Ιωακείμωγλου & Γ.Μηλιός, Περιοδικό Θέσεις, τ.91, Απρίλιος-Ιούνιος 2005). Και ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ και των κερδών τα τελευταία 12 χρόνια είναι πολύ μεγαλύτερος απ' ό,τι στην Ευρώπη π.χ. το ΑΕΠ αυξήθηκε με ρυθμό 4,1% το 2007 (ενώ στην ΕΕ με 2,6%) και τα κέρδη των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο με ρυθμό 39% (ενώ στην Ευρώπη αυξήθηκαν με ρυθμό 8-10%. Πηγή: *Ελευθεροτυπία*, 1/4/2008). Υπάρχουν αυξημένα κέρδη λοιπόν. Για να δούμε όμως πιο προσεκτικά από πού προέρχονται αυτά τα κέρδη-ρεκόρ, π.χ. τα κέρδη του 2007: τα μισά κέρδη (5,7 δις, από τα 11,3 δις, συνολικά) προέρχονται από το χρηματοπιστωτικό τομέα, από τους τόκους που κερδίζουν οι τράπεζες, από τις χρηματιστηριακές επενδύσεις που κάνουν κτλ. Αν εξαιρέσουμε τις τράπεζες, τα κέρδη μειώνονται περίπου στο μισό (5,6 δις) και ο ρυθμός αύξησης των κερδών μειώνεται στο 16,5%. Αν δε βγάλουμε εκτός παιχνιδιού τις εταιρείες που άμεσα ή έμμεσα ελέγχονται από το Κράτος (που έχουν κέρδη 2,8 δις) και πάμε στους ιδιώτες καπιταλιστές, τα κέρδη βρίσκονται στα 2,8 δις. Αυτά σύμφωνα με τα στοιχεία της ΑΧΕΠΕΥ Πήγασος. Ανάλογα αποτελέσματα δείχνει και η πανελλαδική έρευνα της STATBANK στις 17/6/2008 (www.statbank.net) για το 2007 που έγινε σε 1700 μεγάλες βιομηχανικές επιχειρήσεις: οι πωλήσεις αυξήθηκαν κατά 8,8%, τα κέρδη κατά 15% και το μέσο περιθώριο καθαρού κέρδους διαμορφώθηκε σε 5,6%.

Τώρα: η ίδια έρευνα, όπως και άλλες π.χ. της ICAP, δείχνουν ότι τα κέρδη κατανέμονται σε ένα πλήθος μεγάλων επιχειρήσεων. Αντίθετα, η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων (ποσοστό 77,7%), δήλωσε στην εφορία φορολογητέα κέρδη μικρότερα από 22.010 ευρώ – το ετήσιο εισόδημα 2 μισθωτών που παίρνουν 14 μισθούς των 750 ευρώ!! (πηγή: *Ημερησία*, 22/8/2008, *δες και τον πίνακα από την εφημερίδα*). Αναμφίβολα υπάρχει μεγάλη φοροδιαφυγή (για να δηλώνουν 3 στις 4 επιχειρήσεις τόσο μικρά κέρδη), αλλά όλες οι εκθέσεις δείχνουν εδώ και χρόνια ότι στην ουσία την κερδοφορία την «τραβούν» ορισμένοι συγκεκριμένοι «μεγάλοι παίχτες» σε κάθε παραγωγικό κλάδο. Όχι. Δεν μιλάμε εδώ για μια θεωρία μονοπωλίων. Απλά θέλουμε να πούμε ότι η μεγάλη κερδοφορία της Ελλάδας δεν αφορά την πλειοψηφία των επιχειρήσεων που «κοπιάζουν» να βγάλουν υπεραξία. Και μη ξεχνάμε ότι η σημερινή αυξημένη κερδοφορία στηρίζεται και σε φοροαπαλλακτικά μέτρα (όπως π.χ. η σταδιακή μείωση του συντελεστή φορολόγησης των επιχειρήσεων από 35% το 2004 σε 25% το 2007) και στη κερδοσκοπία στη βάση της αύξησης των τιμών (τροφίμων, πετρελαίου κτλ.).

Εν κατακλείδι: η «αυξημένη κερδοφορία» είναι γεγονός (τουλάχιστον για την Ελλάδα), αλλά στηρίζεται και σε παράγοντες (χρηματοπιστωτικό σύστημα, φοροαπαλλαγές, κερδοσκοπία στις τιμές) που φανερώνουν ότι ο «βαθμός εκμεταλλευσιμότητας της εργατικής τάξης» δεν είναι ικανοποιητικός, ότι υπάρχει μια κρίση: κρίση υπερσυσσώρευσης θα την έλεγαν οι παραδοσιακοί μαρξιστές, κρίση στο ότι υπάρχουν (χρηματικά) κεφάλαια που δεν υπεραξιώνονται αρκετά και πρέπει να εκκαθαριστούν. Κρίση στο βαθμό εκμεταλλευσιμότητας της εργατικής τάξης, θα την λέγαμε εμείς, κρίση λόγω (συνειδητής ή ασυνειδητής, δημόσιας ή αθόρυβης) απροθυμίας των εργατών να υποτιμήσουν τη ζωή τους και άλλο, κρίση που αναγκάζει το χρηματοπιστωτικό κεφάλαιο να δανείζει συνεχώς στις επιχειρήσεις και να προσδοκά την «ικανοποιητική αξιοποίηση» της εργασίας (και απόδοση των δανεικών) στο μέλλον (και όχι στο παρόν)...

Πάμε τώρα λοιπόν σε μια τρίτη πράξη «αντιφατικής» και «αθόρυβης» αντίστασης...

3) Αντικατάσταση του μισθού/δημόσιων παροχών με δάνεια.

Πρωθήθηκε «από τα πάνω» για να ατομικοποιηθούν και να πειθαρχήσουν περισσότερο οι εργάτες, να γίνουν δηλαδή πιο παραγωγικοί («Ποια απεργία; Πρέπει να δουλέψω για να ξεπληρώσω το σπίτι»), αλλά χρησιμοποιείται πια και «από τα κάτω»: «δεν μπορώ να ζήσω όπως ζούσα, ε θα δανειστώ και θα δούμε πως και πότε θα τα επιστρέψω». Δηλαδή μπορεί το Κράτος Πρόνοιας να υποχώρησε και να φαίνεται μια υποτίμηση του εισοδήματος, αλλά αυτό δεν ίσχυσε για όλους τους εργαζομένους και κυρίως για αυτούς που είχαν τις ελάχιστες προϋποθέσεις για δανεισμό π.χ. μια δουλειά (και όπως

Ο νεοφιλελευθερισμός δεν σήμανε την κατακόρυφη πτώση των δικαιωμάτων των εργατών της Δύσης. Δεν έγινε μια τόσο μεγάλη στροφή στο βιοτικό επίπεδο της Δύσης για να φτάσουμε σε προπολεμικά επίπεδα, σε επίπεδα του «πρώτου φιλελευθερισμού». Ο «δανεισμός» (από τις τράπεζες) αντικατέστησε το «εισόδημα» (από τον εργοδότη ή/και το Κράτος) για να στηριχτεί η (αναγκαία) ζήτηση/κατανάλωση. Ο δανεισμός προωθήθηκε για να «ατομικοποιήσει» τον εργάτη, αφού ο μισθός και η δημόσια/κοινωνική παροχή ήταν κάτι που τον ενοποιούσε σαν κοινωνικό υποκείμενο (όπως έδειξαν οι αγώνες του '60-'70 και πιο πριν), αλλά αυτή η στρατηγική «έσκασε» σήμερα (με την αδυναμία αποπληρωμής των στεγαστικών δανείων στις ΗΠΑ). Ο εργάτης αρνήθηκε (ή δεν μπόρεσε) να δουλεύει σαν πειθαρχημένος σκύλος για να ξεχρεώσει τα δάνεια.

μας φανερώνουν και τα δάνεια που δίνονταν στις ΗΠΑ, τελικά πολλοί μπορούσαν να έχουν πρόσβαση!). Ο νεοφιλελευθερισμός δεν σήμανε δηλαδή την κατακόρυφη πτώση των δικαιωμάτων των εργατών της Δύσης. Δεν έγινε μια τόσο μεγάλη στροφή στο βιοτικό επίπεδο της Δύσης για να φτάσουμε σε προπολεμικά επίπεδα, σε επίπεδα του «πρώτου φιλελευθερισμού». Ο «δανεισμός» (από τις τράπεζες) αντικατέστησε το «εισόδημα» (από τον εργοδότη ή/και το Κράτος) για να στηριχτεί η (αναγκαία) ζήτηση/κατανάλωση. Ο δανεισμός προωθήθηκε για να «ατομικοποιήσει» τον εργάτη, αφού ο μισθός και η δημόσια/κοινωνική παροχή ήταν κάτι που τον ενοποιούσε σαν κοινωνικό υποκείμενο (όπως έδειξαν οι αγώνες του '60-'70 και πιο πριν), αλλά αυτή η στρατηγική «έσκασε» σήμερα (με την αδυναμία αποπληρωμής των στεγαστικών δανείων στις ΗΠΑ). Ο εργάτης αρνήθηκε (ή δεν μπόρεσε) να δουλεύει σαν πειθαρχημένος σκύλος για να ξεχρεώσει τα δάνεια. Έσκασε η στρατηγική της «φυγής» στη χρηματοπιστωτική σφαίρα, η χρήση της «πολιτικής του χρήματος» για να ρυθμιστεί ο ταξικός ανταγωνισμός και η κερδοφορία. Το financial fix έχει και αυτό τα όρια του, δεν λύνει το πρόβλημα της «ανεπαρκούς» εκμεταλλευσιμότητας της παγκόσμιας εργατικής τάξης (και κυρίως των εργατικών τάξεων των αναπτυγμένων χωρών).

Επίλογος

Δεν λέμε φυσικά ότι το κεφάλαιο «δεν κερδίζει» σήμερα και πόσο μάλλον πως δεν «ωρίμασε» στον 20ο αιώνα. Ωρίμασε και παραώριμασε και αυτό φαίνεται και από τον τρόπο διαχείρισης της χρηματοπιστωτικής κρίσης (δεν διατάζει π.χ. να εθνικοποιηθούν τράπεζες αν είναι αναγκαίο), φαίνεται από το ότι χρησιμοποιεί πιο γρήγορα-και-εύκολα, συνδυασμένα, όλα τα όπλα του: μεταφορά της παραγωγής + τεχνολογική αναδιάρθρωση + καινοτομία/μεταπήδηση σε νέα προϊόντα + «φυγή» στο χρήμα + χάραξη πολλαπλών διαιρέσεων μέσα στους εργαζόμενους + πιο συστηματικό έλεγχο της ροής μετανάστευσης + πιο επιλεκτική χρήση του κορπορατισμού/ενσωμάτωσης και της καταστολής.

Το ότι όμως το κεφάλαιο είναι αναγκασμένο να κινείται πιο συνδυασμένα και πιο «προσεκτικά», με έμφαση στη χρηματοπιστωτική σφαίρα, φανερώνει και την αδυναμία του: καμιά στρατηγική του μεμονωμένα δεν του εξασφάλισε την «εργασιακή ειρήνη», όλες οι στρατηγικές του έχουν όρια. Και αυτό δείχνει τελικά και η χρηματοπιστωτική κρίση, η κρίση στην πιο σημαντική ίσως στρατηγική του ως σήμερα, στη «φυγή» από την παραγωγή, στη «μετάλλαξη» των εργατών από μισθωτούς που διεκδικούν (συλλογικό υποκείμενο) σε πειθαρχημένους δανειολήπτες (ατομικοποιημένα υποκείμενα που όμως ΜΑΖΙΚΑ δεν τα κατάφεραν να πειθαρχήσουν και να αποπληρώσουν τα δάνεια!).

Τέλος. Πολλοί λένε σήμερα ότι είναι ιστορική ευκαιρία για να ξεκινήσει μια αντεπίθεση της εργατικής τάξης. Από την «αθόρυβη» αντίσταση και τους αμυντικούς αγώνες να περάσει η εργατική τάξη σε ανοιχτούς, επιθετικούς αγώνες. Να αμφισβητήσει «τον σοσιαλισμό των αστών», να αμφισβητήσει τη «μοναδική διέξοδο» των δανείων, να αμφισβητήσει τη λογική των «ιδιωτικοποιήσεων», να προωθήσει με γνώμονα τις δικές της ανάγκες και επιθυμίες τη δικιά της «αθέτηση του Συμφώνου Σταθερότητας» (που εισηγείται από-τα-πάνω η Κομισιόν για να δοθούν χρήματα στις ευρωπαϊκές τράπεζες). Σωστά όλα αυτά αλλά η ανασύνθεση της (παγκόσμιας ή ευρωπαϊκής ή τοπικής) εργατικής τάξης δεν μπορεί να γίνει μόνο με διαπιστώσεις περί ιστορικών ευκαιριών, με φορμαλισμούς, με «νέα προγράμματα πάλης» που «ανταποκρίνονται στη συγκυρία». Είναι πολύ πιο σύνθετο φαινόμενο το να γίνουν οι μισθωτοί εργάτες ξανά συλλογικό υποκείμενο επιθετικών αγώνων. Ας σκεφτούμε μόνο ότι στην Ελλάδα, με τη σφοδρή αναδιάρθρωση μέσα στο '90, έχει δημιουργηθεί μια εργατική τάξη κατά βάση νέα: νέα σε πρόσωπα (μετανάστες, γυναίκες, νέοι εργαζόμενοι) και εμπειρίες αγώνα, η οποία δουλεύει σε ραγδαία αναπτυσσόμενους (και μεταλλασόμενους) κλάδους του τριτογενή τομέα που υπάρχει μικρή κληρονομιά αγώνων (πληροφορική, τηλεπικοινωνίες, επισιτισμός-ψυχαγωγία, ταχυμεταφορές, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες κ.α.). Μια τάξη

που καλά-καλά δεν γνωρίζουμε, δηλαδή τις συμπεριφορές της, τις αντιστάσεις της, τα επίδικα ζητήματα που αναδεικνύει. Οι επιθετικοί αγώνες δηλαδή δεν θα «βγουν» τόσο απλά. Πόσο μάλλον που το κεφάλαιο θα χρησιμοποιήσει την κρίση και το κύμα ύφεσης εις βάρος των εργατών. Δεν είναι μόνο οι απολύσεις που ήδη ανακοινώνονται, η αύξηση της ανεργίας, οι πιέσεις στην αγορά εργασίας. Δεν είναι μόνο το γεγονός πως θα επιδιωχτεί οι φορολογούμενοι να πληρώσουν τα «σπασμένα» των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Το κεφάλαιο θα προχωρήσει παραπέρα. Θα ξεδιαλύνει με τους «αντιπαραγωγικούς», «μικρούς παίχτες» (ήδη π.χ. η Πειραιώς κινήθηκε να εξαγοράσει την

τράπεζα Protos -τελικά δεν συνέβη γιατί ήρθε το πακέτο των 28 δις. του Κράτους- και η MIG του Βγενόπουλου κινείται επιθετικά) και κυρίως θα προσπαθήσει να κάνει πιο υποτακτικούς και παραγωγικούς εκείνους τους εργάτες που απειλείται η δουλειά τους, ο μισθός τους, και η πρόσβαση τους σε δάνεια, στο «ιδιωτικοποιημένο Κράτος Πρόνοιας»: θα επιτεθεί δηλαδή και στα άλλα «2/3 της κοινωνίας», στους «μη-αποκλεισμένους», σε αυτούς που ακόμα δεν έχουν υποταχθεί όσο πρέπει. Θα επιδιώξει μια νέα αφοσίωση, μια νέα, μεγαλύτερη καθυπόταξη.

Αντιγράφουμε από το οικονομικό ένθετο της Καθημερινής στις 19/10, από το άρθρο «Κρίσιμος ο ρόλος των μάντζερ σε περιόδους κρίσης»: *Ετσι, αυτές τις μέρες έχουν «ανάψει οι κονδυλοφόροι» των ειδικών του μάντζερ με άρθρα και συμβουλές για το ρόλο των μάντζερ και των επικεφαλής ομάδων εργαζομένων, ώστε όχι μόνο να υποστηρίξουν το ηθικό των εργαζομένων τους –για να μην πέσει πιο χαμηλά– αλλά, σε τελευταία ανάλυση, να χρησιμοποιήσουν την κρίση αυτή σαν ευκαιρία για να τους συσπειρώσουν και να τους ενσταλάξουν τα γονιδια της συλλογικής ευθύνης απέναντι στην ευμερσία της επιχείρησης. Αναβαθμίζοντας έτσι και το επίπεδο της αφοσίωσής τους προς αυτήν. Ακόμη και να τους δώσουν την ευκαιρία να διαπιστώσουν ότι είναι σε θέση να ανακαλύψουν ευκαιρίες προς όφελος και για την ανάκαμψη της επιχείρησής τους.*

Ο νεοφιλελευθερισμός θα ωριμάσει, και ως πάρει το εύηχο όνομα του «νεοκεύνσιανισμού»...

1. Για παράδειγμα, η κυβέρνηση Κλίντον μιλούσε για μια «Νέα Οικονομία» που είναι πολύ παραγωγική. Αλλά δεν λέγεται πουθενά το ότι άλλαξε τη μέτρηση της παραγωγικότητας στον ηγετικό κλάδο των Η/Υ στις ΗΠΑ μέσα στο '90. Άρχισε να λαμβάνει υπόψη, όχι πόσοι υπολογιστές παράγονται ανά ώρα, αλλά πόση υπολογιστική ισχύς παράγονταν (που αυξανόταν λόγω νέων επεξεργαστών). Έτσι ξαφνικά η παραγωγικότητα στην πληροφορική έκανε «άλματα», όλοι καυχιόνταν για τη «μεγάλη παραγωγικότητα», και μια ωραία «φούσκα» έσκασε το 2000 στις ΗΠΑ (κρίση dotcom στις μετοχές πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών). Αυτή η ανάλυση της «φούσκας της παραγωγικότητας», τουλάχιστον στις ΗΠΑ, γίνεται στο πολύ χρήσιμο άρθρο (για να καταλάβουμε τη σημερινή χρηματοπιστωτική κρίση αλλά και το πως λειτουργεί σήμερα το παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα) «Ο πόλεμος ενάντια στην τρομοκρατία είναι πόλεμος ενάντια στην εργατική τάξη με άλλα μέσα», Τα Παιδιά της Γαλαρίας, τεύχος 12-13, Μάρτιος 2007. Δυστυχώς το εν λόγω περιοδικό δεν διατίθεται ηλεκτρονικά.

2. Πέρα από τα δάνεια, ο άμεσος και ο κοινωνικός μισθός που «συλλογικοποιούσαν» τους εργάτες αντικαταστάθηκαν και με ένα πλήθος άμεσων απολαβών που λειτουργούν σε ατομικό επίπεδο: λεφτά για τα κομμάτια που έβγαλες, ατομικά bonus, «δώρα» κτλ.

Κάρτα από το περιοδικό mute www.metamute.org/

Για των αγώνα των φυλακισμένων, για την αλληλεγγύη – σύντομη ενημέρωση.

Στις 3 Νοέμβρη του 2008 ξεκίνησε μια από τις πιο δυναμικές σκηνικοποιήσεις των κρατουμένων στα ελληνικά κολαστήρια-φυλακές. Είχε προηγηθεί προειδοποιητικό έγγραφο προς το υπουργείο εσωτερικών με τα αιτήματα των εγκλειστών. Η προθεσμία που έθεσαν οι ίδιοι έληξε χωρίς κάποια ιδιαίτερη πρόοδο. Από τις 7/11 ξεκίνησε η πιο μαζική απεργία πείνας που έχουν γνωρίσει οι ελληνικές φυλακές. Οι κρατούμενοι και κρατούμενες ζητάνε μεταξύ άλλων μείωση του ορίου έκτισης της ποινής για την απόλυση υπό όρους, κατάργηση των πειθαρχικών ποινών, αποσυμφόρηση των φυλακών, να πάψει η κατάχρηση της προφυλάκισης, βελτίωση των συνθηκών υγιεινής και των όρων επισκεπτηρίου, εξανθρωπισμό των συνθηκών στα κέντρα μεταγωγών καθώς και το να γίνεται χρήση αδειών και να εφαρμοστεί το μέτρο των εναλλακτικών ποινών.

Σε Διαβατά, Κορυδαλλό, Βόλο, Χανιά, Αλικαρνασσό, Γιάννενα, Χίο, Πάτρα, Λάρισα, Αυλώνα, Γρεβενά, Δομοκό, Ελαιώνα, Ναύπλιο, Νεάπολη, Τρίκαλα, Χαλκίδα και αλλού, πάνω από 8.000 από τους 14.000 φυλακισμένους αντιστάθηκαν έμπρακτα στην ισοπέδωση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας τους, αντιστάθηκαν στην αποθήκευση των σωμάτων τους και στον υποβιβασμό τους σε ζώα, επιβεβαίωσαν πως χωρίς αγώνα δεν κατακτιέται τίποτα ακόμα κι αν η θέση τους ως εγκλειστοί/ες σε «σωφρονιστικό ίδρυμα» τους καθιστά υπό την διαρκή επιτήρηση των φυλακών τους. Ακόμα και σε αυτές τις συνθήκες αποδείχτηκε πως η αυτοοργάνωση και ο αγώνας είναι εφικτά. Και μπορούν να αντέξουν και στα πειθαρχικά, και στην ψυχολογική και σωματική εξόντωση και στην ψυχοφαρμακευτική καταστολή.

Απέναντι στις κάθε λογής προσπάθειες να βγουν άλλοι μπροστά και να μιλήσουν στο όνομά των φυλακισμένων, οι ίδιοι οι κρατούμενοι με κείμενό τους ζητάνε να αυτοεκπροσωπούνται και να διαχειρίζονται οι ίδιοι τον αγώνα τους. Τα ΜΜΕ με ελάχιστες εξαιρέσεις κάποιων καθημερινών κυρίως εφημερίδων αποσιώπησαν περίτρανα και αυτόν τον κοινωνικό αγώνα. Στον αντίποδα πλήθος ενεργειών αλληλεγγύης προσπάθησαν να διαδώσουν προς την υπόλοιπη κοινωνία τα αιτήματα και την απεργία πείνας των κρατουμένων αλλά και να εμψυχώσουν τους αγωνιστές «εντός των τειχών» με αλληπάλληλες επισκέψεις έξω από τις φυλακές σε όλη την Ελλάδα. Τα αιτήματα τους είναι δίκαια και ως τέτοια τα αντιλαμβάνομαστε. Στην κοινωνία εκτός από το «έγκλημα» υπάρχει και το Έγκλημα που δεν είναι παρά η νόμιμη βία του κράτους, η νόμιμη ληστεία που διαπράττουν οι τράπεζες, οι νόμιμες δολοφονίες εργατών εν ώρα εργασίας, οι νόμιμοι πόλεμοι εδώ και εκεί στη γη με χιλιάδες νεκρούς και ο νόμιμος βιασμός των ζώων μας που ονομάζεται μισθωτή εργασία. Για αυτά Τα Έγκληματα σπάνια τιμωρείται κανείς. Δεν μπορούμε να φανταστούμε μια ελεύθερη κοινωνία, αλληλεγγύης και αξιοπρέπειας, όσο υπάρχει το έγκλημα που ονομάζεται καπιταλισμός. Δεν μπορούμε να φανταστούμε μια τέτοια κοινωνία όσο υπάρχει το κράτος και οι φυλακές του.

Στην Θεσσαλονίκη την Τρίτη 11 Νοέμβρη πραγματοποιήθηκε πορεία αλληλεγγύης με συμμετοχή 700 ατόμων και

κεντρικό πανό «Αλληλεγγύη στον αγώνα των φυλακισμένων για αξι-οπρέπεια, μέχρι την καταστροφή κάθε φυλακής» ενώ κάθε βδομάδα πραγματοποιούνταν τουλάχιστον μια επίσκεψη με μηχανοκίνητη πορεία στις φυλακές διαβατών. Αντίστοιχες ενέργειες πραγματοποιήθηκαν σε όλη την Ελλάδα με σαφή ανταπόκριση από την μεριά των κρατουμένων. Επίσης ως ένδειξη αλληλεγγύης πραγματοποιήθηκαν πλήθος άμεσων δράσεων με στόχους, πρώην και νυν σωφρονιστικούς υπαλλήλους, αστυνομικές, σωφρονιστικές και δικαστικές υποδομές, εταιρίες που προμηθεύουν τις φυλακές κ.α. Από τις δράσεις αλληλεγγύης, “δεν έμεινε αλώβητος” ούτε ο υπουργός οικονομικών, ο οποίος δέχτηκε καταιγισμό αυγών κατά την επίσκεψη του στο Λονδίνο, και γιαουρτιών κατά την επιστροφή του στο αεροδρόμιο της Αθήνας.

Λίγες μέρες μετά την έναρξη της απεργίας πείνας ο Νικόλαος Μπαρδάκης, 32 χρονών έγκλειστος των φυλακών Γρεβενών βρέθηκε νεκρός στο κελί του. Τα αίτια του θανάτου του ως συνήθως συγκεχυμένα, ένα ακόμα «περιστατικό» από τα τουλάχιστον 377 που δημοσιοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια. Το Σάββατο 15 Νοεμβρίου ο Χρήστος Τσιμπάνης, έγκλειστος στις φυλακές Δομοκού, βρίσκεται κρεμασμένος στο κελί αρκετή ώρα αφότου καλέστηκαν οι σω-φρονιστικοί υπάλληλοι. Μεταφέρεται με χειροπέδες στην εντατική μονάδα ενώ είναι ήδη σε κόμα.

Οι κρατούμενοι κάνουν λόγο για «εξόντωση» νέων ανθρώπων στις φυλακές, οι οποίοι -όπως επισημαίνουν- «βρίσκονται σε συνεχή καταστολή κολυμπώντας μέσα σε «θάλασσες» πρωίνης, μεθοδευμένα χορηγούμενης, και «βουνά» ψυχοφαρμάκων, αφειδώς χορηγούμενων, με 180 και 250 νεκρούς τον χρόνο. Σ' αυτούς θα πρέπει να μετρηθούν και οι κρατούμενοι που πεθαίνουν στα δημόσια νοσοκομεία, οπότε αυτοί οι νεκροί «κρύνονται» εκεί.

Την Παρασκευή 21 Νοεμβρίου, έπειτα από τη ψήφιση σχετικών διατάξεων που αφορούν την μερική ικανοποίηση κάποιων αιτημάτων, η απεργία πείνας αναστέλλεται με ανακοίνωση της πανελλαδικής επιτροπής κρατουμένων. Μεταξύ άλλων στην ανακοίνωση αναφέρεται:

«Το νομοσχέδιο που καταθέτει στη Βουλή το υπουργείο Δικαιοσύνης αφορά λίγα από τα αιτήματά μας. Ο υπουργός οφείλει να υλοποιήσει τις δεσμεύσεις του για την άμεση αποφυλάκιση του αριθμού των κρατουμένων που εξαγγέλλει και παράλληλα να προχωρήσει σε συγκεκριμένα μέτρα που θα αφορούν το σύνολο των αιτημάτων μας. Εμείς οι κρατούμενοι αυτό το νομοσχέδιο το αντιμετωπίζουμε σαν ένα πρώτο βήμα, αποτέλεσμα του αγώνα μας και της αλληλεγγύης της κοινωνίας, αλλά δεν μας καλύπτει, δεν λύνει τα βασικά προβλήματά μας. Με τον αγώνα μας διεκδικήσαμε πάνω από όλα την αξιοπρέπειά μας. Και αυτή την αξιοπρέπεια δεν τη χαρίζουμε σε κανέναν υπουργό και σε κανένα δεσμοφύλακα. Δεν θα ανεχτούμε καμία αυθαιρέση, καμία εκδικητική μεταγωγή, κανένα εκφοβιστικό πειθαρχικό. Είμαστε όρθιοι και θα μείνουμε όρθιοι».

ελεύθεροι οι 3 καταζητούμενοι σύντροφοι

Στις 14 Νοεμβρίου 2008 παραδόθηκαν στο Α.Τ. Λευκού Πύργου οι 3 καταζητούμενοι σύντροφοι Δ. Συριανού, Κ. Χάλαζα και Η. Νικολάου. Η αυθόρμητη συγκέντρωση 100 περίπου συντρόφων έξω από το τμήμα αγκάλιασε από την πρώτη στιγμή της εμφάνισής τους τους τρεις, περικυκλώνοντας με δυναμικό τρόπο το αυτοκίνητο της ασφάλειας που τους μετέφερε. Ακολούθησε μικρή πορεία με το ασφαλίτικο εγκλωβισμένο στο κέντρο της εν μέσω μιας μποτιλιαρισμένης Ερμού. Η πορεία

κατέληξε στα δικαστήρια όπου συγκεντρώθηκε περισσότερος κόσμος αναμένοντας να χαιρετήσει και πάλι τους τρεις συντρόφους. Το βράδυ της ίδιας μέρας έπειτα από κάλεσμα πολλών αντιεξουσιαστικών και αναρχικών ομάδων, στεκιών και καταλήψεων πραγματοποιήθηκε πανελλαδική πορεία αλληλεγγύης στους τέσσερις συντρόφους (και του Β. Μποτζίτζι) που κατηγορούνται με τον τρομονόμο για την ίδια υπόθεση. Στην πορεία συμμετείχαν 800

ΠΑΠΑΔΕΣ ΑΠΑΤΕΩΝΕΣ ΔΕΝ ΕΧΕΤΕ ΤΟ ΘΕΟ ΣΑΣ!

Οι ρασοφόροι επενδυτές της μονής βατοπεδίου δεν χόρτασαν με τα συνήθη υπερκέρδη τους από τα κομποσκοίνια και τις εικόνες κι επιχείρησαν το κόλπο grosso: Να βάλουν χέρι στη Λίμνη Βιστωνίδα. Οι ίδιοι που κερδίζουν κοπάδια οπαδών με τις μεταφυσικές θεωρίες τους για τη μετά θάνατον ζωή αποδεικνύονται ικανοί για τις πιο ορθολογικές μπιζνες στην προ θάνατον ζωή.

Πρόκειται για τη σταγόνα που έκανε να ξεχειλίσει το ποτήρι της οργής μας για την αμύθητη περιουσία αυτής της εταιρίας, που έστησαν οι αχόρταγοι έμποροι της πίστης, της εκκλησίας, δεύτερου μεγαλύτερου ιδιοκτήτη δασικών εκτάσεων μετά το κράτος, δεύτερου μεγαλύτερου ιδιοκτήτη ακινήτων μετά την εθνική τράπεζα με τα μοναδικά και ακλόνητα πρόνοια...»

ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΑΠΟ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ

Χρησιμοποιώντας το απίστευτο επιχείρημα ότι όλη η Ελλάδα είναι τσιφλίκι τους και το κράτος τους έχει στερήσει το 96% (!) της ιδιοκτησίας τους, οι παπάδες και οι δεσποτάδες απαιτούν να πληρώνονται από τα λεφτά όλων...»

ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ

Εκμεταλλούμενοι τα αρχέγονα ερωτήματα του ανθρώπου για το θάνατο, πουλάνε ελπίδα και βγάζουν χρήματα. Παγκάρια, τάματα, γάμοι, βαφτίσεις αποπερατώσεις ναών, ψυχοσάββατα και αγιασμοί, συμπληρώνουν το θησαυρισμό των ληστών με τα μαύρα...»

ΑΠΟΜΥΖΗΣΗ ΘΥΜΑΤΩΝ

ΦΤΑΙΜΕ ΟΛΟΙ, ΦΤΑΙΜΕ ΟΛΟΙ, ΠΟΥ'ΧΕΙ Ο ΠΑΠΑΣ ΠΕΡΒΟΛΙ

Η μόχα της θρησκείας είναι η μυρωδιά των ναών της εξουσίας: η παναγιά κι ο χριστός πάνω από τα κεφάλια δικαστών, των αστυνομικών, των δεσμοφυλάκων, των εφοριακών. Θεός και κράτος, χέρι-χέρι, καταπνίγουν την ανθρώπινη ελευθερία. Ο σκοταδιόμας καλύπτει τα πάντα, μας προκαλεί ασφυξία. Η Θεσσαλονίκη του άνθιμου, του ψωμιόδη, του παπαθεμελή και του ζουράρι, μας φοβίζει.

ΝΑ ΚΗΔΕΨΟΥΜΕ ΤΟΥΣ ΔΕΣΜΟΥΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΙΑ ΜΑΦΙΑ!

Αφίσα της κατάληψης Φάμπρικα - Υφανέτ που τυπώθηκε σε 2000 κομμάτια σε διάσταση 100x70 και κολλιέται τους τελευταίους 2 μήνες στη Θεσσαλονίκη. Στις 3 Οκτωβρίου πραγματοποιήθηκε παρέμβαση από 40 άτομα στις εκδόσεις του αγίου όρους στη Θεσσαλονίκη και τις επόμενες μερες ο Άνθιμος με επιστολή του ζήτησε εισαγγελική έρευνα για το περιεχόμενο της αφίσας. Συνθήματα που φωνάχτηκαν κατά τη διάρκεια της παρέμβασης: δόξα το θεό - έχουμε λεφτά, παπάδες μεσίτες - παράσιτα κι αλήτες, το πάθος για τα μετρητά - είναι δυνατότερο από την παναγιά, βάλτε όλοι φράγκα στα ράσα του παπά - να σώστε την ψυχή σας και τώρα και μετά

